

**ÖZEL EĞİTİM SINIFINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMENLERİN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
(AĞRI İLİ ÖRNEĞİ)**

Yakup TEKİNTANGAÇ

**Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM
2015
Her Hakkı Saklıdır.**

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

Yakup TEKİNTANGAÇ

ÖZEL EĞİTİM SINIFINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ
(AĞRI İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM

AĞRI-2015

24/12/2015

**AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum **“Özel Eğitim Sınıflarında Çalışan Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına İlişkin Görüşleri (Ağrı İli Örneği)”** adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerde erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

X Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerde erişime açılabilir.

24/12/2015

Yakup TEKİNTANGAÇ

TEZ KABUL TUTANAĞI

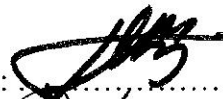
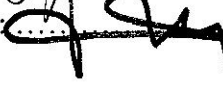
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM danışmanlığında, Yakup TEKİNTANGAÇ tarafından hazırlanan bu çalışma 24/12/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından, İlköğretim Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Hüseyin KAYA

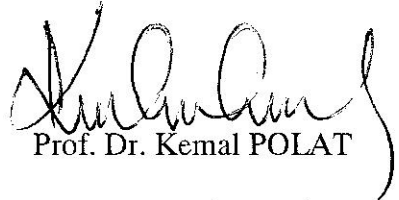
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Sinan KOCAMAN

İmza:
İmza:
İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

24/12/2015

Prof. Dr. Kemal POLAT

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Önem.....	2
1.4. Sayıtlar.....	3
1.5. Tanımlar.....	4
1.6. Sınırlılıklar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ LİTERATÜR	8
2.1. Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretim Yöntemleri	8
2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	9
2.2.1. Anlatım Yöntemi	10
2.2.2. Gezi Gözlem Yöntemi	10
2.2.3. Proje Yöntemi.....	11
2.2.4. Örnek Olay Yöntemi	11
2.2.5. Tartışma Yöntemi	11
2.2.6. Problem Çözme Yöntemi	12
2.2.7. Rol Oynama ve Drama Yöntemi	12
2.2.8. Soru-Cevap Yöntemi	13
2.2.9. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi.....	13
2.3. Özel Eğitimin Amaçları	13
2.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri	14

2.5. Eğitsel Değerlendirme ve Yerleştirme.....	15
2.5.1. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama, Eğitim Planı	15
2.5.2. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılamanın İlkeleri.....	16
2.6. Yönlendirme, Yerleştirme ve İzleme.....	17
2.6.1. Yönlendirme	17
2.6.2. Yerleştirme	17
2.6.3. İzleme	18
2.7. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları	18
2.7.1. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim	18
2.8. Özel Eğitim Sınıfları.....	20
2.8.1. Özel Eğitim Sınıflarının Açılması	20
2.9. Eğitim Tür ve Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri.....	23
2.9.1. Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim Hizmetleri	23
2.9.2. İlköğretimde Özel Eğitim Hizmetleri	23
2.9.3. Ortaöğretimde Özel Eğitim Hizmetleri	24
2.9.4. Yükseköğretimde Özel Eğitim Hizmetleri	24
2.9.5. Yaygın Eğitimde Özel Eğitim Hizmetleri	25
2.10. Eğitim Programları	26
2.10.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Yöntemi	27
3.1.1. Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri.....	27
3.2. Çalışma Grubu	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması.....	32
3.3.2. Görüşmede Uyulması Gereken Genel İlkeler.....	33
3.3.3. Görüşmede Elde Edilen Verilerin Kaydedilmesi	33
3.4. Verilerin Analizi	34
3.5. Çalışma Takvimi.....	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR	37
4.1. Özel Eğitim Sınıflarında Çalışan Öğretmenlerle Yapılan Görüşmeler	37
4.2. Bulguların Analizi	92

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR	104
--------------------------------------	------------

ALTINCI BÖLÜM

6. ÖNERİLER.....	110
KAYNAKÇA	112
EKLER.....	116
ÖZGEÇMİŞ	130

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZEL EĞİTİM SINISINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (AĞRI İLİ ÖRNEĞİ)

Yakup TEKİNTANGAÇ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM

2015, 144 Sayfa

Jüri: Doç. Dr. Hüseyin KAYA

Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Sinan KOCAMAN

Bu araştırma Ağrı ilinde görev yapan özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretim programına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Nitel Araştırma Yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada oluşturulan çalışma grubundan daha detaylı ve zengin bilgiler alınabilmesi amacıyla bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırma grubu için yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlemiş ve uygulanmıştır. Araştırma grubu, Ağrı il merkezi, Doğubayazıt, Taşlıçay ve Hamur ilçelerinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında 12 okulda görev yapan 20 özel eğitim öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma grubunda yer alan öğretmenler okullarda çalışıyor olmaları ve özel eğitim konusunda deneyimli olmaları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin özel eğitim öğrencilerine Sosyal Bilgiler öğretiminde, rol oynama ve drama, anlatım, problem çözme, gösteri, soru-cevap, basamaklandırılmış ve tartışma yöntemini ve diğer yöntemleri kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak öneriler ortaya konarak, araştırma sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Özel Eğitim, Özel Eğitim Sınıfı, Özel Eğitim Sınıfı Öğretmeni, Sosyal Bilgiler Öğretim Yöntemleri.

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE OPINIONS OF TEACHERS TRAINING IN SPECIAL EDUCATION CLASS ON THE SOCIAL SCIENCES STUDIES PROGRAMS THE CASE OF AĞRI PROVINCE

Yakup TEKİNTANGAÇ

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Sefa YILDIRIM

2015, 144 Pages

Jury: Doç. Dr. Hüseyin KAYA

Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Sinan KOCAMAN

This study is conducted to determine the opinions of teachers who work in special education classes in Ağrı Province about the social sciences studies programs.

Qualitative research methods are used in the research. This method is preferred in order to be more detailed and comprehensive information from the study group. A semi-structured interview form were prepared and applied for study group.

The research group consists of 20 special education teachers working in 12 schools in Agri Province, Dogubayazit, Taşlıçay and Hamur district in the 2014-2015 academic year.

The teachers in the research group is determined by considering their working in schools and having experience about special education. In this research, Qualitative Research Methods is used. That method is used to collect more detailed and rich information from the created working group.

According to the findings obtained from the research; expression, role play and drama, problem solving, demonstration, question and answer, staged and discussion methods are used in social sciences education for special education teachers by the teachers working in special education classes. Among those methods, expression method is used by almost all the teachers.

Putting forward recommendations based on the findings of the study, research is completed.

Keywords: Special Education, Special Education Classes, Teachers of Special Education Classes, Social Studies Teaching Methods.

ÖNSÖZ

Bireyin yaşamında kendi yaşantısı yoluyla farkında ve istenilen davranış oluşturma sürecine eğitim denir. Ömür boyu devam eder ve sürekli kendini günceller. Özel eğitimi ise normal yaşlılarının yararlanabildiği eğitim ortamından yeterince yararlanamayan öğrenciye verilen eğitim olarak tanımlayabiliriz.

Eğitimin tüm alanlarında olduğu gibi özel eğitim özel eğitim alanında da yenilikleri her geçen gün daha iyiye doğru gelişim göstermektedir. Kimler özel eğitime ihtiyaç duymaktadır sorusunun cevabını bulmak için özel eğitime muhtaç bireylerin tanımlanması, değerlendirilmesi ve en uygun eğitim ortamlarına yerleştirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir. Eğitim alanında yapılan yeniliklerle ve özel eğitime muhtaç çocuklar için devlet tarafından geliştirilen çağdaş eğitim düzenine uygun olarak güncellenen yasalarla da bu çocukların her konuda hakları korunmaya çalışılmaktadır. Bu hakların başında hiç şüphesiz eğitim hakkı gelmektedir. Normal bireyler gibi özel eğitime muhtaç çocukların da eğitim öğretim faaliyetlerinden en iyi şekilde yararlanmaları evrensel bir haktır.

Özel eğitim programları; bireyin, Türk milli eğitiminin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda, toplumsal yaşama adapte olabilmesini, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilmesini, çevresine uyum sağlayarak üretken bir yurttaş olarak kendisi için yeterli hale gelebilmesini amaçlar. Özel eğitim hizmetleri, iyi hazırlanmış programlar kullanılıp materyal desteği sağlanarak özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin üst öğrenim kurumlarına ve meslek hayatına hazırlanabilmelerine olanak tanır

Ülkemizde özel eğitime muhtaç bireyler, eğitim uygulama okulu ve iş eğitim merkezlerinde otistik çocuklar eğitim merkezlerinde, ilköğretim okulu ve iş okullarında, eğitilebilir zihin engelliler ilköğretim okullarında, ilköğretim okulu bünyesinde bulunan özel eğitim sınıflarında, ilköğretim okullarında normal sınıflarında kaynaştırma yoluyla ve kaynak oda yoluyla, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde ve evlerinde eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Özel eğitime muhtaç bireylerin büyük bir kısmını oluşturulan zihin engelli öğrenciler de bu eğitim ortamlarında engel türlerine, engel derecelerine ve diğer kişisel

özelliklerine (birden çok engelli olmaları, duygusal davranışsal bozukluk) göre en uygun eğitim ortamlarında eğitim görmektedirler.

Bu bireylerin eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürdükleri eğitim ortamından biri de yukarıda belirtildiği gibi norm ilköğretim okulları bünyesinde bulunan özel eğitim sınıflarıdır. Özel eğitim sınıflarında öğrenim gören zihin engelli öğrencilere bu eğitimleri özel eğitim sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir.

Bu öğretmenler, zihin engelli öğrencilerinin bilgi, beceri ve yeteneklerine göre derslerini planlamaktadırlar. Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenleri öğretim programı gereği zihin engelli öğrencilerle akademik alanda Sosyal Bilgiler dersini de yürütmektedirler. Öğretmenler, bu derslerini planlarken özel eğitim öğrencilerinin kişisel özelliklerine, durumlarına, anlama ve kavrama becerilerine göre en etkili öğretim yöntemini seçmeye çalışmaktadırlar. Hangi öğretmenin hangi özellikteki öğrencisine karşı ne türlü bir yöntemi kullandığı, kullanılan bu yöntemle öğrencilerin eğitimlerinde ne gibi değişiklikler meydana geldiği ve zihin engelli öğrencilere Sosyal Bilgiler dersinde en çok kullandıkları yöntemlerin neler olduğunu belirlenmesi bu alanda çalışan öğretmenler açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın bütününde bilgilerinden yararlandığım en ince ayrıntılarla bile titizlikle ilgilenerek araştırmanın başarıyla sonuçlandırılmasında büyük emek harcayan, her zaman yol gösterici olan hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Sinan KOCAMAN, danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Sefa YILDIRIM'a ve çalışmamın her aşamasında değerli görüşlerinden faydalandığım Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat KURT'a teşekkür ederim.

Araştırmanın yapıldığı okulların rehber öğretmenlerine ve bu çalışmanın yapılmasında katkı sağlayan özel eğitim öğretmenlerine bilgi ve tecrübelerini içtenlikle paylaştıkları için teşekkür ederim.

Ve...

Beni ben yapan bugünlere gelmemde emeği sonsuz olan abim, Sayın Fatih TEKİNTANGAÇ'a kalbi teşekkürü bir borç bilirim.

Ağrı-2015

Yakup TEKİNTANGAÇ

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Ağrı RAM Tarafından Önerilen Özel Eğitim Türleri.	3
Tablo 3.1. Ağrı ilinde Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Okullar ve Yerleri.	29
Tablo 3.2. Görüşme Yapılan Öğretmen Görev Yeri Bilgileri ve Sayıları.	29
Tablo 3.4. Görüşme Yapılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri.	30
Tablo 3.5. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	30
Tablo 3.6. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımları.....	31
Tablo 3.7. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları.	31
Tablo 3.8. Görüşme Formu Soruları.	34
Tablo 3.9. Çalışma Takvimi.	36

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Kullandıkları Yöntem Tekniklerin Oranları.....	92
Şekil 4.2. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Rol Oynama ve Drama Yöntemini Kullanan Öğretmenlerin Oranları.....	93
Şekil 4.3. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Kullandıkları Araç-gereçlerin Oranları.	94
Şekil 4.4. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Basamaklandırılmış Yöntemi Kullanan Öğretmenlerin Oranları.....	95
Şekil 4.5. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sosyal Bilgiler Dersi Konusunda Kendini Yeterli Hissetme Durumlarının Oranları.....	96
Şekil 4.6. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Gezi-Gözlem Etkinliği Yapabilme Oranları.	97
Şekil 4.7. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Okul-Veli-Öğretmen İşbirliği Oluşturabilme Durumlarının Oranları.....	98
Şekil 4.8. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Küçük Gruplar İlkesine Uygun Etkinlikler Yapabilme Durumlarının Oranları.....	99
Şekil 4.9. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sınıfının Öğrenci Sayısı ve Dersliklerinin Büyüklüğünün Uyumlu Olduğunu Düşünen Öğretmenlerin Oranları.	100
Şekil 4.10. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Engel Türlerine Göre Programda Değişiklikler Yapan Öğretmenlerin Oranları.	101
Şekil 4.11. Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Eğitim Programlarının Gelişim Özelliklerine Göre Öğrencilerin Seviyelerine ve Özel Durumlarına Uygun Bulan Öğretmenlerin Oranları.....	102
Şekil 4.12. Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Eğitimi Müfredatını Yeterli Bulan Öğretmenlerin Oranları.....	103

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

Ağrı MEM	: Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü
BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları
f	: Frekans
ÖĞRT.	: Öğretmen
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
s.	: Sayfa
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı
%	: Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Bireyin davranışlarında istendik değişimler yaratma süreci olarak tanımlanan eğitimin yanında, normal yaşlılarının yararlanabildiği eğitim ortamlarından istediği oranda yararlanamayan öğrencilere yönelik olarak verilen özel eğitim de bulunmaktadır.

Değişen dünya koşullarında eğitimin artık önemli bir alanını oluşturan özel eğitim alanında da hızlı gelişmeler meydana gelmektedir. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin tanımlanması, değerlendirilmesi ve en uygun eğitim ortamlarında yetiştirilmeleri, eğitim görmeleri konusunda çalışmalar devam etmektedir. Çağdaş eğitim düzenine uygun yasalar ve yönetmeliklerle de özel eğitimden faydalanan bireylerin hakları azami ölçüde korunmaktadır. Bu kapsamda eğitimlerini devam eden bireylerin eğitimlerini en insani, en ulaşılabilir şekilde almaları evrensel bir insan hakkıdır.

Eğitimin önemli akademik öğrenmelerinden biri olan Sosyal Bilgiler Öğretimi, bireyin öğrenim hayatında öğrendiği ilk derslerden biridir. İnsan yaşamında değişimin kaçınılmazlığı, bireyi yeni öğrenmelere sevk etmektedir. Okul yaşamıyla ilk kez tanışan çocuklar, birçok kavram ve beceriyi çevresiyle etkileşim kurarak sergilemektedirler.

Eğitim yaşamında önemli bir yer tutan Sosyal Bilgiler dersi, özel eğitim kapsamında olan bireyler için de aynı önemdedir. Özel eğitim kapsamında eğitim gören öğrenciler BEP'leri (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları) vasıtasıyla eğitimlerine devam etmektedirler. Sosyal Bilgiler dersi de BEP'ler içerisinde ortaokul kademesinde yer alan derslerdendir.

Bu araştırmada Ağrı ilinde özel eğitim kapsamında eğitim gören öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin görüşlerinin ne olduğu, mevcut durum hakkındaki görüşleri ve eleştirileri konu edinilmiş, araştırmanın sonunda da çeşitli öneriler sıralanmıştır.

1.2. Amaç

Özel eğitim alanı ülkemizde genç bir çalışma alanı durumundadır. Yapılan bilgi taramalarında Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi'ndeki bilgilere göre Temmuz 2015'e kadar özel eğitim ile ilgili yapılmış olan tez sayısı 155'tir. Bu tezlerden 12'si doktora tezi, 1 tanesi tıpta uzmanlık tezi ve 142 tanesi de yüksek lisans tezidir. Ayrıca yapılan bu tezlerden yaklaşık olarak 100 tanesi eğitim alanında, 42 tanesi de diğer alanlarda (sağlık, mimarlık vb.) yapılan yüksek lisans tezleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özel eğitim ile Sosyal Bilgiler arasında bağ kurularak yapılan yüksek lisans ya da doktora tezi ise bulunmamaktadır. Araştırmamın temel amacı da burada cevap bulmaktır.

Ülkemizin en doğusunda yer alan Ağrı ilinde özel eğitim kapsamında eğitim hizmeti gören ve yetersizlik, engellilik gibi birçok engel durumuna sahip olan ülkemizde engelli nüfus oranını yaklaşık olarak yansıtan sayıda vatandaşımız mevcuttur. Okul çağında olan, kanuni olarak okula devam edebilir durumda olan binlerce öğrencimiz mevcuttur. Bu öğrencilerimiz durumlarına göre rehabilitasyon merkezlerinden destek alan, okula devam eden ya da her ikisinden de yararlanan durumundadırlar.

Araştırmanın temel amacı; özel eğitim kapsamında Ağrı ilinde hizmet veren özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi eğitim programlarına bakış açılarını öğrenmek yaşadıkları zorluklar hakkında bilgi edinmek Sosyal Bilgiler ders müfredatlarının yeterli olup olmadığını alan öğretmenleri olarak onlardan öğrenmek ve bu verilere dayalı olarak gerekli tedbirlerin neler olabileceğini öneriler halinde sunarak araştırmacılara gelecekte ileri veriler sunmaktır.

1.3. Önem

Özel eğitim üzerinde önemle durulan ve güncel bir problem alanıdır. Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ilgiye, yardıma, şefkate ve rehberliğe ihtiyaç duymaktadırlar. Aynı zamanda gördükleri eğitimin kalitesi, ders içeriklerinin yeterlilikleri de önemli durumdadır. Sosyal Bilgiler öğretimi de ortaokul kademesinde bir ders olarak okutulmakta ve özel eğitim öğrencileri de bu dersi görmektedirler.

Bu çalışma sonucunda, Ağrı’da özel eğitime gereksinim duyan çocukların eğitim yaşamlarında önemli bir akademik ders olan Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi konusunda karşılaşılan zorlukların, yeterliliklerin özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin bakış açılarına göre değerlendirilmesinin sonuçları incelenmiştir. Çalışma Ağrı’da özel eğitim çalışmaları ile Sosyal Bilgiler dersi arasında bir bağ kurması ve güncel veriler sunması nedeniyle önemli veriler sunmaktadır. Araştırma tüm bu nedenlerden ötürü alana katkılarının olabileceği düşüncesiyle planlanarak yapılmıştır.

Aşağıda Ağrı ilinde özel eğitim hizmetlerinden resmi olarak yararlanan öğrencilerin bilgileri Ağrı Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nden (RAM) alınan verilere dayalı olarak tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1.1. Ağrı RAM Tarafından Önerilen Özel Eğitim Türleri.

Önerilen Eğitim Hizmeti	Tanı Sayısı
Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi	1099
Özel Eğitim Uygulama Merkezi 1.Kademe (Otistik)	23
Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi	
(Özel Eğitim Sınıfında Kayıtlı Öğrenciler İçin)	11
Okul Öncesi Eğitim Tam Zamanlı Kaynaştırma (37-66 Ay)	216
Evde Eğitim	104
Özel Eğitim Sınıfı (İşitme Yetersizliği)	38
Özel Eğitim Sınıfı (Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	212
Özel Eğitim Uygulama Merkezi 1.Kademe	
(Orta Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	64
Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi (Özel Eğitim Sınıfına İlk Kez Kayıt Yapacak Olan Öğrenciler İçin)	63
Özel Eğitim Uygulama Merkezi 2. Kademe	
(Orta Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	38
Okul Öncesi Eğitim Tam Zamanlı Kaynaştırma (67-78 Ay)	41
Özel Eğitim Sınıfı (Otizm-Orta veya Ağır)	26
Özel Eğitim Sınıfı (Ağır ve Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	350
Özel Eğitim Uygulama Merkezi 2.Kademe (Otistik)	6
Özel Eğitim Sınıfı (Otizm-Hafif)	15
Toplam	2306

Kaynak: Ağrı Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM), 2015.

1.4. Sayıtlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan dikkate alınmıştır:

1. Araştırmaya dâhil olan öğretmenler veri toplama aracına samimi, içten bir şekilde ve gönüllü olarak cevaplar vermişlerdir.

2. Yarı yapılandırılmış mülakat formunda yer alan soruların araştırmanın nesnel veriler elde edilmesini sağlayıcı yönde hazırlanmış olması varsayılmaktadır.

1.5. Tanımlar

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bilişsel, kavramsal, toplumsal ve bedensel becerilerindeki yetersizlikler nedeniyle kişisel yaşam becerilerini yerine getirememe durumudur. Hayatı boyunca özel eğitime ve destek eğitime muhtaç olan kişiler bu tanım içerisinde yer alırlar (MEB, 2006).

Aile: Özel eğitim gören öğrencinin ebeveynleri, diğer aile üyeleri ya da kanuni olarak bakmakla sorumlu olan kişilerdir (MEB, 2006).

Atölye: Uygulamalı eğitim gerektiren derslerin yapıldığı okul ve kurumlarda davranış, bilgi ve becerilerin kazandırılmasıyla amacıyla düzenlenmiş ortamlardır (MEB, 2006).

Bakanlık: Hem okulların hem de özel eğitim veren kurumların bağlı bulunduğu bakanlık Millî Eğitim Bakanlığıdır (MEB, 2006).

Bep: Özel eğitim kapsamındaki öğrenciler için hazırlanan program bireyselleştirilmiş eğitim programıdır (MEB, 2006).

Birden Fazla Yetersizliği Olan Birey: Birçok alandaki yetersizliklerinden dolayı özel eğitimden yararlanan bireydir (MEB, 2006).

Bireysel Gelişim Raporu: Özel eğitim alan öğrencinin durumunu düzenli olarak değerlendirebilmek ve eğitsel başarısını görebilmek amacıyla düzenlenen rapordur (MEB, 2006).

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Hem zihinsel hem de birçok yetersizliği nedeniyle öz bakım becerilerini yerine getirememe ve akademik becerileri kazanmakta zorlanma, sürekli bakıma ihtiyaç duyma durumudur (MEB, 2006).

Çocuk Bakım Elemanı: Özel eğitime muhtaç olan öğrencilerin öz bakım becerilerini yerine getirmelerinde, güvenliklerinin sağlamlasında ve materyal hazırlanması gereken durumlarda öğretmene yardımda bulunan personeldir. (MEB, 2006).

Destek Eğitim Hizmeti: Özel eğitim kapsamında eğitim gören öğrencilerin yapılan değerlendirme sonucunda hem öğrencinin kendisine hem de eğitimleriyle ilgilenen görevlilere ve ailelerine uzman personel materyal desteğinde bulunmaktadır (MEB, 2006).

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Birey: Yedi yaşından önce oluşan, bireyin gelişimsel dönemlerine uygun olmayan dürtüsel ve hiperaktif belirtilerden en az birini atı ay gibi bir zaman zarfında gösteren destek eğitime ve özel eğitime muhtaç olan kişidir (MEB, 2006).

Dil ve Konuşma Güçlüğü: Konuşma ve iletişim bozukluğu olma ve özel eğitime ihtiyaç duyma durumudur (MEB, 2006).

Duygusal ve Davranış Bozukluğu Olan Birey: Gelişim dönemlerine uygun olmayan duygusal tepkiler gösteren bu durumundan dolayı özel eğitim ve destek eğitimi alan kişidir (MEB, 2006).

En Az Sınırlandırılmış Eğitim Ortamı: Bireyin sosyalleşmesi amacıyla özel eğitim alan bireyin davranışları ile düzeyine uygun eğitimin verilmesi ve bunlara dayalı olarak mesleki beceri kazandırmak amacıyla mümkün olduğunca diğer öğrencilerle bir arada eğitim görmesini sağlayan eğitim ortamıdır (MEB, 2006).

Gezerek Özel Eğitim Yapan Öğretmen: Özel eğitim öğrencilerine okul, hastane ve kurumlarda eğitim hizmeti vermek amacıyla görevlendirilen özel eğitim öğretmeni (MEB, 2006).

Görme Yetersizliği Olan Birey: Kısmen ya da tamamıyla görme kaybı yaşayan ve bu durumundan ötürü özel eğitim alan kişidir (MEB, 2006).

Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bilişsel, kavramsal ve toplumsal uyum becerilerindeki hafif düzey yetersizliklerinden dolayı özel eğitime ihtiyaç duyma durumudur (MEB, 2006).

İşitme Yetersizliği Olan Birey: Kısmen ya da tamamıyla işitme kaybı yaşayan ve bu durumundan ötürü özel eğitim alan kişidir (MEB, 2006).

Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik: Bilişsel, kavramsal, toplumsal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılıklardan ötürü yaşamsal ihtiyaçlarını kazanılması

noktasında özel eğitim hizmetlerinden yararlanma ve yoğun bir programla buna ihtiyaç duyma durumudur (MEB, 2006).

Ortopedik Yetersizlik: Genetik sorunlar, kazalar ve hastalıklardan ötürü kas ve iskelet sisteminde meydana gelen işlev yerine getirememe durumundan dolayı özel eğitim hizmeti alan bireydir (MEB, 2006).

Otistik Birey: Toplumsal uyum, iletişim sınırlılığı yaşayan ve ilgilerini pratik olarak ortaya koymada sınırlılıklar yaşayan ve erken çocukluk döneminde oluşan problemlerden dolayı özel eğitim hizmetlerinden yararlanan bireydir (MEB, 2006).

Özel Eğitim Okul ve Kurumları: Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere profesyonel hizmet sunacak personelin görevlendirildiği ve bir eğitim programına göre Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı her tür kademede eğitim veren resmi ve özel okul kurumlarıdır (MEB, 2006).

Özel Eğitim Sınıfı: Özel eğitim kapsamında eğitim alan öğrencilerin eğitim durumlarına göre açılan sınıflarıdır (MEB, 2006).

Özel Eğitim: Eğitimsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan bireylere yönelik olarak planlanan ve bu durumundan ötürü yetişmiş alan uzmanları tarafından yöntem ve tekniklere uygun olarak bir eğitim programına göre verilen ve sürdürülen eğitimidir (MEB, 2006).

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Birey: Gelişimsel bazı özelliklerden dolayı akranlarına göre istenilen düzeyde eğitim alamayacak derecede farklılıkları bulunan kişidir (MEB, 2006).

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Birey: Öğrenme süreçlerinin bazılarında sorunları olan dinleme, okuma, yazma ve matematiksel işlemleri gerçekleştirmede güçlükler yaşayan ve bu durumundan kaynaklı olarak özel eğitim hizmetlerinden yararlanan kişidir (MEB, 2006).

Serebral Palsili Birey: Doğum öncesi, doğum anı ve sonrasında kaynaklı olan beyin hasarlarının neden olduğu sinir sistemi ve motor becerilerde görülen yetersizliklerden ötürü özel eğitim hizmetlerinden faydalanan bireydir (MEB, 2006).

Süreğen Hastalığı Olan Birey: Kalıcı ya da uzun süreli yardım gerektiren rahatsızlıkları nedeniyle özel eğitim hizmetlerinden faydalanan bireydir (MEB, 2006).

Tanımlama: Özel eğitim hizmetlerinden faydalanan bireylerin durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan bütün değerlendirmelerdir (MEB, 2006).

Usta Öğretici: Eğitimi itibarıyla ustalık kazanan, mesleki eğitim tekniklerini uygulayıcı düzeyde bilen ve belge sahibi olan kişidir (MEB, 2006).

Uzaktan Öğretim: Bilgisayar teknolojileri vasıtasıyla sabit yerden yapılan öğretim faaliyetidir (MEB, 2006).

Üstün Yetenekli Birey: Akranlarından zekâ, spor gibi farklı alanlarda yüksek performans gösteren bireydir (MEB, 2006).

Zihinsel Yetersizlik: Bilişsel aktivitelerine göre iki standart sapma altında farklılıkları olan; toplumsal, kavramsal ve pratik uyum eksiklikleri olma ya da bu yetileri sınırlı düzeyde kullanabilen özel eğitim hizmetlerinden faydalanma halidir (MEB, 2006).

Veli: Özel eğitimden yararlanan öğrencinin ebeveynleri veya kanunî sorumluluğunu üstlenen kişidir (MEB, 2006).

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında Ağrı’da bulunan özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Araştırma 20 özel eğitim öğretmeni ile sınırlıdır.
3. Sınıf Öğretmenliği alanından özel eğitim alanına geçiş yapmış olan öğretmenlerle de çalışma yapılmak zorunda kalınmıştır.
4. Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler yarı yapılandırılmış mülakat formundaki sorularla sınırlandırılmıştır.
5. Görüşme yapılan öğretmenlerin bazılarının ilçelerde görev yapmalarından dolayı öğretmenlere ulaşım konusunda sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur.
6. Görüşme yapılması teklif edilen öğretmenlerden bazılarında olumlu yanıtlar alınamaması, görüşmelerin planlanması sürecinde zaman kayıplarına neden olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretim Yöntemleri

Sosyal Bilgiler ile tanışma doğumla başlayıp, insan yaşadığı sürece hep hayatında yer almaktadır. Bebeklik döneminde başlayan sosyal gelişim her geçen gün hızlanmakta ve gelişmektedir. Zamanla birlikte deneyimlerin ve diğer alanlardaki yeterliliklerin artmasıyla sosyal gelişiminde yeni aşamalar oluşmaktadır.

Kişilik gelişimi ilköğretim yıllarında kritik bir döneme girmektedir. Sosyal Bilgiler Dersi öğrencinin, ilköğretim dönemlerinde toplumsal hayatla bağ kurması ve topluma uyum sağlayabilmesi için kazanımlar ortaya koymaktadır (Sönmez, 1999).

Öğrenciler için belirlenen kazanımların gerçekleştirilebilmesi için öğretim programının yaşamsallık ilkesine uygun olması ve programların bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilir nitelikte olması ile mümkün olabilecektir (Özçelik, 1992).

Sosyal Bilgiler disiplinler arası bir yaklaşımı esas alarak diğer disiplinlerin içerik ve yöntemlerinden faydalanır ve dünyayla uyumlu demokratik değerleri özümsemiş yurttaşlar yetiştirmeyi amaç edinir (Doğanay 2005).

Program geliştirme eğitim programlarının öğeleri arasındaki ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir (Demirel, 2005).

Program geliştirme sürecinde tüm boyutlar göz önüne alınmalı uygulama sonuçlarına göre geliştirilmelidir. Tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji vs. alanlar örnek verilebilir.

Sosyal Bilgiler, kültürün temel öğelerini, yapılan birçok çalışmadan ortak bir bakış açısıyla seçip harmanlayarak oluşturulmuş, ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için uygun olan bir derstir (Sözer, 1998).

Genel olarak bakıldığında Sosyal Bilgiler gerekli olduğunda edebiyat disiplini gibi disiplinlerle bilgi alışverişi yapmaktadır (Sönmez, 2005).

2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Sosyal Bilgiler eğitiminin başlama tarihi net olarak bilinmemesine rağmen tarihsel akış içerisinde sosyal bilimlerin var olduğu söylenebilir.

Toplumsal eğitim sistemimiz içerisinde Sosyal Bilgiler eğitimini İslamiyet'in kabulünden öncesine dayandırabiliriz (Sönmez, 2005). Bu dersin temel hedefi bireyi toplumsallaştırmak ve eğitimde toplumsal törenin Türklerin yaşamındaki öneminin görülmesini sağlamaktır Akyüz (2005).

Ülkemizde Sosyal Bilgiler dersinin ilk olarak 1968-69 eğitim-öğretim yılında bütün ilkokullarda, 1970-1971 eğitim-öğretim yılında ise denemesi amacıyla ortaokullarda resmi olarak okutulmaya başlandığı görülmektedir (Günden, 1995).

Türkiye'de Sosyal Bilgiler programının 1968 yılına kadar tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi gibi dersler adı altında okutulduğu, yurttaşlık ve tarih bilinci olan vatandaşlar yetiştirmek maksadıyla okutulduğu anlaşılmaktadır (Ata, 2007). 1968 yılında resmi olarak okutulmaya başlanan Sosyal Bilgiler Programı 22 yıl değiştirilmeksizin 1990 yılına kadar uygulanarak getirilmiştir. 1997 eğitim-öğretim yılında resmi uygulamadaki programda sınama ve değerlendirme durumlarına yer verilmediği görülmüştür (Çelenk, Tertemiz vd, 2000).

Bütün programların başarıyla uygulanabilmesi için o programın uygulanmasına cevap verebilecek öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak gerekir.

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilecek yöntem ve tekniklerden bazıları şunlardır;

1. Gezi-Gözlem Yöntemi
2. Proje Yöntemi
3. Soru-Cevap Yöntemi
4. Tartışma Yöntemi
5. Anlatım Yöntemi
6. Örnek Olay Yöntemi
7. Gösteri Tekniği
8. Problem Çözme Yöntemi
9. Drama ve Rol Yapma Tekniği

10. Grup çalışması Yöntemi
11. Video Temelli Öğretim Yöntemi
12. Flaş Animasyon Tekniği
13. Bireysel Çalışma Yöntemi vb.

2.2.1. Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemi öğretmen merkezli bir yöntem olup, öğretmen veya öğrencilerden birinin konu ile ilgili bilgiyi ortamda bulunan diğer kişilere anlatması ve aralarında sınırlı bir etkileşimin gerçekleştiği yöntem olarak tanımlanabilir (Küçükahmet, 2005).

Öğrenciler dinleyici konumunda ve pasiftir. Demirel'e (2002) göre *diğer derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler derslerinde de anlatım yöntemine başvurma gerekliliği olduğu durumlar vardır. Öğretilecek konuya dikkati çekme, ders sonunda konuyu toparlama ve özetleme gibi durumlarda anlatım yöntemi kullanılmaktadır.* Küçükahmet'e (1997) göre anlatım yöntemi kullanılırken şu hususlara dikkat etmek faydalı olabilir.

1. *Çeşitli araç-gereçlerden faydalanılarak ilginin toplanması,*
2. *Anlatımın öğrencilerin soru sormasına fırsat verecek şekilde düzenlenmesi,*
3. *Kısa cümlelerin kullanılması ve öğrencilerin anlayacağı sade ve anlaşılır bir dil kullanılması,*
4. *Aralıksız anlatma süresinin 10 dakikayı geçmemesine özen gösterilmelidir.*

Her türlü derste kullanılabilecek bir yöntem olan anlatım yönteminde sözlü anlatım ağırlıklı yer kaplar. (Küçükahmet, 1997).

Anlatım yöntemi kalabalık olan sürenin kısıtlı olduğu zamanlarda kullanılıncaya faydalı olmaktadır. İletişim tek yönlü olması nedeniyle de etkili bir yöntem olamamaktadır (Küçükahmet, 2005).

2.2.2. Gezi Gözlem Yöntemi

Gerçek hayatla bağ kuramaması yönüyle eleştirilen eğitim yaşamı, okullar tarafından düzenlenen gezi ve gözlemler sayesinde öğrencilerin somut deneyimler kazanmasına yardımcı olmaktadır (Doğanay, 2002).

Öğrencilerin bilimsel beceriler kazanmaları ve bu sayede somut deneyimler edinmesinde gözlem yöntemi önemli bir işleve sahiptir. Öğrencilerin zihinsel ve psikomotor becerilerinin gelişimine yardımcı olur (Doğanay, 2002).

2.2.3. Proje Yöntemi

Proje, öğrencilerin genellikle somut bir ürüne ulaşmak için tek başına veya küçük gruplar halinde bir görev üzerine uzun bir süre çalışmalarınıdır. Öğrenci zihinsel ve fiziksel olarak sürece katılır, amaç; ortaya bir iş veya eser çıkarmaktır.

Öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan bu yaklaşımda öğrenci ders senaryoları içerisinde üst düzey düşünme, problem çözme, yaratıcılık, bilgiyi yeniden düzenleme, sorgulama, irdeleme gibi çalışmalar yaparak etkin öğrenmeye çalışır.

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında öğretmen yol gösterici konumundadır. Öğrenciler kendi deneyimlerini yaşar ve değerlendirme sürecine de öğretmenle beraber katılırlar (Yıldırım, 2008).

2.2.4. Örnek Olay Yöntemi

Gerçek olan ya da gerçekleşme ihtimali olan durumların incelenmesinde bu yöntemden yararlanılmaktadır. Analiz, sentez ve değerlendirme becerileri gelişmiş olur. Örnek olay öğrenciler tarafından neden sonuç analizi yapılarak değerlendirilir

Bu yaklaşımda öğrencilere sınıflarda, yaşanmış ya da yaşanma ihtimali olan olay ve olgular verilerek çalışma yapmaları sağlanır. Örnek olay metni öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak öğrencilere verilir (Demirel, 2012).

2.2.5. Tartışma Yöntemi

Öğrenme faaliyeti fikir üretilmesinde, öğrencinin sorumluluk alma bilincinin kazandırılmasında tartışma yöntemi önemli bir yöntemdir. Tartışma, öğrenciyi düşünmeye yaratıcı fikirler üretmeye sevk eden bir yöntemdir (Yalın, 2005).

Bu yöntem sayesinde öğrenciler konu hakkında sorular sorar ve düşünmeye teşvik edilmiş olur (Küçükahmet, 1997).

Tartışma yöntemi, konunun öğrenciler tarafından nasıl kavrandığının görülmesinde yardımcı olur. Öğrencilerin ön bilgilerinin harekete geçirilmesi açısından öğretmene iyi bir fırsat verir. Demirel'e (2002) göre tartışma yönteminin kalabalık sınıflarda uygulanması durumunda her bir öğrencinin katılımını sağlamak güçleşeceğinden ders verimsiz olabilir. Bunu engellemek için sınıftaki iletişimin canlı tutulması gerekmektedir.

Tartışma yöntemi, amacı önceden belirlenen konunun öğretiminde ve ders içi faaliyetlerde kullanılabilecek faydalı bir yöntemdir Demirel (2002).

Tartışmanın sonucunda ortaya atılan görüşler özetlenmeli başlangıçta belirlenen tartışma amaçları ile elde edilen sonuçlar karşılaştırmalı ve böylelikle tartışma değerlendirilmelidir.

2.2.6. Problem Çözme Yöntemi

Problem Çözme Yöntemi, buluş stratejisinin ve ilerlemeci eğitim felsefesinin düşünürlerinden olan John Dewey' in bilimsel araştırma yöntemini temele almaktadır (Küçükahmet, 1997).

Bu yaklaşım, öğrenci tarafından hipotezler üretilmesine, hipotezlere dayalı olarak veriler toplanmasına ve organize bir şekilde verilerin analiz edilmesine, elde edilen verilerin sınama durumlarının test edilmesine olanak sağlar. Öğrenci merkezli bir yöntemdir ve bilgileri öğrenciler bilgiyi yapılandırır (Erginer, 2004).

Problem çözme yöntemi etkin katılım, sorumluluk alma bilinci ve güdülenme sağlar. Üst düzey düşünme becerilerin öğrencide oluşması sağlanır (Küçükahmet, 2005).

2.2.7. Rol Oynama ve Drama Yöntemi

Rol oynama yöntemi, duygu ve düşüncelerini psikomotor becerilerini de kullanarak başka bir kimlik altında ifade etmesine olanak tanıyan tekniktir (Başol, 2005).

Bu yöntem kavram öğrenmeye olanak sağladığı için kalıcı öğrenmeler sağlar. Bütünsel gelişime dönük öğrenmelere olanak sağlar (Üstündağ, 2004).

Drama etkinliklerinde öğrenci bilgiyi taklit etmez kendi deneyimlerinden öğrenir. Öğretmen bilgi sağlayıcı değil, yol gösterici ve rehber konumundadır. Öğretmen bilgiyi doğrudan vermez öğrencinin bilgiyi keşfetmesine imkân tanır, sınıf içi tartışma etkinlikleri sayesinde yeni fikirler üretmesine olanak tanır (Başol, 2005).

2.2.8. Soru-Cevap Yöntemi

Soru-cevap tekniği; öğrencilerin konuşma becerilerin gelişmesinde oldukça etkili olup bütün dersler için de kullanılabilir (Küçükahmet, 1997).

Hatırlama, yargılama, karar verme, değerlendirme ve yaratıcı düşünme gibi pek çok etkinliklerde kullanılabilir (Güven, 2000).

Bu yöntemle işlenen derslerde güdüleme başarı gösterildiği anda yapılır, dönüt ve düzeltmeler de anında verilir. (Küçükahmet, 2005).

Taksonomik düşünme aşamalarına uygun öğrenmeler gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda öğrencinin derse etkin katılımına olanak tanır. Öğretmen bir dönüt sağlayan kişidir (Şahinel, 2003).

2.2.9. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi

Bu yöntemde işlem basamakları sırasıyla gösterilmelidir. Tam anlaşılmayan yerler tekrarlanmalıdır. Kalıcı öğrenmelerin sağlanabilmesi için öğrenciler de yönetici konumunda olmalıdır (Demirel, 2002).

Bu yöntemin kazanımları, yaratıcılık, estetik gelişim, sorgulayıcı düşünme yeteneği, kendine güven duyma gibi özelliklerdir. Dili güzel kullanma da öğrenilmiş olur (Üstündağ, 2004)

2.3. Özel Eğitimin Amaçları

Özel Eğitim, Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

1. *Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetiştirilmelerini,*

2. *Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,*

3. *Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını, amaçlar (MEB, 2006).*

2.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır (MEB, 2006):

1. *Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.*

2. *Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.*

3. *Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevreden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.*

4. *Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitimlerine öncelik verilir.*

5. *Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.*

6. *Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.*

7. *Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.*

8. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.

9. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır (MEB, 2006).

2.5. Eğitsel Değerlendirme ve Yerleştirme

2.5.1. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama, Eğitim Planı

1. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verilir.

2. Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılaması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada; bireyin özürlü sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

3. Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

4. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu hazırlanır. Bu rapor özel, özel eğitim kurumlarından destek eğitim hizmeti alan öğrenciler için süresi bitiminde yenilenebilir. Raporda önerilen destek eğitim süresi en fazla iki yıldır.

5. Millî eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel

değerlendirme ve tanılanması amacıyla RAM'a yönlendirilmesinde sorumluluğu paylaşırlar.

6. Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin bilgi işlem hizmetleri, Bakanlıkça geliştirilen RAM Modülü üzerinden yapılır (MEB, 2006).

2.5.2. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılamanın İlkeleri

1. Eğitsel değerlendirme ve tanılama erken yaşta yapılır.

2. Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek yapılır.

3. Eğitsel değerlendirme ve tanılama; fiziksel, sosyal ve psikolojik bakımdan birey için en uygun ortamda yapılır.

4. Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin yetersizliğine göre birden fazla yöntem ve teknik ile uygun ölçme araçları kullanılarak yapılır.

5. Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin eğitim ihtiyacı ve gelişimi dikkate alınarak gerektiğinde tekrarlanır.

6. Eğitsel değerlendirme ve tanılamada, bireyin öğrenme ortamları ile yeterli ve yetersiz olduğu yönler birlikte değerlendirilir.

7. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde veli, okul ve uzmanlar iş birliği içinde çalışırlar.

8. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınır.

9. Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreciyle ilgili olarak birey ile ailenin görüş ve onayları alınmadan hiçbir açıklama yapılamaz. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonuçları sadece yasal ve eğitimle ilgili kararlar almak için kullanılır (MEB, 2006).

2.6. Yönlendirme, Yerleştirme ve İzleme

2.6.1. Yönlendirme

1. Yönlendirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir.

2. Özel özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim ve/veya destek eğitim hizmeti alacak bireyler, eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu ile okul ve kurumlara doğrudan başvurabilir.

3. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca; destek eğitim alması uygun görülen bireyler için gerektiğinde bir yıllık sürenin altında da destek eğitime yönlendirme kararı alınabilir.

2.6.2. Yerleştirme

1. Özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurul raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyi uygun resmî okul veya kuruma yerleştirir. Bu kurul, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun yönlendirme raporu ve velinin isteği doğrultusunda özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencinin, bulunduğu okulda kaynaştırma yoluyla eğitime devam etmesi için de karar alabilir (MEB, 2006).

2. Bireylerin uygun eğitim ortamına yerleştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):

- a. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gündüzlü özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdan en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilir.

- b. Yerleştirme, bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yapılır.
- c. Yerleştirme kararında velinin yazılı görüşü dikkate alınır.
- d. Birey, ikamet adresine göre mümkün olan en yakın okul veya kuruma yerleştirilir.
- e. Yerleştirme kararına; bireyin velisi karar tarihinden itibaren, yerleştirme kararı verilen okul veya kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ise kayıt tarihinden itibaren 70 iş günü içinde itiraz edebilir.
- f. Eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır.

2.6.3. İzleme

1. Özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesi esastır.

2. Bireylerin gelişimlerinin izlenmesi; önerilen özel eğitim hizmetlerinin uyumu ve BEP'lerinde yer alan amaçların gerçekleşme düzeyi bakımından değerlendirilerek her yıl eğitim planlarının yenilenmesi yoluyla yürütülür.

3. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesine yönelik faaliyetler; özel eğitim hizmetleri kurulu, rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar, kurumlar ve ailenin iş birliğiyle yürütülür (MEB, 2006).

2.7. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları

2.7.1. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim

1. Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî

ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (MEB, 2006).

2. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):

a) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.

b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır.

c) Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.

d) Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.

e) Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.

f) Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

g) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

h) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.

ı) Özel eğitim okul ve kurumlarına devam eden öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması için gerekli tedbirler alınır.

j) Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

k) Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir.

l) Yetersizliği olmayan öğrenciler, istekleri doğrultusunda, çevrelerindeki özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları 5'i özel eğitime ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

2.8. Özel Eğitim Sınıfları

2.8.1. Özel Eğitim Sınıflarının Açılması

Özel eğitime ihtiyacı olan ve ayrı bir sınıfta eğitim almaları uygun bulunan bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile bir arada eğitim görmeleri amacıyla her tür ve kademedeki resmî ve özel okul ve kurumlarda, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından özel eğitim sınıfları açılabilir. Bu okul ve kurumlarda, uygulanacak eğitim programı temel alınarak iki tür özel eğitim sınıfı oluşturulur (MEB, 2006).

1. *Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfları: Zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim kurumları programlarını veya ortaöğretim kurumları programlarını takip edebilecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):*

- a. *Özel eğitim sınıflarında aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.*
- b. *Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Bu sınıflara, öğrencilerin yetersizlik türüne göre öğretmen görevlendirmesi yapılır.*
- c. *Görme ve işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır ve bu öğrencilerin 5. sınıftan itibaren akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri sağlanır. 1-4. sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Yabancı Dil ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin alan öğretmenlerince okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.*
- d. *Zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler için açılan 1-4 ve 5-8. sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır. 1-4 ve 5-8. sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Özel yetenek gerektiren dersler ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil derslerinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.*
- e. *Bu sınıflardaki öğrenciler, bulundukları okul veya kurumda uygulanan eğitim programını takip ederler. Bu program temel alınarak, öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'leri hazırlanır.*
- f. *Özel eğitim sınıflarının mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenciden oluşur. Otistik çocuklar için her tür ve kademedeki açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir.*
- g. *Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere kayıtlı bulunduğu okulu veya kurumu tamamlayan yetersizliği olmayan diğer öğrencilere verilen belge verilir.*

- h. Bu sınıflar ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından okulda/kurumda uygulanan programa uyarlar.*
- i. Sınıfların okul/kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.*
- j. Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak gerekli koruyucu tedbirler alınır.*
- k. Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile alan dersleri ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.*
- l. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde özel eğitim sınıfları açılabilir. Bu sınıflarda; okul veya kurumun eğitim programı, okulun fizikî şartları ve personel durumu, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yetersizliği ve gelişim özellikleri ile bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılır.*

2. Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları da bulunmaktadır. Zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim veya ortaöğretim kurumları programlarını takip edemeyecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde, aynı yetersizliği olan bireyler için açılan özel eğitim okul ve kurumlarının mevzuat hükümlerinin yanı sıra aşağıdaki hususlar da dikkate alınır (MEB, 2006):

- a. Özel eğitim sınıflarında, aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.**
- b. Bu sınıflarda eğitim alan öğrenciler, yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır.**
- c. Açılan özel eğitim sınıflarında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır. Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Bu sınıflarda zihinsel engelliler sınıf öğretmenin görevlendirmesine öncelik verilir.**
- d. Sınıfların mevcutları, takip edilen eğitim programının uygulandığı okul veya kurumlardaki mevcutlar dikkate alınarak oluşturulur.**

- e. Dersler 1-4, 5-8 ve 9-12. sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Özel yetenek gerektiren dersler ve meslek dersleri ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.
- f. Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere, takip ettikleri özel eğitim programını uygulayan özel eğitim okul veya kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir.
- g. Bu sınıflarda ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde okul veya kurumda uygulanan programa uyulur.
- h. Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak koruyucu tedbirler alınır.
- i. Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile bazı ders ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.
- j. Sınıfların okul içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

2.9. Eğitim Tür ve Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri

2.9.1. Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitime ihtiyacı olan 37-66 ay arasındaki bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu bireyler için okul öncesi eğitim Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu ile velisinin yazılı onayı doğrultusunda eylül ayı sonu esas alınarak 78 aya kadar uzatılabilir. e-okul sistemi üzerinden kaydı yapılan ve okul öncesi eğitim süresi uzatılan çocuklar velisinin resmi başvurusu ve il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararı ile uygun kuruma yerleştirilir (MEB, 2006).

2.9.2. İlköğretimde Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ilkokul ve ortaokul kademesindeki eğitimlerini öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada

sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilkokul ve ortaokullarda da sürdürebilirler. İlkokul ve ortaokul kademesindeki genel eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştiremeyecek durumda olan bireyler ise eğitimlerini, gelişim alanlarındaki performans düzeylerine göre hazırlanmış eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okul ve kurumlarında sürdürürler. Ortaokulları tamamlayan öğrenciler genel, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına, özel eğitim programı uygulayan özel eğitim okul/kurumlarını tamamlayan öğrenciler özelliklerine uygun okul ve kurumlara yönlendirilirler (MEB, 2006).

Çeşitli nedenlerle ilköğretim kurumlarını tamamlayamayan ve mecburi ilköğretim çağı dışına çıkan bireyler Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Ortaokulunda eğitimlerini sürdürebilirler. Özel eğitime ihtiyacı olduğunu Özel Eğitim Hizmetleri Kurulundan alınacak belge ile belgelendirenlerde yaş kaydı aranmaz. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim sürecinde ve başarılarının değerlendirilmesinde bu yönetmeliğin 24 üncü maddesindeki hükümler doğrultusunda özel tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır (MEB, 2006).

2.9.3. Ortaöğretimde Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortaöğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumlarında da sürdürebilirler. Merkezî sınavla öğrenci almayan genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, ilgili birimlerle yapılacak iş birliği çerçevesinde kontenjan sağlanarak yatılı okulların pansiyonlarına Bakanlıkça sınavsız yerleştirilirler. Genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınanlardan, yatılı okumak isteyen öğrenciler için, ikamet adresine göre yakın yatılı okulların olanakları da değerlendirilerek yeterli kontenjan sağlanır (MEB, 2006).

2.9.4. Yükseköğretimde Özel Eğitim Hizmetleri

Ortaöğretimlerini tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler; RAM'lar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu veya rehberlik ve

psikolojik danışma servisi tarafından yükseköğretime yönlendirilirler. Yükseköğretime giriş sınavlarında ve değerlendirmede bu bireylerin yetersizlik türü ve özelliklerine uygun düzenlemeler yapılması konularında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır (MEB, 2006).

2.9.5. Yaygın Eğitimde Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitim kurumları ile diğer kurum ve kuruluşlarda farklı konu ve sürelerde düzenlenen programlarla özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik eğitim hizmeti verilir. Bu hizmetlerin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006).

1. Yaygın eğitim hizmetleri; bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, onları işe ve mesleğe hazırlamak amacına yönelik programların hazırlanması ve uygulanması biçiminde yürütülür.

2. Yaygın eğitim programları, ailenin, bireyin eğitime etkin katılımını sağlamaya ve temel yaşam becerilerini kazanmasına yönelik bilgi ve beceriler içerecek şekilde hazırlanır.

3. Yaygın eğitim programları; bireylerin gelişim özellikleri ve yeterlilikleri doğrultusunda bulunduğu çevrenin imkânları ve iş piyasasının talepleri dikkate alınarak uygulama ağırlıklı planlanır.

4. Yaygın eğitim hizmetleri, illerde oluşturulan il mesleki eğitim kurulu ile resmî ve özel kurum ve kuruluşların iş birliğiyle planlanır ve uygulanır.

5. Kaynaştırma uygulamaları kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlarla yapılacak iş birliği çerçevesinde yaygın eğitim programlarından yararlanmaları sağlanır.

6. Özel eğitim okul ve kurumlarında açılan yaygın eğitim programlarına katılan bireylerin iâşe ve ibateleri eğitimleri süresince Bakanlıkça karşılanır. Ayrıca, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin aile eğitimi programlarına katılan birinci derecedeki yakınları ya da velisi de aynı haktan yararlanır.

7. Yaygın eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için özel eğitim sınıfları oluşturulabilir.

2.10. Eğitim Programları

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin devam ettiği okul ve kurumlarda Bakanlıkça hazırlanan genel ve mesleki eğitim programları ile özel eğitim okul, kurum ve sınıflarında içerikleri öğrencilerin özelliklerine göre hazırlanmış özel eğitim programları da uygulanır (MEB, 2006).

2.10.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır (MEB, 2006).

Bireyselleştirilmiş eğitim programının esasları şunlardır (MEB, 2006):

1. *Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,*
2. *Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,*
3. *Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,*
4. *Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,*
5. *Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,*
6. *Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir.*
7. *Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır.*
8. *Bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrenci için hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve bireyin yönlendirilmesinde BEP'e ilişkin değerlendirmeler esas alınır.*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde bu araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada Nitel Araştırma Yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma nitel yaklaşımla veri toplanmasının amacı, oluşturulan çalışma grubundan daha detaylı ve zengin bilgiler alınabilmesi içindir.

Nitel araştırma, mülakat, gözlem ve elde edilen verilerin çözümlenmesi gibi yöntemlerin kullanıldığı, doğal ortamında bütünsel ve nesnel verilerin elde edilmesine imkân sunan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bireylerin hayatlarındaki spontane ve sorun arz eden anlarını, kişisel deneyimlerini, yaşam öykülerini, tarihsel ve görsel izlenimlerini içeren bilgilerin elde edilmesini sağlayan araştırma yöntemi, nitel araştırmadır (Kuş, 2003).

3.1.1. Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri

Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Doğal Ortama Duyarlılık: Nitel araştırmanın yapıldığı ortam oldukça önem arz etmektedir. Araştırmadaki olgu ve olaylar doğal bağlamından koparılmamalı ve olay ve olguların niçin ve nasıl ortaya çıktıkları tanımlanmalıdır. Doğal ortama müdahaleler nesnel sonuçların ortaya çıkmasını engelleyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2. Araştırmacının Katılımcı Rolü: Nitel araştırmada, araştırmacı bireylerle doğrudan görüşmeler yaptığı için öznel davranışlar sergileyebilir ve bu durum araştırmayı etkilemektedir. Bu nedenle araştırmacı görüşme esnasında olabildiğince gerçekçi ve nesnel davranmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. Bütüncül Yaklaşım: Nitel araştırmalarda elde edilen veriler bütünlük arz etmelidir. Bu düşüncenin temelinde insan davranışlarının bütünlük sergilemesi gösterilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

4. Algıların Ortaya Konması: Araştırmada öznel bilgilerin ortaya çıkarılabilmesi için araştırmacın kendi gözlem ve deneyimlerini ortaya koyması gerekmektedir. Algıların ortaya konulabilmesi için de araştırmacının araştırmaya katılan bireyleri çok iyi bir şekilde gözlememesi ve gözlemleri sırasında esnek davranması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

5. Araştırma Deseninde Esneklik: Araştırmadan sağlıklı verilerin elde edilebilmesi için mümkün oldukça birden fazla veri toplama tekniğinden faydalanılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

6. Tümevarımcı Analiz: Nitel araştırmada toplanan verilerden hareketle problem durumuna ilişkin ana temalar ortaya çıkarılır ve veriler anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde tümevarımsal bir şekilde düzenlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

7. Nitel Veri: Bu veriler denenceler oluşturulurken ve çalışmalara kaynak teşkil etmek amacıyla kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubunu Ağrı ilinde bulunan İlkokul ve Ortaokulların bünyesindeki 20 özel eğitim sınıflarında görev yapan 20 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 3.1. Ağrı ilinde Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Okullar ve Yerleri.

Sıra	Okul Adı	İlçesi
1	İMKB Gazi Ortaokulu	Merkez
2	Kadir HAS Ortaokulu	Merkez
3	Kaymakam Özgür Azer KURAK Ortaokulu	Merkez
4	Şehit Hikmet Koman İlk/Ortaokulu	Merkez
5	Yukarı Küpkıran Ortaokulu	Merkez
6	Yüzüncü Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu	Merkez
7	Osman GAZİ İlk/Ortaokulu	Hamur
8	Cengiz TOPEL İlkokulu	Eleşkirt
9	Balık Gölü Ortaokulu	Taşlıçay
10	Hasan ÇOKTİN Cumhuriyet Ortaokulu	Doğubayazıt
11	Gazi İlkokulu	Doğubayazıt
12	Hüsnü M.ÖZYEGİN İlkokulu	Doğubayazıt
13	Hüsnü M.ÖZYEGİN Ortaokulu	Doğubayazıt
14	Ahmedi Hani İlkokulu	Doğubayazıt
15	Cemile YASSUBOĞA İlkokulu	Doğubayazıt
16	Mehmet Akif ERSOY Ortaokulu	Doğubayazıt
17	Şehit Gürhan YARDIM İlkokulu	Doğubayazıt
18	Hüseyin Celal YARDIMCI Kurtuluş İlkokulu	Doğubayazıt
19	14 Nisan Ortaokulu	Doğubayazıt
20	Türk Telekom Ortaokulu	Diyadin
21	Süphan İlkokulu	Patnos
22	Vali Yusuf YAVAŞCAN İlkokulu	Patnos
23	İbrahim KARAOĞLAN İlkokulu	Patnos
24	Yunus Emre İlkokulu	Patnos
25	Kerem ŞAHİN İlkokulu	Patnos
26	Baba Ocağı İlkokulu	Patnos

Kaynak: Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) Özel Eğitim Verileri, 2015.

Tablo 3.2. Görüşme Yapılan Öğretmen Görev Yeri Bilgileri ve Sayıları.

Şehir	Sıra	İlçe	Okulun Adı	Öğretmen Sayısı
Ağrı	1	Merkez	İmkb Gazi Ortaokulu	2
	2	Merkez	K.Ö.A.Kurak İlkokulu	1
	3	Merkez	Ş.H.Koman İlkokulu	2
	4	Doğubayazıt	H.M.Özyeğin İlkokulu	2
	5	Doğubayazıt	14 Nisan Ortaokulu	2
	6	Doğubayazıt	Ş.Gürhan Yardım İlkokulu	2
	7	Doğubayazıt	M.Akif Ersoy İlkokulu	2
	8	Doğubayazıt	Hasan Çoktin Ortaokulu	1
	9	Doğubayazıt	Cemile Yassuboga İlkokulu	2
	10	Doğubayazıt	Sarıgül İlkokulu	1
	11	Taşlıçay	M.Akif Ersoy İlkokulu	1
	12	Hamur	Osman Gazi İlkokulu	2
GÖRÜŞÜLEN ÖĞRETMEN SAYISI				20

Kaynak: Ağrı MEM Özel Eğitim Verileri, 2015.

Tablo 3.4. Görüşme Yapılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri.

Sıra	Cinsiyet	Yaş	Kıdem
1. Öğretmen	Erkek	30	4
2. Öğretmen	Erkek	31	4
3. Öğretmen	Kadın	24	4
4. Öğretmen	Kadın	34	12
5. Öğretmen	Kadın	34	12
6. Öğretmen	Kadın	28	3
7. Öğretmen	Kadın	27	3
8. Öğretmen	Kadın	29	7
9. Öğretmen	Erkek	34	4
10. Öğretmen	Kadın	26	4
11. Öğretmen	Kadın	28	5
12. Öğretmen	Erkek	26	1
13. Öğretmen	Kadın	24	1
14. Öğretmen	Kadın	24	2
15. Öğretmen	Erkek	31	7
16. Öğretmen	Kadın	29	6
17. Öğretmen	Erkek	23	2
18. Öğretmen	Erkek	30	6
19. Öğretmen	Erkek	29	5
20. Öğretmen	Kadın	26	5

Tez çalışmamızda görüşme yapılan öğretmenler Ağrı il merkezi ve 3 ilçesinde görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerimizin çoğu mesleklerinde tecrübeli sayılabilecek kıdem yıllarına sahiptirler. Geri kalan öğretmenlerimiz de mesleğe yeni başlayan alanlarında dinamik bilgilere sahip olan meslektaşlarımızdır. Görüşme yapılırken öğretmenlerimizin okulda çalışmış olmaları ve Sosyal Bilgiler dersini okutmaları esas alınmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerin demografik özellikleri ve istatistiki bilgileri aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 3.5. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.

Cinsiyet	f	%
Kadın	12	60
Erkek	8	40
Toplam	20	100

Tablo 3.4'te da görüşme yapılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelenmiştir. 20 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerin % 60'ını kadın, geri kalan % 40'ını ise erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 3.6. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımları.

Yaş	f	%
25 Yaş ve Altı	4	20
26-30	11	55
31-35	5	25
Toplam	20	100

Tablo 3.6’de görüşme yapılan öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları incelenmiştir. Tablo 3.6’ya bakıldığında görüşme yapılan öğretmenlerin % 20’si 25 yaş ve altı, % 55’i 26-30 yaşları, % 25’i de 31-35 yaş arası yaşları temsil etmektedir.

Tablo 3.7. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları.

Mesleki Kıdem	f	%
5 Yıl ve Altı	14	70
6-10 Yıl	4	20
11-15 Yıl	2	10
Toplam	20	100

Tablo 3.7’da görüşme yapılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları incelenmiştir. Görüşme yapılan öğretmenler % 70’i 5 yıl ve altı hizmeti olan, % 20’si 6-10 yıl hizmeti olan, % 10’u ise 11-15 yıl hizmeti olan öğretmenlerden oluşmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma veri elde etme aracı olarak nitel araştırma yöntemi için araştırmacı tarafından geliştirilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu düzenlenerek uygulanmıştır.

Araştırmanın kuramsal boyutu oluşturulduktan sonra özel eğitim öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretim programlarında kullanılan yöntemlere ait görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu uygulanmadan önce sorular hazırlanmıştır.

Görüşme formu hazırlanırken öncelikle sorulacak sorular belirlenmiştir.

Görüşmede kullanılacak sorular hazırlanırken kolay anlaşılır soruların yazılmasına, açık uçlu sorular sorulmasına, çok boyutlu sorular sorulmasından

kaçınılmasına ve yönlendirme yapılmamasına dikkat edilmesi edilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Görüşme formu hazırlandıktan sonra birkaç özel eğitim öğretmeni ile ön görüşme yapılmış, görüşmeler tamamlandıktan sonra öğretmenlerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar analiz edilerek dökümü yapılmıştır. Ön görüşme yapılan bu öğretmenler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmada kullanılacak olan mülakat formu, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında görev öğretim üyelerine geçerliğin kontrolünü sağlamak amacıyla görüşlerine sunulmuştur.

Öğretim üyelerinden öneriler doğrultusunda görüşme formu son şekli almıştır. Görüşme formunda 20 soru yer almaktadır. Yapılan görüşmeler önceden randevu alınarak gerçekleştirilmiştir.

Görüşme esnasında formda yer alan soruların öğretmen tarafından rahat bir şekilde cevaplanabilmesi için sorular sırayla sorulmuş ve yanıtlar araştırmacı tarafından kaydedilmiştir.

3.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Görüşme, uzmanlık gerektiren bir veri toplama yöntemi olarak tanımlanabilir. Görüşmenin yapılabilmesi için; formun hazırlanması ve test edilmesi, yapılacak görüşmelerin önceden ayarlanması ve sonrasında görüşmenin gerçekleştirilmesidir. Görüşmede uyulması gereken kurallar aşağıda öneriler halinde sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

1. Kolay anlaşılabilir sorular yazılmalıdır.
2. Dikkat gerektiren sorular hazırlanmalıdır.
3. Açık uçlu sorular tercih edilmelidir.
4. Yönlendirmeden kaçınılmalıdır.
5. Çok boyutlu cevaplar gerektiren sorular sormaktan kaçınılmalıdır.
6. Alternatif cevaplar gerektiren sorular hazırlanmalıdır.
7. Farklı türden sorular yazılmalıdır.

8. Sorular mantıklı bir biçimde düzenlenmelidir.

3.3.2. Görüşmede Uyulması Gereken Genel İlkeler

Görüşmenin başarıyla devam edebilmesi için görüşme esnasında uyuması gereken genel kurallar bulunmaktadır, bu kurallar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sencer ve Irmak, 1984).

- a. Sorular anlaşılır bir şekilde sorulmalıdır.
- b. Sorular tane tane ve vurgulu bir şekilde okunmalıdır.
- c. Sorular arası geçişlerde zaman verilmelidir.
- d. Sorular arası geçişler uygun olmalıdır.
- e. Cevap alındıktan sonra görüşmecinin açıklamasını sonlandırması beklenmelidir.
- f. Görüşme uygun olumlu ifadeler kullanılarak sonlandırılmalıdır.

3.3.3. Görüşmede Elde Edilen Verilerin Kaydedilmesi

Görüşme sonrasında veriler cihaz kullanılarak ya da not alma teknikleri kullanılarak kaydedilmektedir. Cihaz kullanarak kayıt almak araştırmacıya önemli artılar sunar. Kayıt cihazının kullanılmadığı durumlarda ise araştırmacı not alma işlemlerini sırasıyla yerine getirmek zorunda kalır. Bu durum istenmeyen hataların ortaya çıkmasına neden olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Tablo 3.8. Görüşme Formu Soruları.

Sıra	Görüşme Formu Soruları.
1	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
2	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?
3	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?
4	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?
5	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?
6	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?
7	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?
8	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi- gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?
9	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?
10	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?
11	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?
12	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
13	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?
14	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?
15	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?
16	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?
17	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?
18	Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?
19	Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?
20	Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden biri olan, mülakat yöntemi içerisinde, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla ile toplanmıştır. Bunun için cümleler kodlanmıştır. Kodlamalardan sonra analiz yapılarak ortaya çıkan temaların başlıklar halinde açıklamaları sunulmuş ve bu açıklamalara temel olan öğretmen görüşleri de kesitler halinde bulgular kısmında sunulmuştur.

Sözlü iletişim kullanılarak ve en az iki kişi arasında sürece görüşme denmektedir (Özgüven, 1980).

Görüşmeler, yüz yüze yapılabileceği gibi teknolojiden faydalanılarak telefon, ses ve görüntü iletilicileri vasıtasıyla da gerçekleştirilebilir. Engelli görüşmecilere yönelik de teknolojik iletişim araçlarından faydalanılmaktadır (Karasar, 2005).

Görüşme, cevap almak maksadıyla yüz yüze deneklerle gerçekleştirilen bir yöntem olarak tanımlanabilir (Tavukçuoğlu, 2002).

Görüşme tekniği, iki kişi arasında gerçekleşen bireysel görüşmelerdendir. Görüşmelerde kurallara uygun davranılmalı, hazırlıklar yapılmalı ve görüşmecinin kendisini rahat hissedebilmesi için görüşmeci güdülenmeli, görüşme sonrasında özetleme yapılmalıdır (Sağlam, 1975).

Görüşme tekniği yeterince bilinmediği durumlarda, konuşma ve dinleme becerisinin gelişkin olmadığı durumlarda istenilen amaçları ortaya çıkaramayabilir (Türnüklü, 2000).

Genel olarak görüşmenin bazı amaçları vardır. Bu amaçlar şu şekilde sıralanabilir (Karasar, 2005):

1. İş birliği yapmak ve bu işbirliğini sürdürmek,
2. Araştırma verilerini toplamak.

Betimsel çözümleme tekniği kullanarak araştırma verileri çözümlenmiştir. Önce araştırma soruları kategorize edilmiş, ikinci aşamada kullanılacak temalar belirlenmiş, son aşamada ise frekans değerleri verilerek yüzde değerleri oluşturulmuştur.

3.5. Çalışma Takvimi

Tez yazım sürecine başlanmadan önce altı ay süre ile literatür taraması yapılmasına devam edilmiş ve bu süre zarfında kaynakların alınmasına ve not alma çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Üçüncü ay içinde tez konusu netleştirilmiş ve araştırmanın evreni ve örneklemini belirlenerek araştırma için görüşme yapılacak öğretmenler belirlenmiş ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmaya başlanmıştır. Dördüncü ve beşinci aylar da ise görüşme formu hazırlanarak ön uygulaması yapılmaya başlanıp altıncı ay da bu faaliyetlere devam edilmiştir. Bu ön çalışmalardan sonra görüşme

formuna son şekli verilerek görüşmeler yapılmıştır. Yedinci ay içerisinde yapılan görüşmelerden veriler elde edilmiştir. Sekizinci ve dokuzuncu aylar içerisinde araştırma verileri toplanmaya başlanıp yazım aşamasına getirilmiştir. Altıncı aydan başlanmak üzere tezin yazımına elde bulunan kaynaklarla başlanmış ve ilerleyen aylarda yapılan görüşmelerin kayıtları yazılı hale getirilerek teze yerleştirilmiştir. Çalışmamız bir yıl süre zarfında sonuçlandırılarak enstitüye teslim edilmiştir.

Tablo 3.9. Çalışma Takvimi.

FAALİYETLER	AYLAR											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Literatür taramasının yapılması	X	X	X	X	X	X						
Kaynakların okunması	X	X	X	X	X	X						
Tez konusunun netleştirilmesi		X	X									
Evrenin ve örneklemin belirlenmesi			X									
Derinlemesine görüşmelerin yapılması			X	X								
Derinlemesine görüşmelerin analizin yapılması			X	X								
Görüşme formunun hazırlaması				X	X							
Ön uygulamanın yapılması						X						
Görüşme formuna son şeklinin verilmesi					X	X						
Araştırma verilerinin toplanması							X					
Veri girişi ve analizinin yapılması								X	X			
Tezin yazılması							X	X	X	X	X	
Tezin SBE'ne teslim edilmesi												X

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Elde edilen bulgulara göre bu aşamada frekans ve yüzde değerleri tablolar oluşturularak grafikler halinde gösterilmiştir.

4.1. Özel Eğitim Sınıflarında Çalışan Öğretmenlerle Yapılan Görüşmeler

1. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım, soru-cevap, gösteri, örnek olay, drama ve rol yapma, grup çalışması ve bireysel çalışma yöntem ve tekniklerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Konuları öğrencilere oyunlar oynatarak, küçük gruplar oluşturup öğrencilerin işbirlikli çalışmalarını sağlayarak, dersleri işlerken bilgisayar, projeksiyon gibi teknolojik araç-gereçleri kullanarak ve görsel materyalleri kullanarak etkinlikleri uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Rol oynama ve drama yöntemini fazla kullanmasam da daha çok oyunlar oynatarak öğretiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrenci aktivitelerini ön plana çıkararak dersin öğrenci merkezli olarak gerçekleştirmek için genellikle fotoğraflardan afişlerden, maketlerden, yansıtıcılardan, bilgisayarlardan ve sesli kitaplardan yararlanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Birincil pekiştireç olarak ilk önce öğrencilerimi severek ödüllendiriyorum. Okuma-yazmaya geçen öğrencilerime başardığına dair belge

veriyorum. Genelde pekiştireç olarak uygun zamanda uygun miktarda şeker vererek ödüllendiriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Basamaklandırılmış yöntemi Sosyal Bilgiler dersi için kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Sınıf öğretmeni iken alan değişikliğiyle özel eğitim öğretmenliğine geçiş yaptığım için şu an kendimi yeterli hissetmiyorum. Bu zamana kadar olduğu gibi öğretmenliği çok ve isteyerek yaptığım için bunun da üstesinden gelebileceğine inanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Bulduğumuz fiziki şartlar ve öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri düşük olduğundan gezi-gözlem etkinliği yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile iş birliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Hedeflenen amacın edinilmesi için sürenin kısa olması, öğrenci devamsızlığı, davranış bozuklukları, sınıfın kalabalık olması, ailenin ilgisizliği gibi zorluklarla karşılaşıyoruz. Öğrenci davranışları ve BEP hazırlama süreci başta olmak üzere her türlü konuda rehber öğretmenlerle iş birliği içerisindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen iş birliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin okula devam-devamsızlıkları, öğrencilerin sorunları, dersteki başarıları ve başarısızlıkları hakkında velilerle ve okuldaki öğretmenlerle sürekli iletişim halindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Aileler bilinçlendirilmeli, okul-veli işbirliği artırılmalı ve ev ziyaretleri yapılmalı, velilerin çoğunun dersleri ile yakından ilgilenmesi sağlanmalıdır. Sorumluluk sahibi, dersini ve okulunu seven bireyler yetiştirme amacındayım. Sabah kahvaltısını yaparak okula gelen bir öğrenci rehberlik çalışmalarının da artırılmasıyla hazırbulunuşluğu artacak ve okula isteyerek gelecektir. Ne demişler Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: İnsanın başarılı olması için ilk önce istemesi gerekmektedir. Zorlamadan, şartlandırmadan öğrenciye güler yüzle, sabırlı anlayışlı ve sevecen davranmalıyız. Öğrencilerin ilgilerini ve dikkatlerini çekecek nitelikte yöntemleri kullanmalıyız. Onlara model olmalı, söz davranışlarımızla örnek olmalıyız. Kaygı, heyecan ve başarısızlık endişesini ortadan kaldırmalıyız. Ödül ve ceza kullanımında gerçek ve tutarlı bir yol izlemeliyiz. Öğrencinin onurunu kırarak cezalara başvurmamalı ayrıca sürekli ödüllendirmenin ve aynı özendiricileri kullanmanın yararsız olduğu unutmamalıyız.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Öğrencilerin birbirleriyle yardımlaşması, grup birliğinin farkına varma gibi amaçlar edinmeleri için işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyorum. Öğrencilerin seviye ve yetenekleriyle hazırbulunuşluk seviyelerinin farklı olmasından dolayı zorluklar yaşıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Çocuğun akranlarıyla beraber iletişim kurmasını, , grup oyunlarına katılmasını, toplumsal becerilerin gelişmesini sağlamak amacıyla küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Sınıfımızın öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü uyumludur. Öğrencilerimizin daha üretken, bireysel ve grupla çalışabilecekleri, sorumluluk alabilecekleri bir ortam hazırlamaya çalıştık.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencilerimize kazandırmaya çalıştığımız bilgi ve becerilerin pekişmesini sağlamak ve kalıcılığını sağlamak için ödevlendirme tekniğini kullanıyorum. Öğrencilerim ödevlerini evde aile yardımıyla birlikte yapmaya çalışıyorlar. Yapamadıkları ödevleri okulda tekrar yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Ders işleyiş aşamasında öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı ifadeler kullanıyorum. Aşağılayıcı, küçük düşürücü ve yargılayıcı ifadeler kullanmaktan kaçınıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim öğrencilerinin her birinin kendine has özellikleri (bireysel özellikleri farklı) olduğu için programı uygulamada esnek davranıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyorum.

2. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım yöntemi, tartışma yöntemi rol oynama-drama yöntemi ve soru-cevap yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Çeşitli oyunlarla, grup etkinlikleriyle, görsellerden yararlanarak bilgisayar ve projeksiyondan faydalanarak etkinlikleri uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Her zaman olmasa da bazı kazanımlarda kullanmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Evet, kullanıyorum. Bilgisayar, projeksiyon ve görsel materyallerden faydalanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Birincil olarak sevildiğini hissettirmeye çalışarak ödüllendiriyorum. Onun dışında defterlerine yıldız, gülen yüz katarak ve bunların sonucunda kraker ya da şekerle ödüllendiriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Bu ders için kullanmayı tercih etmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Alan değişikliği yapmış biri olarak alan mezunu kadar olmasam da araştırıp sorarak kendimi geliştirmeye çalışarak yeterli olmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Şu ana kadar bir gezi-gözlem etkinliği yapmadık.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Süre kısıtlılığı, öğrenci devamsızlığı kalabalık sınıf ortamı, hazırbulunuşluğun yeterli olmaması gibi zorluklarla karşılaşıyorum. Rehber öğretmenle sürekli işbirliği içindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen iş birliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Velilerle gereken işbirliğini kurabiliyoruz. Sürekli iletişim halindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Okula sınıfa ve derslere karşı olumlu tutum ve güdülenmesi gerekir. Bunun içinde sevildiğini hissettirmek gerekir. Ev ziyaretleri yapılabilir. Okul veli öğretmen işbirliği artırılabilir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öncelikle kaygı endişe heyecan korkularının yersiz olduğunu güler yüzle ve sabırla gidermeye çalışmalıyız. En küçük derse katılımlarını bile ödüllendirmeliyiz. İsterse yapabileceğini hissettirmeliyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Grup çalışmalarında ve etkinliklerinde yardım etme ve yardım alma şeklinde kullanıyoruz. Bazı öğrenciler grup olarak çalışmak istemeyebiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü uyumludur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevlendirme tekniği kullanıyorum, genelde aile bireylerinden yardım alarak yapıyorlar, yapamadıklarını da okulda birlikte yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Motivasyonu artırıcı güdüleyici ifadeler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, programda değişiklikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Sosyal Bilgiler eğitim programını uygun buluyorum; ama tabi ki geliştirilebilir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyorum.

3. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğrudan anlatım yöntemi ve model olma yöntemi kullanmaktayım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Kitap bakma, ilgili kart inceleme, işlevsel oyun ve fırsat eğitimi etkinliklerini uygulamaktayım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır; çünkü sınıf mevcudunun özellikleri bu eğitimde bu yöntemleri uygulamaya elverişli değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Evet. Resimli kitaplar, resimli kartlar, zihinsel engelliler için sosyal becerileri öğretim kitabı, maket oyuncaklar kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Becerinin edinim aşamasında genellikle birincil pekiştireçler, beceriyi model olacak şekilde gerçekleştirdiklerinde ve sonraki aşamalarda ikincil pekiştireçleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır bu yöntemi uygun bulmadığım için kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet, mesleki olarak kendimi yeterli buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Çevre koşulları program konularına uyum sağlamadığından ve öğrencilerin grup halinde hareket etme becerileri yeni yeni geliştiğinden gezi-gözlem etkinliği yapmıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Çevre koşulları sebebiyle genellemenin yapılamaması konusunda eksiklerimiz oluyor. Gerekli konularda rehber öğretmenle etkileşim haline geçiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Evet velilerle iyi bir iletişim kurdum ve işbirliği kurabildim.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Hazırbulunuşluklarını arttırmak için fırsat eğitimi yapıyorum. Konu ile ilgili sınıfta bulunan bir materyalle ilgilendiğinde fırsatı değerlendirerek konunun pekişmesini sağlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: İlgi çekici materyallerle hazırlık yapıyorum ve pekiştireç tarifelerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Sınıftaki iyi düzey öğrenci rehberliğinde işbirlikli öğrenme yöntemini uyguluyorum. Öğrencilerin motivasyonları her zaman aynı olmaması nedeniyle bu yöntemi uygulamakta zorluk yaşıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır yapmıyorum; çünkü iyi düzeyde bir öğrencim var.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Evet uygundur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum. Düzeyleri ve çevre şartları buna uygun değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Olumlu ve öğrencileri pekiştirecek, motive edecek ifadeler kullanıyorum. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Otistik özellikler gösteren öğrencilerin özellikleriyle zihinsel engellilerin özellikleri farklılık gösterdiği için programda değişiklikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır bulmuyorum. Daha esnek bir program hazırlanıp her öğrenciye uyarlanabilecek bir program oluşturulabilir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Yeterli bulmuyorum. Bir önceki sınıfta öğrenilen beceriler alınan amaçlar bir sonraki sınıfa temel oluşturmalıdır.

4. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Genel olarak doğrudan anlatım yöntemi ve model olma yöntemlerini ağırlıklı olarak kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Kitap bakma, işlevsel oyun ve fırsat eğitimi etkinlikleri uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Kullanmıyorum; çünkü sınıf mevcudunun özellikleri bu yöntemleri uygulamak için elverişli değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum, resimli hikâye kitapları, resimli kartlar, Yapmıyor mu? Yapamıyor mu adlı kitabı kullanıyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Becerinin ilk aşamasında birincil pekiştireçleri daha yoğun kullanmakla birlikte, öğrenciler beceriyi gerçekleştirmeye başladıkça ikincil pekiştireçlere sistematik olarak geçiş yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum. Öğrencinin özellikleri bu yöntem için uygun değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet kendimi yeterli buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliğini yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Çevre şartları konularına uygun olmadığından ve ayrıca öğrencilerim grup halinde hareket etmede henüz yeterli düzeye gelmediğinden gezi-gözlem etkinliği yapamamaktayım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Çevre şartlarından kaynaklı genelleme çalışmaları eksik kalabiliyor zaman zaman. Bu aşamada materyal ve etkinlik çeşitliliği sağlamaya çalışıyorum. Rehber öğretmen ile gerekli zamanlarda işbirliği halinde çalışıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Evet velileri okula çekebiliyorum, işbirliği oluşturabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırlanış şeklini artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Fırsat eğitimini değerlendirmeye çalışıyorum. Programla ya da aldığım amaçla ilgili bir etkinlik ya da materyalle ilgilenen öğrenciyi pekiştirerek ilgisini artırmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Pekiştireç tarifelerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Sınıftaki iyi düzey öğrenci rehberliğinde işbirlikli öğrenme yöntemini de zaman zaman kullanmaktayım. Rehber ya da lider öğrenci her zaman aynı motivasyonda olmayabiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır yapmıyorum. İyi düzeyde bir tane öğrencim olduğu için işbirlikli öğretim sınıf düzeyime göre daha uygundur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfın öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Evet uygun buluyorum. Buna karşın ders için kullanılacak hazır materyaller özel eğitim sınıfları için uygun olmadığından öğrenci özelliklerine göre materyal hazırlamak gerekiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Çevre ve aile şartları uygun olmadığından ödevlendirme tekniğini

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim dili olumlu bir dil olmak durumunda zaten. Olumsuz ifadeler kullanmaktansa olumlu ifadeler daha yapıcı ve motive edici oluyor. Örneğin olmadı, yapamadın, yanlış ifadeleri yerine böyle yapabilirsin, bak bu doğru gibi ifadeler alternatif davranış eğitimi de pekiştirmiş oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Elbette yapıyorum. Otizmli öğrencilerin öğrenme özellikleri ile zihinsel öğrencilerin özellikleri birbirinden farklı olduğundan öncelikli becerileri de değerlendirerek değişiklikler yapmaktayım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır bulmuyorum. Normal eğitim programının biraz daha basit ve basamaklandırılmış hali olarak görüyorum. Daha genel bir program çerçevesi oluşturulup bu çerçeve içine alınabilecek amaçlar öğrenciye ve özelliklerine göre kendi içinde esneklikler gösterebilmelidir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Bir önceki sınıflarda alınan dersler ve amaçlar sonraki sınıfların destekleyici unsuru olmalıdır.

5. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım, tartışma, problem çözme, rol oynama-drama, soru-cevap, basamaklandırılmış yöntem, örnek olay ve bireysel çalışma yöntemlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Çalışma kağıtları, poster çalışmaları, sınıf defterleri, iş kartları, uygulamalar (yemek yapma, mısır patlatma, sıralama) gerçek eşyalarla uygulamalar etkinliklerini uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum ve bu da onların çok hoşuna gidiyor. İlgiilerini böylece daha çabuk topluyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Kesinlikle kullanıyorum. Fotoğraflar, resimler, videolar, sıralama kartları, gerçek eşyalar, yardımcı kitaplar, çalışma kâğıtları, iş kartları vb. araç-gereçleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Birincil ve ikincil olumlu pekiştireçleri, sosyal pekiştireçleri, etnik pekiştireçlerini ve nesnel pekiştireçleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli hissediyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Yapamıyorum; çünkü öğrencilerimde bedensel engel de var ve ulaşım sıkıntı olabiliyor. 1. dönem, yaşadığımız bölgenin hava şartlarından dolayı gezi-gözlem yapma şansımız olmadı ama hava şartlarının düzelmeye başlamasıyla birlikte önümüzdeki aylarda bunu yapmak istiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Çok büyük zorluk yaşamıyorum. Yaşayacağım herhangi bir sıkıntıda rehber öğretmenimizin yardımcı olabileceğini biliyorum ama. Şimdilik hiç gerek kalmadı.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Evet, katılımcılar duyarlı olduğu için işbirliği yapabiliyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Günlük hayatlarından örneklerle başlamaya çalışıyorum ama çok da mümkün olmuyor. Çok sık tekrar gerektiriyor her çalışmamız. Ödevlendirmeler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Pekiştireçler burada çok işe yarıyor. Sınıfın bir köşesine astığım yıldız tablolarını doldurmaya uğraşıyor, birbirleriyle yarışıyorlar ve o ay belirlediğimiz ödülümüz neyse ona ulaşmaya çalışıyorlar. Onun dışında evde yapılan bazı işlerin sınıf ortamında yapılması da ilgilerini çekiyor. Derste makarna, puding pişirmek gibi etkinlikler yapıyorum.

Poster çalışmalarında görev almaya gayret ediyorlar, yaptıkları şeylerin sergilenmesi hoşlarına gidiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Çok fazla kullanamıyorum; çünkü benim sınıfım iki kişilik. Hatta bazen benimle işbirliği yapıp birbirlerine yardımcı olmaya çalışıyorlar ama grup psikolojisine ya da birlikte hareket etmeye çok yatkın değiller.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Yukarda belirttiğim sebeplerden küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Benim sınıfım bunun için çok uygun. Geniş, okul gürültüsünden uzak ve rahat kullanabileceğimiz alanlarımız var.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Kullanıyorum. Genellikle ödevlerini yapıyorlar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Hiçbir zaman olumsuz ifadeler kullanmamaya çalışıyorum; çünkü çok çabuk moralleri bozuluyor. Onları motive etmeye çalışıyorum. Harikasınız, çak, işte bu, sen bunu yapabilirsin! gibi ifadeler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Yapıyorum. Örneğin beden eğitimi dersinde bedensel engellerinden dolayı oturarak ve el kaslarını geliştirebilecek çalışmaları BEP'lerine aldım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: BEP'ler ne için var? Ben 4. Sınıflarla çalışıyorum ve bütün ders konularını üniteleri zaten kaba değerlendirme formlarına bağlı olarak tekrar düzenledim.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet müfredat yeterlidir.

6. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi ve gösteri yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Genelde gösteri drama rol oynama tarzı etkinlikler oluyor örneğin gece gündüzde güneş ay dünya rollerini üstlenip canlandırarak gece gündüzün nasıl oluştuğu gibi.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Kullanıyoruz genelde pano kullanıyoruz akılda kalıcılık açısından. Mevsimler panosu hava durumu saat paralar gibi.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Birincil pekiştireçlere örnek olarak; çikolata, ikincil pekiştireçlere örnek olarak da yıldız, gülücük pekiştireçlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet basamaklandırılmış yöntemi fırsat oldukça kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Tabiki yeterli değilim ama geliştirmek için de branş öğretmenlerinden bilgi almaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Yapmadık henüz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Tabi ki anlatmakta zorlandığımız konular oluyor somutlaştıramadığımız. Kaynak olmaması sıkıntı oluyor.

Rehber öğretmenle değil idare ile kaynak konusunda yardım istiyorum. Branş ve sınıf öğretmenlerinden yardım alıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluştura biliyor musunuz?

Öğretmen: Ders için özellikle bir işbirliği oluşturmadım anca genel olarak görüşebiliyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz. Açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: İşleyeceğimiz konu ile ilgili daha önceden soru soruyorum herhangi bir bilgisi var mı diye yok ise tartışma şeklinde mantık kurmasını sağlamaya çalışıyorum ailesine sormasını ev ödevi veriyorum araştırarak gelmesini istiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Genelde etkinlik şeklinde istiyorum görsellikler katıyorum. Drama görev şeklinde aktif olmalarını sağlıyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Genelde kullanmıyorum kullanamadım yani öğrenci sayısından dolayı ve seviyeler bambaşka olduğu için olmadı hiç.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Yapamıyoruz hem sayımız az olmasından dolayı hem de öğrencilerin seviyelerinin farklı olması sebebiyle.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Bu durumlara genelde okullarda dikkat edilmiyor hatta sınıflar bile sınıfa pek benzemediği durumlar olabiliyor. Öğrenci sayısı olarak bakınca konulara göre bazen kalabalık güzel oluyor ama seviye farklı olduğu için az olması her zaman daha ideal.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Araştırma şeklinde ödevler veriyoruz ama dönüt nerdeyse hiç olmuyor. Ailelerin isin içine girmiyor bu nedenle dönüt hiç yok denecek kadar az.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Olumsuz ifade tabi ki olmuyor akılda Olumsuzu daha kolay kalıyor; çünkü daha basit anlaşılabilir kısa ifadelerle az ve öz şekilde anlatmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Tabi ki yapıyorum ancak zihinsel engelliler sınıf öğretmenini olarak işitme engelli görme engelli çocuklarda yetersiz kalıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Tabi ki hayır biz onlar için tekrar düzenlemeler ile yenisini hazırlıyoruz. Hiç biri birbiriyle aynı olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Açıkçası müfredatı hiç dikkate almadım. Çocuğun seviyesine göre başlayıp gidebildiğim kadar gitmeye çalıştım. Sınıf seviyesini dikkate alarak yapıyorum.

7. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Yakınlık ilkesini baz alarak dersin verimli geçmesini ve çocuğun kolayca öğrenmeyi gerçekleştirmesini sağlamaya çalışıyorum. Bu dersin, özellikle günlük hayatla ilişkili bir ders olduğu için, öğrencinin kendi hayatında karşılaşması mümkün olaylardan konular olduğu için onları merkeze alıp nelerle karşılaşabileceğini göstermeye çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Görselleri yorumlama, öğrenciyi derse aktif olarak katabilmek için işbirlikli öğrenme yöntemlerini kullanıyorum. Drama, gezi, küme çalışması etkinliklerini uygulamaktayım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Tabî ki evet. Öğrenciyi günlük yaşam becerilerine hazır hale getirmek yahut yaşamını sürdüreceği günlük hayatına uyum sağlamayı kolaylaştırmak ve sosyalleşmesini sağlamak için bu yöntemleri özellikle uygulamak gerek.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Haritalar, cd'ler, eğlenceli filmler, görsellerden yararlanarak kolaj çalışmalar yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Ceza dışında evet kullanıyorum. Zaten davranışın alışkanlığa dönüşmesi için pekiştireçlerden uygun zamanlarda yararlanmak gerek. Bunlar hem kişiyi doyurmalı hem de davranışın kalıcılığında önemli bir halka olmalı.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Dersi verimli hale getirmek, anlatımı kolay hale getirmek ve sürece bölmek için kullanılabilir. Konunun uzun oluşuna bağlı olarak aşamalı bir şekilde verilmesi gerekiyorsa bu yöntemi uygulamak gerek.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Hayat Bilgisi dersinde evet hissediyorum. Sosyal Bilgiler daha soyut kaldığı için zenginleştirecek bir somut dünyası yok. Bu yüzden özel eğitimde de başarıya ulaşılacak en zor derslerden biri.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Evet. Sıklıkla olmuyor tabi ama hava şartları öğrenmeye uygunsa ve öğrenci de keyif alabiliyorsa müze ya da öğren yerleri konunun anlatımından daha çok bilgi verebilir ve ilgisini çekebilir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Okulumda rehber öğretmen olmadığı için bu sorunlarla kendim başa çıkmak zorunda kalıyorum. Bu derse tutumları genel anlamda olumsuz, sıkıcı gördükleri için dersi onların olumlu tutum geliştirmeleri ve güdülenmeleri derse karşı zor olabiliyor. Bu esnada pekiştireçler devreye giriyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Hayır. Özel eğitim yaygınlaşmadığı için aile bazen sadece başından atmak için öğrenciyle sağlıklı ilişkiler kurmak bir hayli zor olabiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Eksikliler yaşayan çocuğun içinde yaşadığı toplumsal çevreyi onun yaşayabileceği hale getirmenin ve ruh halini değiştirmeye çalışmanın hazırbulunuşluluğu üzerinde de olumlu bir etki bırakacağına inanıyorum. Sadece biraz uzun bir süreç ve burada pekiştireç önemlidir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Oyunlar ve mola olmalı. Çocuğa alabileceği kadarını verdikten sonra mutlaka ödüllendirilmeli. Belki de en çok üstünde duracağımız nokta budur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Evet. Bu yöntemle çocukların sosyalleşmesi ve kendinden başka bireylerin olduğunu da kabullenmesi açısından oldukça faydalı buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Bu yöntemi çok fazla uygulamıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Kesinlikle hayır uygun değil. Karma bir sınıfta görev yapıyorum. Ağır düzeyde öğrencimin hareket edebileceği şekilde bir fiziki ortam olmadığından öğretim yetersiz kalıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Hafif düzey ve orta düzeyde evet yalnız ağır düzeylerde bu pek mümkün olmuyor. Veli işbirliği devreye giriyor bu aşamada. Orta ve hafif düzey öğrencilerde ödev tekniğinde normal eğitim gören öğrencilerle kısmen aynı uygulama yapılmakta.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Çileden çıktığımı düşündüğüm anda mola veriyorum. Öğrenci yaş ve düzeyine göre ona uygun hitaplar seçiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. BEP zaten bireyselleştirilmiş olması gerekir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Müfredatta ve işleniş bakımından sıkıntılar olduğunu düşünüyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır müfredat eksik tamamlanmalıdır.

8. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım yöntemi, yanlışsız öğretim yöntemi, soru-cevap yöntemi, akran desteği yöntemi, drama yöntemi

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: İşlenen konuya göre öğrenciyle birlikte resim yapma, şarkı söyleme, hikâye anlatma ya da doğaçlamalar yapabiliyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: İşlenen konuya göre kullanıyoruz. Örneğin kendini tanıtırma konusu işlendikten sonra öğrencilerin kendi aralarında tanışmalarını isteyerek bir oyun oynayabiliyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Gerçek nesneler, resimli kartlar, videolar, maketler, haritalar sıklıkla kullandığımız materyaller.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştiricileri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Öğrencilerimizin yaş ortalaması büyük olduğu için genellikle birincil pekiştiricileri çok nadir kullanıyoruz. Genel olarak ikincil pekiştiricileri kullanıyoruz. Bireysel ödüllendirmelerde sembol ve sözel pekiştiricileri kullanıyoruz. Derse katılım, akran desteğinde grup olarak başarı gösterdiklerinde masa tenisi oynama, basketbol oynama gibi etkinliklik pekiştiricileri kullanıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, bu yöntemi öğrencilerime uygun bulmuyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet, alan bilgime güveniyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Gezi-gözlem etkinliği yapmadık hiç.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Karşılaştığımız bir zorluk henüz olmadı.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerimiz de karşılaştığımız en büyük eksiklik çevreleri ve kendileri hakkında çok az bilgi ve farkındalığa sahip olmaları. Örneğin kendilerini tanıtmakta, yediği yiyecekleri tanınamaktaydılar. Bu nedenle çevresini tanıma, okulunu tanıma, ailesini tanıma vs. konularında okul-veli-öğretmen iş birliğini tam anlamıyla oluşturabildik.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Soru-cevap, beyin fırtınası yöntemlerini kullanarak, önceden bir hikâye anlatarak, ya da resimler göstererek öğrencinin hazırbulunuşluğunu artırmaya çalışıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrenciler diğer derslere nazaran bu derste seviye olarak birbirlerine daha yakın ve bu bize çok büyük bir avantaj sağlıyor. Birbirlerini daha ciddiye alıyor ve rekabet içine giriyorlar. Bu da çocukları motive edip güdülüyor. Tabi pekiştireçler ve vaat edilen etkinlikler de yardımcı oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: İşbirlikli öğrenme yöntemini kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Öğrenci sayımız az olduğu için tercih etmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Sınıfımız ve öğrenci sayımız uyumludur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevlendirmeyi her ders için kullanıyoruz. Hem çocuğun öğrendiği bilgileri kalıcılaştırma, hem geriye dönük tekrarlarını yapma hem de aile katılımını sağlamayı hedefliyoruz. Genel olarak bu amaçlara ulaşmamızı da ödevlendirmeler sağlamaktadır.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Bilgilerin önemini vurguluyor, kendi yaşamlarından örnekler veriyoruz. Bu ifadeleri öğrencinin dikkatini konuya yoğunlaştırmalarını sağlamak için kullanıyoruz. Doğru cevapları muhakkak pekiştiriyoruz. Olumsuz ifadelerden elbette ki kaçınıyoruz. Olumsuz ifade kullanmak yerine öğrencinin durumuna göre tekrarlar yapmayı, uzun cevabı söyleyip, çocuktan kısa cevabı vermesini istiyor. Ya da arkadaşlarını dikkatli dinlemesini daha sonra tekrar kendisine döneceğimizi bildiriyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Sınıfımızda işitme engelli bir öğrencimiz var. Onun için olabildiğince somut ve resimli anlatımları kullanıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Konuların çocuğun yaşamından, çevresinden, algısından uzak tutmadan işlemeye çalışıyoruz. Var olan programı daha da daraltarak işlemek zorunda kalıyor, hayat bilgisi dersi programına yakın bir program işliyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Program çok yoğun daha da sadeleşmesi gerekmektedir. Özel eğitim sınıfları için hayat bilgisi programı daha uygun.

9. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Video temelli öğretim yöntemi, drama, soru-cevap, doğrudan anlatım yöntemi, grup ve bireysel çalışma yöntem ve tekniklerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Teknolojiye önemli ölçüde yer veriyorum. Bilgisayar, tablet gibi araçlara öğrencilerin ilgisi oldukça fazla bu yüzden özellikle flash animasyon tekniğine yer veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Drama yöntemini kullanıyorum bazı konularda.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Evet özellikle bilgisayar, tablet, projeksiyon gibi teknolojik araç-gereçleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Öğrencilerin sevdiği pekiştireçleri tespit ederek her öğrenciye farklı pekiştireçler kullanıyorum. Kraker, çikolata vb. birincil pekiştireçlere örnek olabilir. İkincil pekiştireç olarak da etkinlik pekiştireçlerine sıkça yer veriyorum; öğrencinin sevdiği bir oyunu oynamasına veya sevdiği bir şarkıyı söylemesine izin veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, bu yöntemi bilmiyorum ve uygulamıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Kendi alanımda (zihin engelliler, özgül öğrenme güçlüğü ve otizm) yeterli olduğuma inanıyorum. İşitme engelliler ve görme engelliler eğitimi almadığım için bu engel gruplarında ne şekilde eğitim vereceğimi bilmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: İdareciye bağlı olarak dönem içerisinde birkaç kez yapabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Herhangi bir zorlukla karşılaşmadım henüz. Rehber öğretmenler genel olarak özel eğitimi çok iyi bilmedikleri için pek yardımcı olamıyorlar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Bulduğum il itibarıyla veliler oldukça ilgisiz. Bu bağlamda çok fazla iş birliği içerisinde yürütemiyorum çalışmalarımı, okulda ne çalışıyorsak öyle kalıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Öncelikle konuyu anlatmadan önce örnek veriyorum mevsimleri anlatacağım; girişte çocuklar hava ne kadar güzel değil mi tarzında bir giriş yaparak çocukları konuya ısındırıyorum. Sonrasında mevsimlerle ilgili hikâye kısa çizgi film vs. izleterek hazırbulunuşluk düzeylerini arttırıyorum ardından konuya geçiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Sadece Sosyal Bilgiler dersi için değil her ders için öğrencileri güdülememiz gerekiyor. Derse motive olmuş öğrenciler öğrenmeye istekli olurlar verilen ev ödevlerini zamanında eksiksiz yaparlar, öğretmenin işini kolaylaştırırlar bir

anlamda. Dersin başında dersi güzel işlersek ders sonu sevdiğiniz çizgi filmi izleyeceğiz, dışarı çıkıp top oynayacağız vb. ödüller vererek öğrencileri dışsal motive etmiş oluruz veya ders içinde sorulan soruya doğru cevap verdiğinde aferin deyip ödüllendirerek yine öğrencinin öz güvenini ve motivasyonunu arttırırız.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Grup etkinliklerine sıkça başvuruyorum. Bu sayede öğrenciler birbirleriyle kaynaşıyor ve sosyal öğrenme ortamı sağlanmış oluyor. Birbirlerini model alarak öğreniyorlar bazı şeyleri ancak olumsuz tarafları da var yanlış davranışları da örnek olabiliyor öğrenebiliyorlar. Her ne kadar aynı engel grubunda olsalar da her öğrencinin kapasitesi birbirinden farklı buda grup etkinliklerinde sorunlara yol açabiliyor. Bu yüzden mümkün olduğunca yakın seviyedeki öğrencileri aynı grupta yer veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet yapıyorum, bazı kazanımlarda uygulamaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Evet uyumlu ve yeterlidir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Kullanıyorum ancak ailelerin işbirliğine yanaşmamasından dolayı sıkıntı yaşıyorum. Çoğu zaman defter kitap açılmadan tekrar yapılmadan geliniyor sınıfa. Bu bağlamda verdiğim ödevler pek fazla yapılmıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Kesinlikle kaçınıyorum olumsuz ifadelerden. Özel çocuklar olduğu için hemen alınıp küsebiliyorlar. Daha sonra tekrar motivasyonu sağlayıp öğrenciyi derse adapte etmek oldukça zor oluyor. Mümkün olduğunca motivasyon arttırıcı ifadeler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Bir otizm sınıfındaki öğrenciyle özel alt sınıf (hafif) veya özel alt sınıf (orta-ağır) grubuna aynı amaçları alamazsınız. Bu yüzden BEP’de farklı amaçlar almak zorunda kalıyorsunuz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet uygundur. Gerekli durumlarda sadeleştirerek veriyorum bazı konuları.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli buluyorum.

10. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım yöntemi, problem çözme yöntemini sıklıkla kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Projeksiyon kullanarak, görsel etkinlikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum. Bu yöntem ve tekniği kullanmak zaman kaybına yol açmaktadır. Özel öğretim öğrencilerinin hazırlanan rolleri ezberleme konusunda yeterli olmayacağını düşünüyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Araç-gereç olarak tarih şeridi, atlas, dünya modeli ve bilgisayar kullanmaktayız.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiçtirenleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Birincil pekiştireçleri kullanıyorum. Örneğin sorulan soruya doğru cevap veren öğrenciye çikolata verilmesi gibi.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Kullanmıyorum, yöntemi pek uygulayamadım

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Yeterli hissediyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Maalesef yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Öğretimde karşılaşılan zorluklar öğrencilerin motivasyon ve hazırbulunuşluk durumlarının yeterli düzeyde olmaması.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Tüm derslerde olduğu gibi öğrenmenin devamını sağlamak açısından veli ile işbirliği içerisinde olmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz. Açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Anlatacağım konu ile ilgili dikkat çekici hikâye veya fıkra gibi hazırbulunuşluğu arttırıcı etkinlikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrenci motivasyonunu arttırmak için çeşitli ödüller ve pekiştireçler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum, öğrenci sayım az olduğu için.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır yapmıyorum, kazanımlarımı daha farklı yöntemler kullanarak uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: bulunduğum sınıf için uygun buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Kullanıyorum. Veli ile olan işbirliğimiz doğrultusunda ödevlerin geri dönütleri de olumlu olmakta. İşlevini arttırmak için elimden geleni yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Evet olumsuz ifadelerden çok olumlu ifadeleri kullanmaya gayret gösteriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet ihtiyaç duydukça yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet gayet uygun buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli buluyorum

11. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatım, örnek olay, bireysel çalışma yöntemlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Projeksiyon kullanarak, teknolojik araçları kullanarak

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, psikomotor becerilerin gelişimi için kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Kitaplar, kartlar, bilgisayar gibi materyalleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiçtirenleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Genellikle alından öperek anlıyorlar öyle bir şeyler başardığını gün sonunda alınan artıların çokluğuna göre kurdela takıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, bu yönteme hakim değilim, uygulamıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, yeterli hissetmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Okul içi yapabiliyoruz sadece.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Rehber öğretmenle iş birliği yapıyoruz, kazandırabilecek amaçları almaya çalışıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Evet, oluşturabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz. Açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Yaptıklarımızı, yapacaklarımızı ailelerimize bildiriyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: En çok kullandığım yapabilirsin sana güveniyorum demek çok etkili oluyor. Olumluya koşullanıyorlar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Kaç öğrencin varsa bir cümleyi o kadar söylememiz gerekiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, kazanımlara göre yeri geldikçe yapabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Sayılır, tam istediğim gibi değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Yaptıklarımla ilgili ödevler veriyorum, aile yardım edecekse onu not olarak yazıyorum, yapamayan varsa zaman veriyorum ama o ödev yaparken başka bir şeyden mahrum kamasını sağlıyorum etkinlik gibi.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Kaçınıyorum; çünkü olumsuz ifadeleri eğitimim her türüne aykırı buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, öğrencinin durumundan dolayı değişiklikler ihtiyaç oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Çok değil, tamamlanması gereken eksiklikler var.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Tam olarak yeterli değil

12. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Grup ve bireysel çalışma, soru-cevap, drama, doğrudan öğretim yöntemi, video temelli öğretim yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Özel eğitim gereksinimli öğrencilerin ilgileri ve dikkatleri az olduğu için flash animasyon tekniğini daha çok uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Konunun değişkenliğine göre ikisine de yer veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Bilgisayar, projeksiyon, resimli kartlar, sıralama kartları.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Öğrencilerin sevdiği pekiştireçleri belirleyerek her bireye farklı pekiştireçler kullanıyorum. Olumlu sözel ifadeler, çikolata, jelibon vb. birincil pekiştireçlere, sevilen bir etkinliği yapmak ya da sevdiği oyuncakla oynamasına izin vererek de ikincil pekiştireçlere yer veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Sosyal Bilgiler dersinde pek yer vermiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Alanımdan dolayı işitme engelliler konusunda yeterli ve yararlı olduğumu düşünüyorum. Buna karşın diğer engel türlerinin ders öğretimleri hakkında detaylı bilgim olmadığı için zorlandığım alanlar oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Özel eğitim gereksinimli öğrencilere gezi düzenlemek daha özen ve tedbir gerektirdiği için ancak birkaç kez yapabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Zorluk sayılabilecek kadar bir sıkıntı olmıdı.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluştura biliyor musunuz?

Öğretmen: Bu konuda yeterli özeni gösterdiğime inanıyorum ancak bazı velilerin ilgisizliği nedeniyle başarılı bir işbirliği oluşturulamıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Konuya göre öncelikli olarak çocukların yaşantılarından örnekler ve günlük olaylar ile çocukları konuya hazır hale getiriyorum. Yeterli olmadığı yerde resimler, haberlerle vb. destekliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Ders konularını olabildiğinde yalın ve sade anlatıyorum konuyu anlayan öğrencilerin bu sayede motivasyonları ve ilgileri oldukça artıyor. Bunun yanında dersin bitiminde yapılabilecek etkinlikleri ve pekiştireçleri öğretimden önce sunduğım zaman çocukların güdülenmeleri daha iyi sağlanıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Grup etkinliklerine fazlaca kullanıyorum. Bu sayede öğrenciler birbirleriyle kaynaşıyor ve akran öğretimi en iyi şekilde yapılmış oluyor. Aynı engel grubu olsa bile her öğrencinin davranış problemleri ve kapasiteleri farklı olduğu için yanlış davranışları da örnek alıp, öğrenebiliyorlar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet yapıyorum, faydalı bir yöntem olarak görüyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Evet öğrenci sayımız ve dersliğimiz uygundur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Ailelerin ilgisizliği nedeniyle ödev konusu rutine oturmuyor, süreklilik ve verim azalıyor. Ödevler eksik ya da hiç yapılmadan geri geliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerimiz özel öğrenciler olduğu için olumsuz ifadelerden kaçınıyorum, hatta hiç kullanmıyorum. Derste genel olarak pekiştirmeye ve motivasyonu arttırmaya yönelik ifadeler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. BEP’te çocuğun ihtiyacına yönelik değişiklikler yaptığım oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet; ancak her konuyu olmasa da bazı konuları sadeleştirme yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet, yeterli buluyorum.

13. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğal öğretim tekniği ve politeknik eğitim yöntemini kullanıyorum çoğu zaman.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Drama.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, öğrencinin bütünsel gelişimine katkı sağladığı için kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Ders kitapları ve sunum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum çeşitli yiyecekler, sosyal pekiştireçler ve etkinlik pekiştireçleri

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet 9 basamağı da kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet, bilgime ve tecrübeme güveniyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapı biliyorsunuz?

Öğretmen: Genellikle. Ders içeriğiyle ilgili yakın yerleri gezdiriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin yabancı oldukları bir dilde eğitim yapmak konusunda zorlanıyorum. Ana dillerinde eğitim sağlanmadığı sürece de zor bir süreç olacaktır.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Veliyi okula getiremediğim için ben veli ziyareti yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Anlatılacak konuyu onun günlük yaşamına indirgiyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencileri derse katıyorum. Onlara sorular soruyorum ve pekiştireç sağlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Evet. Politeknik eğitim yöntemi kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum, öğrencilerin motive hallerine göre.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Hayır yeterli bulmuyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevleri çoğunlukla öğrencinin kendisi değil anne babası ya da diğer aile bireyleri yapıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Olumsuz ifadelerden kaçınıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, bireysel gelişimlerine göre değişiklikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır bölgeler ve koşullar baz alınmalı özellikle ana dilde eğitim özel gereksinimli öğrenci için kaçınılmazdır.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Yeterince çeşitlilik olmadığını düşünüyorum.

14. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğrudan öğretim, yanlışsız öğretin teknikleri, doğal öğretim yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Drama ve anlatım yöntemlerini sıklıkla kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, derslerimin çoğunda da kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Pano, ders içerikli üç boyutlu görsel materyaller kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum çeşitli yiyecekler, sosyal pekiştireçler ve etkinlik pekiştireçleri

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Yap-göster yöntemi üzerinde duruyorum 9 basamağı kullanmıyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, arkadaşlarımdan destek alıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapabiliyorsunuz?

Öğretmen: Bazen. Şehrimizde ulaşım olanakları yeterli olmadığı için bu yöntemi tatil zamanları kullanabiliyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Gezi konusunda ulaşım olanakları yeterli olmadığında zorluklar yaşıyorum ve araç-gereçlerin temininde sıkıntılar yaşıyorum. Rehber öğretmen ekstra olanak oluşturamıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Velileri okula getiremiyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Anlatılacak konuyu onun günlük yaşamına indirgiyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencileri derse katıyorum. Onlara sorular soruyorum ve pekiştireç sağlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Evet, kullanıyorum ve de zorlanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, kazanımlara göre kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Hayır materyal konumlandırmak için yerler eksik.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevleri çoğunlukla öğrencinin kendisi değil anne babası ya da diğer aile bireyleri yapıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: İşlenen konuyu taksonomik haliyle ifadelendirmeye çalışıyorum. Olumsuz ifadelerden kaçınıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Görme yetersizliği olan öğrenciler için uyarılama zorunluluğu var.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır bölgeler koşullar dikkate alınmalı ve ana dilde eğitim özel gereksinimli öğrenciler için mutlaka kullanılmalı.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Yeterli bulmuyorum, eksiklikler kazanımlara göre tamamlanmalıdır.

15. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğrudan öğretim yöntemi, drama yöntemlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Drama, oyun gibi bütünsel gelişimi destekleyen yöntemlere uygun etkinlikler kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, faydalı buluyorum ve kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Harita, ders kitapları, slayt ve video gösterileri araç-gereçlerden faydalaniyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: İkincil pekiştireçler: sosyal pekiştireçleri veriyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, bu yöntem sınıfıma uygu değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, kendimi yeterli hissetmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Bazen. Yeterli vakit ve paramız olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Materyal temininde sıkıntılar mevcut. Rehber öğretmeni elinden geleni yapıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Veliler yeterli ilgiyi göstermiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Derse oyun ve etkinliklerle başlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Her konuya ilişkin oyun, resim yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Öğrenciler bazen oyundan sıkılıp başka şeylere yönelebiliyorlar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, uygulayabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Hayır, büyüklüğü yeterli değil sınıfımın, özellikle materyallerin kullanımı açısından.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevleri öğrenciler yapmıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Bilemeyince sessiz kalıyorlar. Bazen olumsuz ifadeler kullanabiliyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, gerekli gördükçe yaparım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet, şimdilik yeterli buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitime uygun daha fazla destek programları hazırlanabilir.

16. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğrudan öğretim yöntemi, drama yöntemi, anlatım ve soru-cevap yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz

Öğretmen: Drama, oyun, rol oynama ve eğitsel oyun yöntemlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, psikomotor gelişim nedeniyle önemseydiğim için kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Harita, ders kitapları, slayt ve video gösterileri vb. materyaller kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Pekiştireçleri ihtiyaç durumlarına göre kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, bu yöntemi kullanamıyorum sınıfımda

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, aldığım eğitim pratikte sorularıma cevap olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Çok değil; çünkü kaynak bulmakta sıkıntılarımız oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Materyal temininde sıkıntılar mevcut. Rehber öğretmenimiz çaba gösteriyor biz de iş birliği yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Veliler çalışmalarımıza yeterli katkıyı sağlamıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Derse oyun ve etkinlikler başlayarak dikkat çekmeye çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Resimlerden ve şarkılardan yararlanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Yeterli gelişime ve olgunluğa sahip olamadıklarından sapmalar meydana geliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, yapabildiğim kadarıyla.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Hayır, özel öğrencilerle eğitim yaptığımız için yeterli değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevlerin ailelerin desteği ile yapıldığı kanaatindeyim.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: İstem dışı olumsuz ifadeler kullanıyorum maalesef.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, gerekli gördüğüm zamanlarda.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Tam değil, değişikliklerin yapılması gerekiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim mantığı da düşünülmeli ve program esnetilmeli.

17. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Düz anlatım, soru-cevap, drama ve model olma gibi yöntemleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Konuya göre öğrencilere gerek drama yaptırarak gerek konuyu görsellerle uygulamalı olarak anlatarak gerekse konuyla ilgili video vb. görselleri izleterek etkinlikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Konunun içeriğine göre öğrencilere konuyu somutlaştırıp uygulamalı olarak anlatmak adına gerektiğinde bu yöntemleri kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Bunlar genellikle; resimli kartlar, konuyla ilgili maket vb. materyaller, etkinlik sayfaları gerektiğinde konuyla ilgili video ya da resimleri içeren slayt vb.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Sınıf ortamında birincil ya da ikincil pekiştireçleri kullanmak çok mümkün olmuyor. Bunun yerine sosyal pekiştireçleri kullanmak daha uygun ve kolay.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Bu pek mümkün olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin sosyal yaşantısındaki eksiklikler veya aile hayatının olumsuzluklarından kaynaklı bazı problem davranışlar görülebiliyor. Bu durumlarla ilgili rehber öğretmenle iletişime geçilebiliyor. Kendisinden gerek öğrenci gerekse veli öğrencinin arkadaşlarıyla görüşmeler yapması istenebiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-vel-öğretmen işbirliği oluşturabiliyor musunuz?

Öğretmen: Evet özel eğitim gereksinimli öğrenci velileri biraz daha duyarlı olduğu için işbirliğini oluşturmak çok zor olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Anlatılacak konularla ilgili hazırbulunuşluluk düzeyini ölçmek adına basit düzeyde sorular sorup alınan dönütler doğrultusunda öğrencilere gerek soru-cevap gerekse drama ve empati kurmalarını sağlamak gibi yöntemlerle konuya hazırlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin her birinin konuyla ilgili yapılan etkinliklere katılmalarını ya da soruları cevaplandırarak özgüven kazanmalarını sağlamaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Derslerin bazı bölümlerinde kullanıyorum. Öğretim esnasında aynı gruptaki öğrencilere anlatılan konuyla ilgili ortak ilgiyi kurmaları zor olabiliyor. Yapılan etkinliğe senkronize bir şekilde katılmaları her zaman mümkün olmayabiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin akademik düzeyleri iyi ise ya da öğretilecek konu uygun ise bu ilkeye uygun etkinlikler yapabiliyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Öğrenci sayıları sınırlı olduğundan bence uyumludur.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Genellikle çalışma sayfaları şeklinde görsellerin çoğunlukta olduğu ödevler veriyorum. Dönütler genel olarak iyi düzeyde. Etkinlik ya da ödevler yapılmış oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Ders esnasında cümleleri basit ve sade bir dille kuruyor, dersi öğrencilerin çabuk anlayabileceği kısa cümlelerle anlatmaya çalışıyorum. Olumsuz ifadelerle genellikle yer vermiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet öğrencilerin engel düzeyi ve akademik performansı doğrultusunda programda değişiklikler ve düzenlemeler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Genel anlamda evet.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli buluyorum.

18. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Doğal işitsel sözel yöntem, video, soru-cevap yöntemlerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Eşleme çalışmaları, maket hazırlama, harita üzerinde oyun etkinliklerini yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, öğrencilerimin yapıları bu yöntemlere uygun değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Evet. Haritalar, maketler, tek kartlar, flash kartlar, ders kitapları, video ve fotoğraflar.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Genellikle ikincil tür pekiştireçler kullanıyorum. Konuya uygun eğlenecekleri oyunlar oynatıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet, kazanımlar için yeterli buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Gezi yapmak prosedür sebebiyle zor, yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Herhangi bir zorluk yaşamadım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma yapıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, velilerim bu konuda çok ilgisizler.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Öncelikle görsel sunarak öğrencinin resimdeki özelliklere dikkat etmesini sağlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Ders sonrası hangi etkinliği yapacaklarını bildiklerinde daha dikkatli oluyorlar, konuyu iyi öğrenirlerse etkinlik yapabileceklerini ifade ediyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Hayır, kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, öğrencilerim bu yöneme uygun değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Hayır uygun değil sınıflarımız.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Ödevlendirme yapıyorum. Özellikle araştırma ödevleri konuyu anlamalarını kolaylaştırıyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Kullandığım ifadeler olumlu.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet. Zaten öğrenciye hazırlanan BEP onun performansı doğrultusunda. Amaçlar performansa göre belirleniyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet, programı öğrencilerin seviyelerine uygun buluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet, yeterli buluyorum.

19. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Anlatı, soru-cevap, gösteri, grup çalışması ve bireysel çalışma yöntem ve tekniklerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz?

Öğretmen: Yapılandırılmış çalışma kâğıtları, resimli sıralı ve tek kartlar görsel videolar kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Hayır kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Fotoğraflardan afişlerden, yansıtıcılardan, bilgisayarlardan ve sesli kitaplardan yararlanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Birincil pekiştireç olarak ilk önce öğrencilerimi sözel pekiştireçler (aferin, bravo vs.) ile ödüllendiriyorum. Konuyu tamamen başarılı şekilde kavrayan öğrencilere ise sevdikleri yiyeceklerden (şeker, çikolata gofret vs.) ödül olarak kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Basamaklandırılmış yöntemi Sosyal Bilgiler dersi için kullanmıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri kadar başarılı bulmuyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri düşük olduğundan gezi-gözlem etkinliği yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Hedeflenen amacın edinilmesi için sürenin kısa olması, öğrenci devamsızlığı, davranış bozuklukları, sınıfın kalabalık olması, ailenin ilgisizliği gibi zorluklarla karşılaşyoruz. Bununla birlikte konuların daha soyut olması da öğrencilerin anlamalarını olumsuz yönde etkiliyor. Öğrenci davranışları ve ailelerin eğitimi evde desteklemesi konusunda rehber öğretmenlerle işbirliği içerisindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin okula devam-devamsızlıkları, öğrencilerin sorunları, dersteki başarıları ve başarısızlıkları hakkında velilerle ve okuldaki öğretmenlerle sürekli iletişim halindeyiz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazır bulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğretmen: Konular genelde soyut olduğu için görsel materyaller ile daha çok anlatımı destekleyemeye çalışıyorum. Bunun yanı sıra ailelerin eğitimi desteklemesi ve katılımı için sık sık aile eğitimleri yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencileri resimler, afişler ile derse isteklerini arttırmaya ve dikkatlerini derse yoğunlaştırmaya çalışıyorum. Bununla birlikte ödül ve ceza uygulaması yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Öğrencilerin birbirlerine yardım etme, grup birliğinin farkına varma gibi amaçlar edinmeleri için işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Çocuğun sosyal becerilerin gelişmesini sağlamak amacıyla küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Sınıfımızın öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle uyumlu değildir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniği kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Öğrencilerimize kazandırmaya çalıştığımız bilgi ve becerilerin pekişmesini sağlamak ve kalıcılığını sağlamak için ödevlendirme tekniğini kullanıyorum. Öğrencilerim ödevlerini evde aile yardımıyla birlikte yapmaya çalışıyorlar. Yapamadıkları ödevleri okulda tekrar yapıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz, olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Ders işleyiş aşamasında öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı ve özgüvenlerini arttırıcı ifadeler kullanmaya dikkat ediyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim öğrencilerinin her birinin kendine has özellikleri (bireysel özellikleri farklı) olduğu için programı uygulamada esnek davranıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Hayır, öğrencilerin seviyelerine uygun bulmuyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim müfredatını yeterli bulmuyorum; çünkü çok fazla soyut kavramlar içerdiği için çocuklar müfredatı anlama anlamlandırma konusunda sorun yaşıyorlar.

20. ÖĞRT.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz

Öğretmen: Doğrudan öğretim, eş zamanlı ipucuyla öğretim tekniklerini kullanıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz

Öğretmen: Genellikle grupla gerçekleştirilen etkinlikleri uyguluyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde rol oynama ve drama yöntemini kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet, kullanıyorum uygun zeminlerde.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Materyal sıkıntısı olduğu için fazla kullanamıyorum. Kullandığım materyaller kendi yaptıklarım.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde birincil ve ikincil pekiştireçleri kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız örnek verebilir misiniz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Yiyecek pekiştireci, sözel pekiştireç, etkinlik pekiştireci.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde basamaklandırılmış yöntemi kullanıyor musunuz?

Öğretmen: Evet kullanıyorum

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Her zaman yeterli hissetmiyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde gezi-gözlem etkinliği yapabiliyor musunuz, yapıyorsanız ne sıklıkla yapıyorsunuz?

Öğretmen: Maalesef yapamıyoruz.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız zorluklarda rehber öğretmen ile işbirliği kurabiliyor musunuz?

Öğretmen: Materyal eksikliği en büyük sıkıntımız.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde okul-veli-öğretmen işbirliği oluşturma biliyor musunuz?

Öğretmen: Veli ilgisizliğinden dolayı olmuyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluğunu artırmak için ne tür etkinlikleri yapıyorsunuz, açıklayabilir misiniz?

Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğrencilerin motivasyonu ve güdülenmelerini artırmak için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?

Öğretmen: Dersin konusunu göz önüne alarak etkinlik planlıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde hangi etkinlikleri uyguluyorsunuz? Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanıyor musunuz, kullanırken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

Öğretmen: Evet kullanıyorum. Öğrencilerin motivasyonunu arttırmada sorunlar yaşanabiliyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde küçük gruplar ilkesine uygun etkinlikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet yapmaya çalışıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde sınıfının öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü sizce uyumlu mudur?

Öğretmen: Bence uyumlu değil.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ödevlendirme tekniğini kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız nasıl geri dönütler alıyorsunuz?

Öğretmen: Kullanıyorum. Velilerin ilgisizliğinden dolayı çoğu zaman olumsuz oluyor.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde ders işleyiş esnasında ne tür ifadeler kullanıyorsunuz. Olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Öğretmen: Öğrencilerin motivasyonunun bozulmaması için olumsuz ifadeler kullanmamaya dikkat ediyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklikler yapıyor musunuz?

Öğretmen: Evet yapıyorum.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarını gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli buluyorum

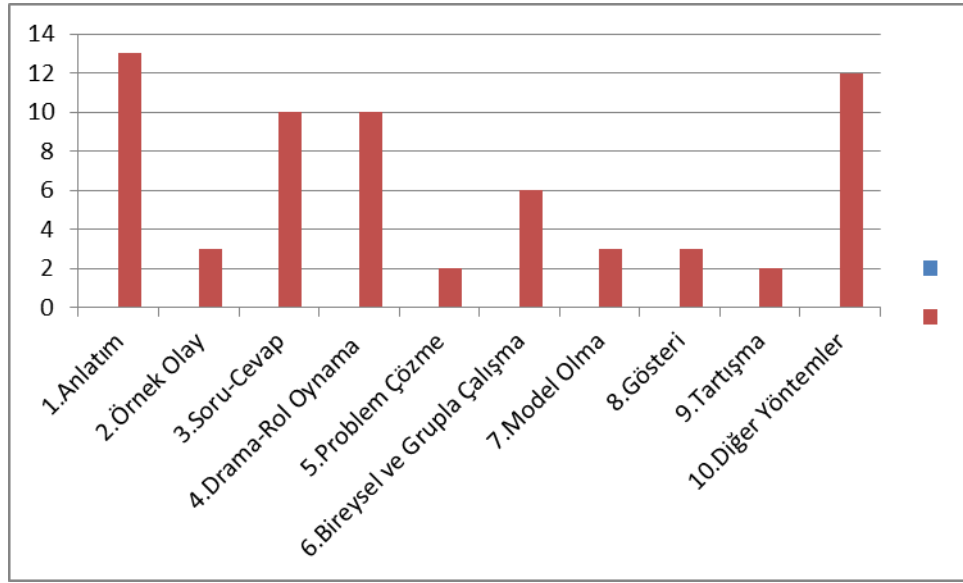
Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitimi müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Öğretmen: Evet yeterli buluyorum.

4.2. Bulguların Analizi

Araştırmanın bu bölümünde görüşme formlarından el elde edilen öğretmen görüşlerinin analizi yapılmaya çalışılacaktır.

Yapılan görüşmelerin sonuçları aşağıda tablolar halinde aktarılmıştır.

Şekil 4.1. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Kullandıkları Yöntem Tekniklerin Oranları.

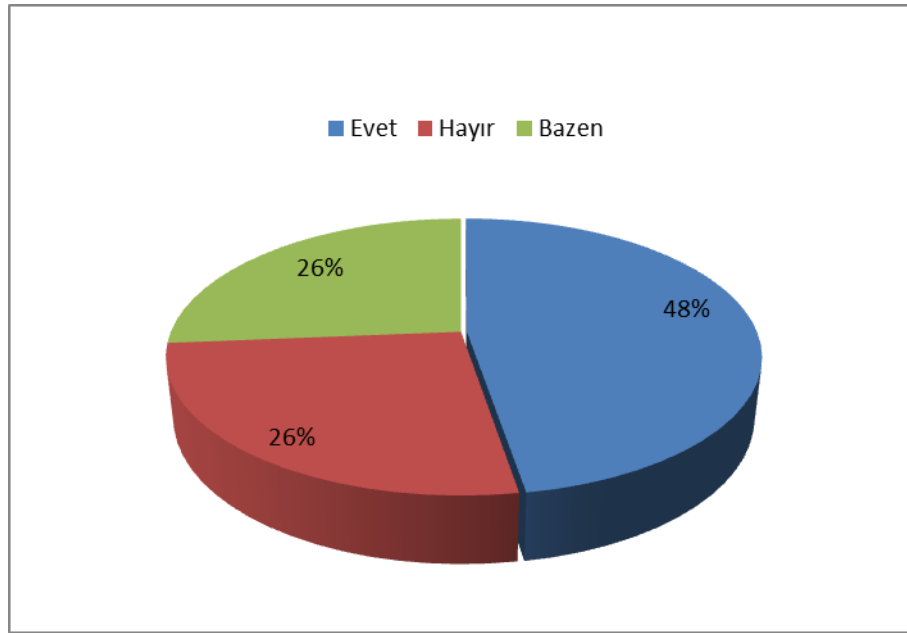
Şekil 4.1’de görüşme yapılan öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları yöntemlere verdikleri cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında 13 öğretmenin anlatım yöntemini, 3 öğretmenin örnek olay yöntemini, 10 öğretmenin soru-cevap yöntemini, 10 öğretmenin drama-rol oynama yöntemini, 2 öğretmenin problem çözme yöntemini, 6 öğretmenin bireysel ve grupla çalışma yöntemini, 3 öğretmenin model olma yöntemini, 3 öğretmenin gösteri

yöntemini, 2 öğretmenin tartışma yöntemini, 10 öğretmenin diğer farklı yöntemler kullandıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre; anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi ve drama-rol oynama yöntemleri en çok tercih edilen yöntemlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Anlatım, soru-cevap, gösteri, örnek olay, drama ve rol yapma, grup çalışması ve bireysel çalışma yöntem ve tekniklerini kullanıyorum (Öğretmen 20).

Doğrudan anlatım yöntemi ve model olma yöntemi kullanmaktayım (Öğretmen 3).

Anlatım, tartışma, problem çözme, rol oynama-drama, soru-cevap, basamaklandırılmış yöntem, örnek olay ve bireysel çalışma yöntemlerini kullanıyorum (Öğretmen 5).

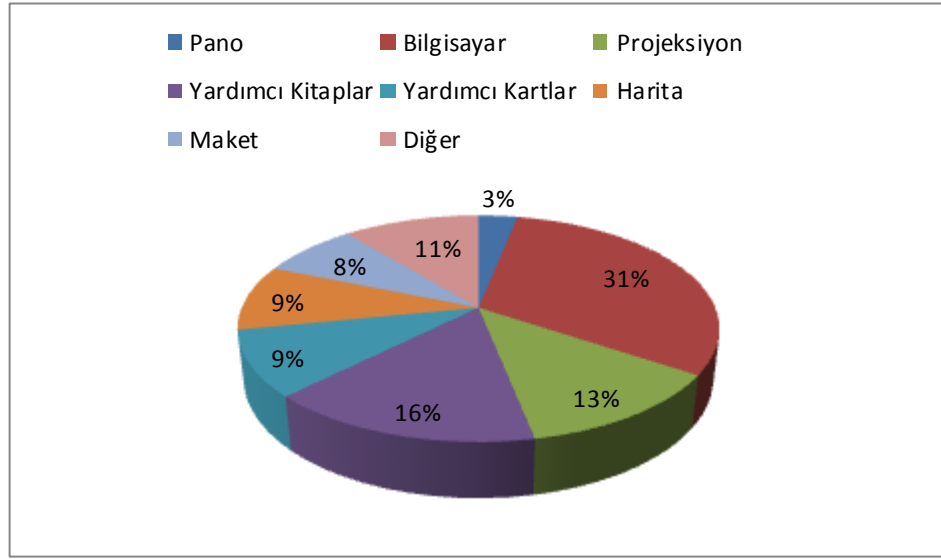
Şekil 4.2. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Rol Oynama ve Drama Yöntemini Kullanan Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.2’de görüşme yapılan öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde rol oynama ve drama yöntemlerini ne düzeyde kullandıklarına dair verdikleri cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında öğretmenlerin % 48’i bu rol oynama ve drama yöntemlerini kullandıklarını, % 26’sı kullanmadıklarını, % 26’sı da bazen kullandığını ifade etmiştir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Her zaman olmasa da bazı kazanımlarda kullanmaya çalışıyorum (Öğretmen 2).

Hayır; çünkü sınıf mevcudunun özellikleri bu eğitimde bu yöntemleri uygulamaya elverişli değil (Öğretmen 3).

Evet, kullanıyorum ve bu da onların çok hoşuna gidiyor. İlgilerini böylece daha çabuk topluyoruz (Öğretmen 5).

Şekil 4.3. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Kullandıkları Araç-gereçlerin Oranları.

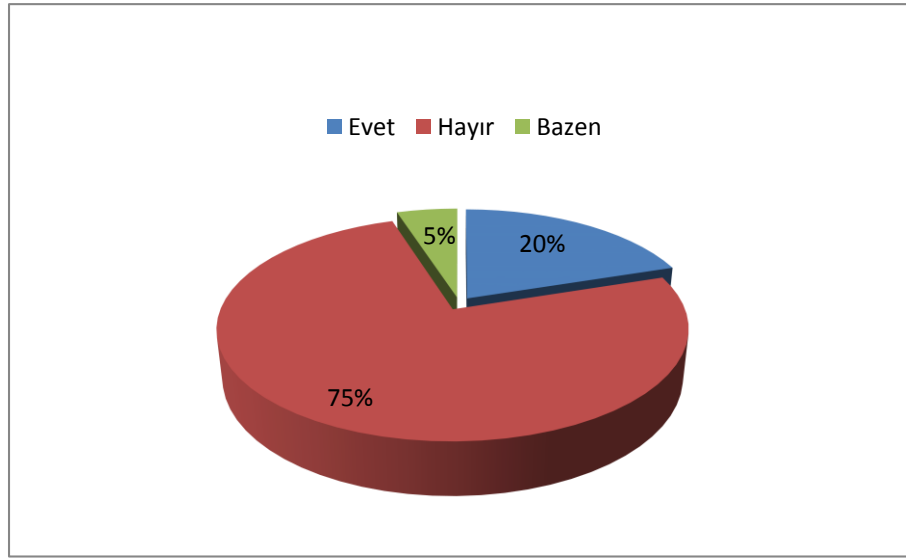
Şekil 4.3’de görüşme yapılan öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde hangi araç-gereçleri kullandıklarına yönelik verdikleri cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplara göre özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde % 31 bilgisayar, % 16 yardımcı kitaplar, % 13 projeksiyon, % 11 diğer yöntemler, % 9 harita, % 9 yardımcı kartlar, % 8 maketler, % 3 oranında ise panolar kullanılmaktadır. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Materyal sıkıntısı olduğu için fazla kullanamıyorum. Kullandığım materyaller kendi yaptıklarım (Öğretmen 20).

Fotoğraflardan afişlerden, yansıtıcılardan, bilgisayarlardan ve sesli kitaplardan yararlanıyorum (Öğretmen 19).

Harita, ders kitapları, slayt ve video gösterileri vb. materyaller kullanıyorum (Öğretmen 16).

Ders kitapları ve sunum (Öğretmen 13).

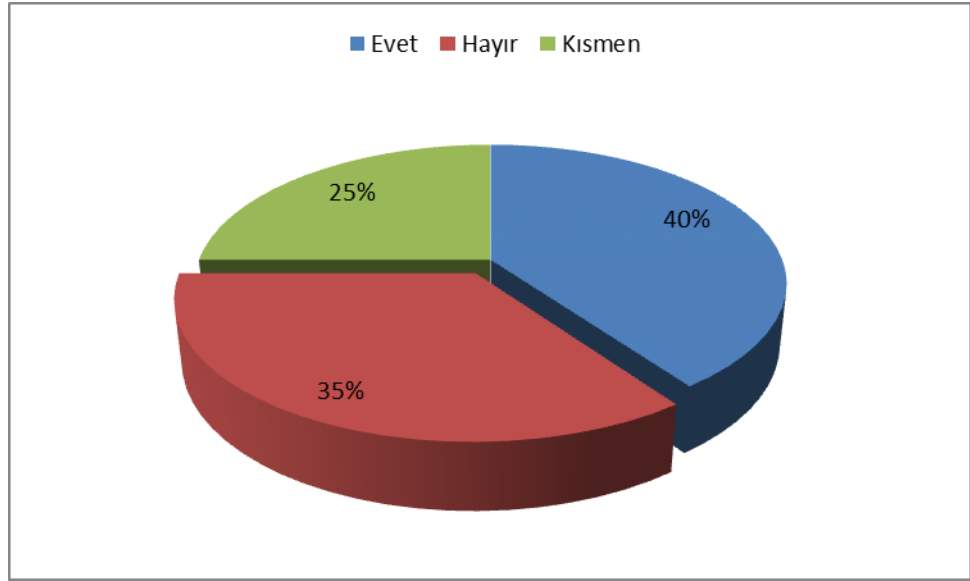
Şekil 4.4. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Basamaklandırılmış Yöntemi Kullanan Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.4’de görüşme yapılan öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde basamaklandırılmış yöntemi ne düzeyde kullandıkları incelenmiştir. Verilen cevaplara göre öğretmenlerin % 75’i yöntemi kullanmadıklarını, % 20’si kullandıklarını, % 5’i ise bazen kullandığını ifade etmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında basamaklandırılmış yöntemin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenler tarafından çokça tercih edilen bir yöntem olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Hayır, bu yöntemi öğrencilerime uygun bulmuyorum (Öğretmen 8).

Evet, kullanıyorum (Öğretmen 5).

Dersi verimli hale getirmek, anlatımı kolay hale getirmek ve sürece bölmek için kullanılabilir. Konunun uzun oluşuna bağlı olarak aşamalı bir şekilde verilmesi gerekiyorsa bu yöntemi uygulamak gerek (Öğretmen 7).

Şekil 4.5. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sosyal Bilgiler Dersi Konusunda Kendini Yeterli Hissetme Durumlarının Oranları.

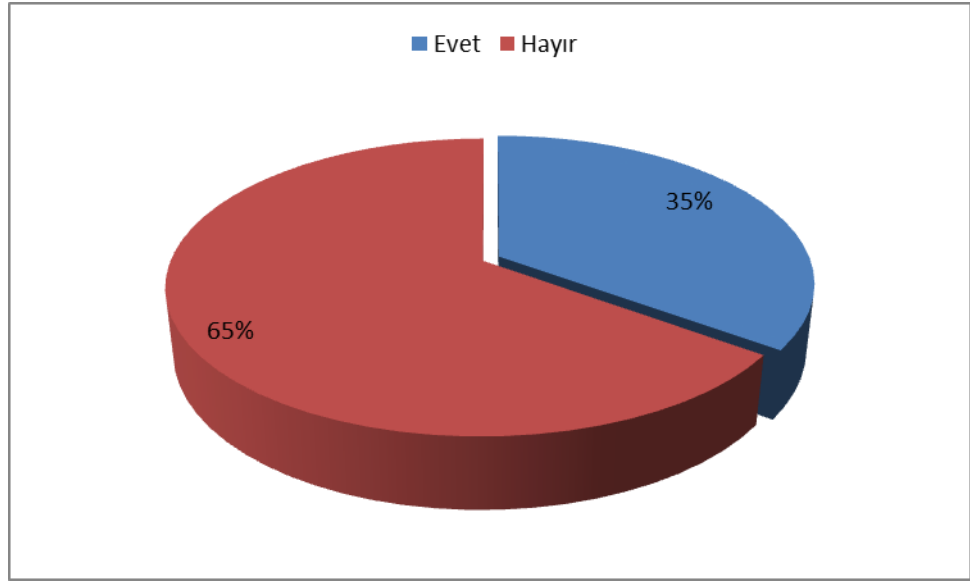
Şekil 4.5’de görüşme yapılan öğretmenlerin özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde kendilerini yeterli hissedip hissetmediklerine yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında öğretmenlerin % 40’ının kendilerini yeterli hissettiklerini, % 35’inin yeterli hissetmediklerini, % 5’inin ise kısmen yeterli hissettiklerini ortaya koymuştur. Kendilerini yeterli ya da kısmen yeterli hisseden öğretmenlerin alan dışı atanan sınıf öğretmenleri olduğu dikkat çekmiştir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Sınıf öğretmeni iken alan değişikliğiyle özel eğitim öğretmenliğine geçiş yaptığım için şu an kendimi yeterli hissetmiyorum. Bu zamana kadar olduğu gibi öğretmenliği çok ve isteyerek yaptığım için bunun da üstesinden gelebileceğine inanıyorum (Öğretmen 1).

Evet, mesleki olarak kendimi yeterli buluyorum (Öğretmen 3).

Tabiki yeterli değilim ama geliştirmek için de branş öğretmenlerinden bilgi almaya çalışıyorum (Öğretmen 6).

Kendi alanımda (zihin engelliler, özgül öğrenme güçlüğü ve otizm) yeterli olduğuma inanıyorum. İşitme engelliler ve görme engelliler eğitimi almadığım için bu engel gruplarında ne şekilde eğitim vereceğimi bilmiyorum (Öğretmen 9).

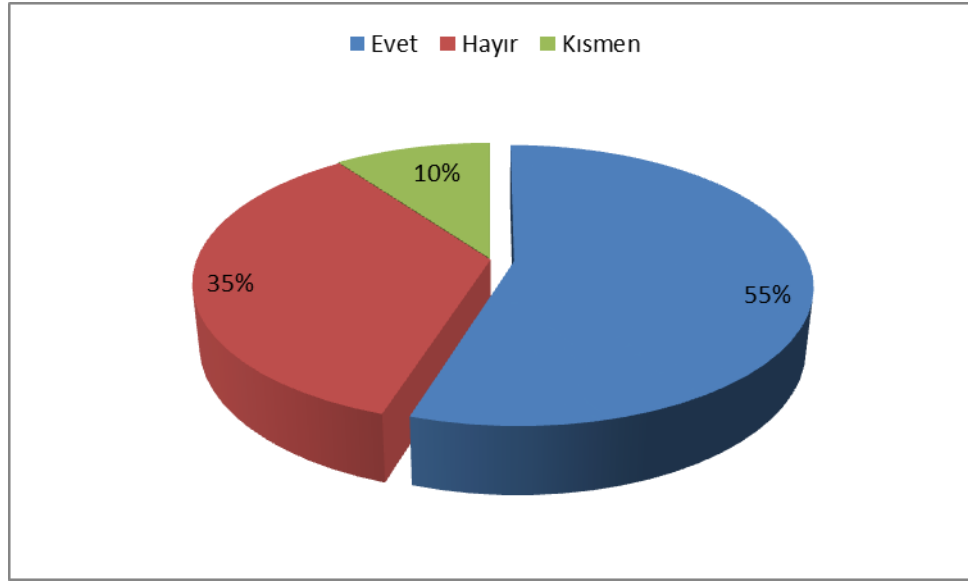

Şekil 4.6. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Gezi-Gözlem Etkinliği Yapabilme Oranları.

Şekil 4.6’de özele eğitim sınıfında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde gezi-gözlem etkinliklerini ne kadar yaptıklarına dair sonuçlar paylaşılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre, öğretmenlerin % 65’i gezi-gözlem etkinliğini sınıfları için uygulayamadıklarını, % 35’inin ise uygulayabildiklerini ortaya çıkarmıştır. Etkinliği uygulayamayan öğretmenlerin buna neden olarak bu yöntemin öğrencilerine uygun olmamasını ve gerekli prosedürel izinleri almanın ve güvenlik şartlarını sağlamanın zorluklarını göstermişlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Bazen. Şehrimizde ulaşım olanakları yeterli olmadığı için bu yöntemi tatil zamanları kullanabiliyorum (Öğretmen 14).

Evet. Sıklıkla olmuyor tabi ama hava şartları öğrenmeye uygunsa ve öğrenci de keyif alabiliyorsa müze ya da ören yerleri konunun anlatımından daha çok bilgi verebilir ve ilgisini çekebilir (Öğretmen 7).

Şekil 4.7. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Okul-Veli-Öğretmen İşbirliği Oluşturabilme Durumlarının Oranları.

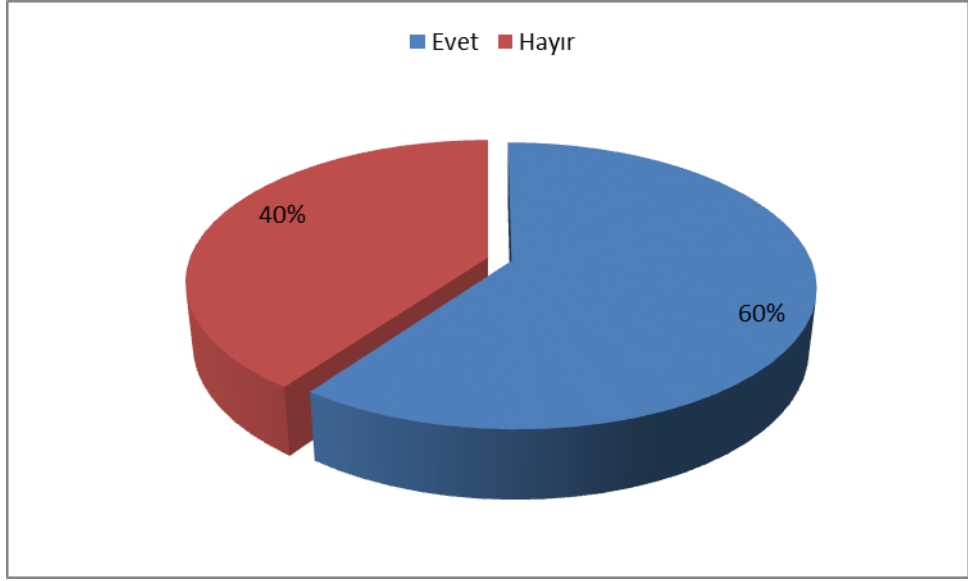
Şekil 4.7’de özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi için okul-veli-öğretmen işbirliğini ne derece sağlayabildiklerine dair sonuçlar incelenmiştir. Yapılan görüşmede sorulan bu soruya öğretmenlerin % 55’i evet cevabını, % 35’i hayır cevabını, % 10’ ise hayır cevabını vermişlerdir. Evet cevabını veren öğretmenlerin velilerinin duyarlılıklarının yüksek olduğunu, hayır cevabını veren öğretmenler ise velilerin duyarlılıklarının yüksek olmadığını ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Tabi ki anlatmakta zorlandığımız konular oluyor somutlaştıramadığımız. Kaynak olmaması sıkıntı oluyor. Rehber öğretmenle değil idare ile kaynak konusunda yardım istiyorum. Branş ve sınıf öğretmenlerinden yardım alıyorum (Öğretmen 6).

Okulumda rehber öğretmen olmadığı için bu sorunlarla kendim başa çıkmak zorunda kalıyorum. Bu derse tutumları genel anlamda olumsuz, sıkıcı gördükleri için dersi onların olumlu tutum geliştirmeleri ve güdülenmeleri derse karşı zor olabiliyor. Bu esnada pekiştireçler devreye giriyor (Öğretmen 7).

Herhangi bir zorlukla karşılaşmadım henüz. Rehber öğretmenler genel olarak özel eğitimi çok iyi bilmedikleri için pek yardımcı olamıyorlar (Öğretmen 9).

Rehber öğretmenle iş birliği yapıyoruz, kazandırabilecek amaçları almaya çalışıyoruz (Öğretmen 11).

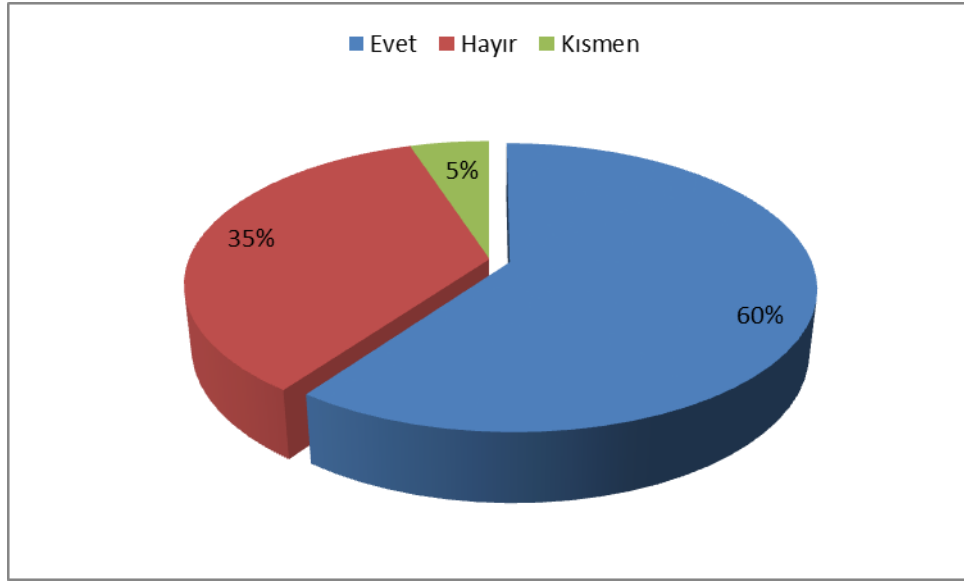

Şekil 4.8. Öğretmenlerin Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Küçük Gruplar İlkesine Uygun Etkinlikler Yapabilme Durumlarının Oranları.

Şekil 4.8’de özel eğitim sınıflarında öğretmenlerin küçük gruplar ilkesine uygun olarak etkinlikler yapma istatistikleri incelenmiştir yapılan görüşmede öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre öğretmenlerin % 60 derslerinde küçük gruplar ilkesine uygun olarak etkinlikler uygulayabildiklerini, % 40’ının ise uygulayamadığı sonucu ortaya çıkarmıştır. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Evet, yapıyorum, bazı kazanımlarda uygulamaya çalışıyorum (Öğretmen 9).

Hayır, yapmıyorum, kazanımlarımı daha farklı yöntemler kullanarak uyguluyorum (Öğretmen 10).

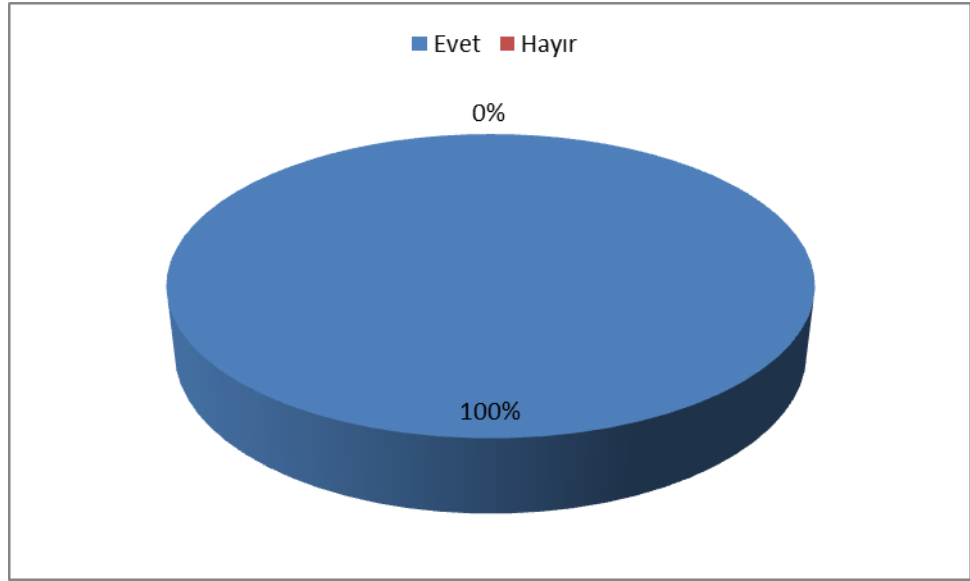
Şekil 4.9. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sınıfın Öğrenci Sayısı ve Dersliklerinin Büyüklüğünün Uyumlu Olduğunu Düşünen Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.9’da özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinin kazanımlarına göre sınıftaki öğrenci sayılarının ve derslik büyüklüklerinin uyumlu olup olmadıklarına göre verdikleri cevapları incelenmiştir. Verilen cevaplara göre öğretmenlerin % 60’ı bu soruya evet, % 35’i hayır, % 5 ise kısmen cevaplarını vermişlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Sınıfımızın öğrenci sayısı ve derslik büyüklüğü uyumludur. Öğrencilerimizin daha üretken, bireysel ve grupla çalışabilecekleri, sorumluluk alabilecekleri bir ortam hazırlamaya çalıştık (Öğretmen 1).

Evet, uygun buluyorum. Ders için kullanılacak hazır materyaller özel eğitim sınıfları için uygun olmadığından öğrenci özelliklerine göre materyal hazırlamak gerekiyor (Öğretmen 4).

Bu durumlara genelde okullarda dikkat edilmiyor hatta sınıflar bile sınıfa pek benzemediği durumlar olabiliyor. Öğrenci sayısı olarak bakınca konulara göre bazen kalabalık güzel oluyor ama seviye farklı olduğu için az olması her zaman daha idealdir (Öğretmen 6).

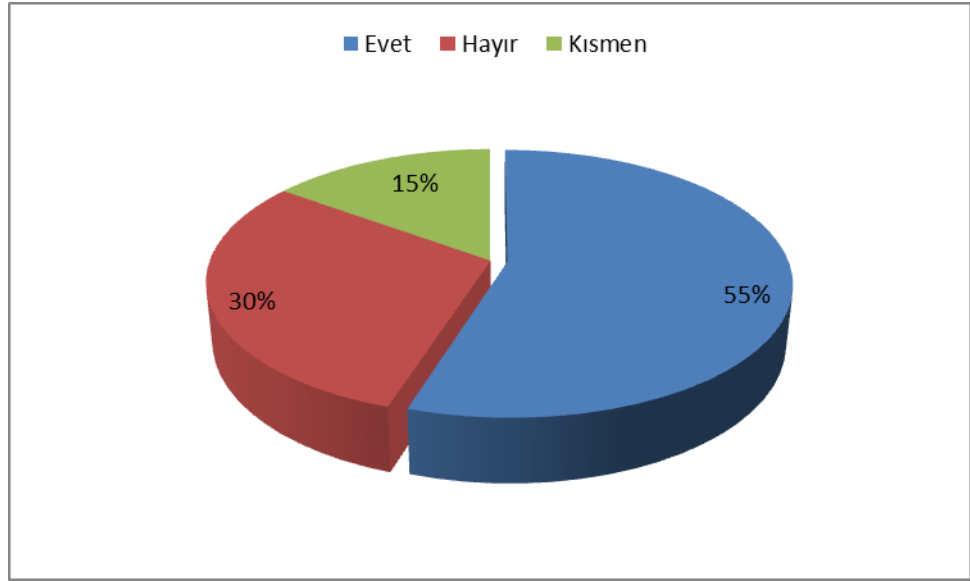
Şekil 4.10. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Engel Türlerine Göre Programda Değişiklikler Yapan Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.10’da özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde engel türlerine göre programda değişiklik yapıp yapmadıklarına dair soruya verdikleri cevaplar incelenmiştir. Yapılan görüşmede bu soruya verilen cevaplara göre öğretmenlerin tamamı evet cevabı vermiştir. Öğretmenlerin, özel eğitimin hassasiyet gerektirdiği ve derslerin kazanımlarına göre, Sosyal Bilgiler de dâhil olmaz üzere kazanımların öğrencilerin engel türleri ve farklılıklarına göre değişiklik gerektirdiğini ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Müfredatta ve işleniş bakımından sıkıntılar olduğunu düşünüyorum (Öğretmen 7).

Sınıfımızda işitme engelli bir öğrencimiz var. Onun için olabildiğince somut ve resimli anlatımları kullanıyoruz (Öğretmen 8).

Evet, bireysel gelişimlerine göre değişiklikler yapıyorum (Öğretmen 13).

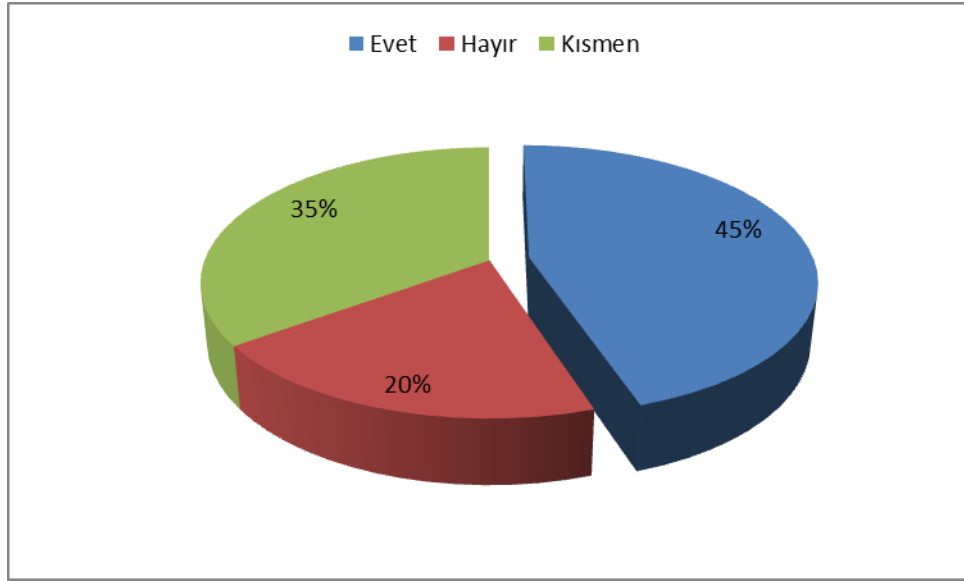
Şekil 4.11. Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Eğitim Programlarının Gelişim Özelliklerine Göre Öğrencilerin Seviyelerine ve Özel Durumlarına Uygun Bulan Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.11’de özel eğitim sınıflarında uygulanan Sosyal Bilgiler eğitim programlarının gelişim özelliklerine göre öğrencilerin seviyelerine ve özel durumlarına uygun bulup bulmadıklarına dair verdikleri cevaplar incelenmiştir. Öğretmenlerin % 55’i bu soruya evet, % 30’u hayır, % 15’i ise kısmen cevaplarını vermişlerdir. Hayır ve kısmen cevabını veren öğretmenler kazanımların öğrencilerin seviyelerine, farklılıklarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Hayır bölgeler ve koşullar temel alınmalı özellikle ana dilde eğitim özel gereksinimli öğrenci için kaçınılmazdır (Öğretmen 13).

Evet, şimdilik yeterli buluyorum (Öğretmen 15).

Tam değil, değişikliklerin yapılması gerekiyor (Öğretmen 16)

Şekil 4.12. Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Sosyal Bilgiler Eğitimi Müfredatını Yeterli Bulan Öğretmenlerin Oranları.

Şekil 4.12’de özel eğitim sınıflarında öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi müfredatını yeterli bulup bulmadıklarına yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplar incelenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre, öğretmenlerin % 45’i müfredatı yeterli bulduklarını, % 20’si yeterli bulmadıklarını, % 20 ise yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler bu soruda da önceki benzer sorulara verdikleri cevaplardaki gibi özel eğitimin diğer eğitim türlerinde göre farklılık arz etmesinden dolayı müfredatın kazanımlara ve yaşanan değişimlere göre yenilenmesi gerektiğini belirtmişlerdir Yapılan görüşmelerden örnek kesitler aşağıda şu şekilde verilebilir.

Yeterli bulmuyorum. Bir önceki sınıfta öğrenilen beceriler alınan amaçlar bir sonraki sınıfa temel oluşturmalıdır (Öğretmen 3).

Bir önceki sınıflarda alınan dersler ve amaçlar sonraki sınıfların destekleyici unsuru olmalıdır (Öğretmen 4).

Evet, müfredat yeterlidir (Öğretmen 5).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Bu bölümde elde edilen verilere dayalı olarak ortaya çıkan bulgular tartışılarak ortaya konulmuştur.

Bu araştırmanın evrenini Ağrı'da bulunan özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler, örneklemini ise Ağrı Merkez, Doğubayazıt, Taşlıçay ve Hamur ilçelerinde 12 özel eğitim sınıflarında görev yapan 20 öğretmen ilçelerde var olan özel eğitim sınıflarının varlıklarına ve ulaşım durumları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Araştırmanın amacı Ağrı'da özel eğitim sınıfında çalışan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretim programına ilişkin görüşlerini öğrenmektir.

Araştırma bulgularına göre, özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin en çok anlatım yöntemini kullandıkları tespit edilmiştir.

Özel Eğitim Sınıflarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi başlıklı Yüksek Lisans Tezinde bu sınıflarda çalışan öğretmenlerin matematik öğretiminde rol oynama, drama, anlatım yöntemi, basamaklandırılmış yöntem, tartışma gibi yöntemleri kullandıkları ortaya çıkmıştır (Yıldız, 2008).

Adı geçen çalışmada en çok tercih edilen yöntem anlatım yöntemidir, bu çalışmada da en çok tercih edilen anlatım yöntemi olmuştur. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin yarısından fazlası özel eğitim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde anlatım yönteminden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler, özel eğitim öğrencilerinin düzeylerinden dolayı bilişsel olarak zor öğrendikleri ve kolay unutabildikleri için bu yöntemin kullanımının faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Bu sınıflarda farklı engel türünde eğitim gören öğrencilerin varlıklarından dolayı anlatım yönteminin sınıftaki basit iletişim şeklinde olsa bile iletişimi artırdığı için bu yöntemin tercih edildiği görülmüştür.

Anlatım yönteminin öğretimde kullanılabilecek en basit öğretim yöntemi olduğundan öğrencilerde kolay bir şekilde kullanılabilmektedir. Bu da derslerin açık ve anlaşılabilir olmasına daha fazla imkân tanımaktadır.

Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersinde ders öğretmenleri tarafından en fazla kullanılan diğer bir yöntem olan rol oynama ve dram yöntemiyle öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebildikleri, gizil güçlerini sergileyebildikleri ve bu yolla da eğlenceli ders ortamında öğrenmelerini gerçekleştirdikleri görev yapan öğretmenler tarafından dile getirilmiştir.

Öğrencilerin dil gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olan drama yöntemi öğrencilerin sosyalleşme etkinliklerinde bir araç olarak kullanılmaktadır (Binbaşıoğlu, 1976).

Toplumsal uyumda bir iletişim yöntemi olan drama, çocuğun okulda öğrendiklerini yaşamda uygulayabilmesi ve yaşantı haline getirebilmesine fırsat tanımaktadır (Koç ve Dikici, 2003).

Farklı davranış bozuklukları gösteren öğrenciler için rol oynama ve drama yöntemi bazen istenmeyen davranışların sergilenmesine de neden olabilmektedir. Özellikle psikomotor becerilerini yeterince kullanamayan öğrenciler nedeniyle derslerin aksama durumu görülebilmektedir. Rol oynama ve drama yöntemi özel eğitim öğrencilerin bütünsel gelişimlerini sağlaması yönüyle özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler tarafından en çok kullanılan yöntemlerden biri olarak ortaya çıkmıştır.

Drama sözcüğü, bir davranış, yaşantı, olay ya da olgunun kurallara dayalı olarak canlandırılmasıdır (San, 1991).

Araştırma sonuçlarına bakıldığında özel eğitim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde özel eğitim öğretmenlerince en çok kullanılan yöntemlerden birinin de soru-cevap yöntemi olduğu ortaya çıkmıştır.

Soru-cevap tekniği, bilinen yetersizliklerinin giderilmesiyle yeni bir özellik kazanmıştır. Artık bilinenlerin tekrarından öte öğrenciyi araştırma ve incelemeye yönelten bir teknik oma durumuna gelmiştir (Aydın, 2001).

Soru-cevap yöntemi kendini ifade etme becerilerinin yükseltilmesinde önemli bir araç görevi gördüğü için özel eğitim öğretmenleri tarafından Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde tercih edilmektedir. Öz güven geliştirici, sosyalleşmeyi sağlayan ve merakı tatmin eden bir yöntem olmasından ötürü önemli bir yöntem olarak görülmektedir.

Dikkati geliştirici, güdülenmeyi artırıcı ve pekiştirici almaya götüren şekliyle soru-cevap yöntemi Sosyal Bilgiler dersinde kazanımların gerçekleştirilebilmesi amacıyla özel eğitim öğretmenlerince tercih edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerden az sayıda öğretmenin Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yöntemini kullandıkları belirlenmiştir. Gösteri yöntemi, olay ve olguların oluşumunu reel olarak göstermesi ve işitme duyusuna da hitap etmesi yönüyle bütünsel gelişime imkân tanıyan önemli bir yöntem olarak tarif edilebilir.

Bilen (2002) *Plandan Uygulamaya Öğretim adlı eserinde gösterinin bir teknik olduğunu belirtmiş ve yaparak-uygulayarak öğretme teknikleri başlığı altında göstermiştir.*

Birçok duyu organına hitap etmesi yönüyle gösteri yöntemi kalıcı öğrenmeler sağlamakta ve öğretim yöntemi olarak da başarılı öğrenmelerin oluşmasını sağlaması nedeniyle özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmaktadır. Kazanımların hafızada daha uzun süreli kalmasını sağlamaktadır.

Gösteri yöntemi, sınıfta ders esnasında ya da atölyede, laboratuvar da gerçek materyallerin kullanıldığı durumlarda öğrencinin aktifliğini artırmada kullanılır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

Gösteri yönteminin kullanıldığı sınıflarda öğrencinin kendisini daha iyi ifade edebildiği derse katılımın yüksek olduğu görülmekle beraber farklı türdeki öğrencilerin yapıları nedeniyle öğretmenlerden bireysel ilgi bekleyen öğrenciler yönüyle de zaman kaybı da yaratabilen bir yöntemdir.

Araştırma sonuçlarına göre özellikle zaman kaybı yaratması nedeniyle öğretmenlerin bu yöntemi çok fazla kullanmak istemedikleri ortaya çıkmıştır. Gösteri

yönteminde hazırlık aşamasının önemli olduğu da ifade edilen düşünceler arasında görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında özel eğitim sınıfında çalışan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları yöntemler arasında bulunan problem çözme yöntemi de az da olsa öğretmenler tarafından kullanılan yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Problem, organizmanın var olan tepkilerle çözemediği hallerdir (Açıkgöz, 1996).

Problemler öğrencilerin eğitim yaşamlarında öğrenebilecekleri gerçek yaşam durumları sunmaları yönüyle önemli bir şanstır (Duman, 2009).

Öğrencilerin yaşamlarında karşılaştıkları olaylara daha sağlıklı tepkiler verebilmeleri ve yaşama uyum sağlayabilmeleri açısından problem çözme bilmek önem arz etmektedir. Fakat özel eğitim öğretmenlerine göre seçilecek problem durumunun öğrencinin özel durumuna göre daha basit düzeyden başlaması gerekmektedir. Öğrenciler karşılaştıkları basit düzeydeki sorunları problem çözme yöntemini kullanarak çözmüşlerdir.

Problem çözme sürecine basit problemler üzerinden başlamak, daha uygundur, bu anlayışın öğrenciye kazandırılması gerekmektedir (Baykul, 2005).

Araştırma bulgularına göre özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin birçoğunun basamaklandırılmış yöntemi kullanmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin özel eğitim öğrencileri olmaları nedeniyle ve yöntemin sınıf koşullarına uygun olmamasından ayrıca yöntemi bilmediklerini ifade etmelerinden dolayı yöntemin yapılan bu araştırma sonuçlarında özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler dersinde çok az kullanıldığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırma bulgularında da görüldüğü üzere tartışma yöntemi özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerince çok az kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmıştır. Tartışma, öğrencileri öğrendikleri konular üzerinde düşünmeye teşvik eden bir iletişimi çift yönlü geliştiren bir yöntemdir.

Tartışma yöntemini bireyler arası veya psikolojik bir faaliyet olarak gören akademisyenler olduğu gibi akla dayalı felsefi bir çaba olarak ele alan akademisyenler de bulunmaktadır (Aldağ, 2005).

Tartışma yöntemini başarısı sınıfın tartışmaya katılımında ve sınıfın canlı tutulmasında yatmaktadır. Merak duygularını geliştirici sorularla öğrenciyi derse katılımı teşvik eder ve sınıfa pozitif bir hava verir.

Öğrencilerin etkinliklere genel katılımı sağladığı ve özgüven geliştirici bir yöntem olduğu araştıramaya katılan öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca dil becerisini geliştirmesi yönüyle de konuşma becerisinde zayıf olan öğrenciler açısından da geliştirici etkileri olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde materyallerin yeterli olmadığı araç-gereç sıkıntılarının yaşandığı ve bu materyallerin çoğu zaman öğretmenler tarafından karşılandığı bizzat kendileri tarafından materyal yapıldığı ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmelerden örnek bir kesit aşağıda şu şekilde verilebilir:

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde araç-gereç kullanıyor musunuz, kullanıyorsanız hangi araç-gereçleri kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Materyal sıkıntısı olduğu için fazla kullanamıyorum. Kullandığım materyaller kendi yaptıklarım (Öğretmen 20).

Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi başlıklı Yüksek Lisans tezinde, derslerde kullanılan materyallerin ihtiyacı karşılamadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Duman, 2003).

Araştırma sonuçlarına göre özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerden bazılarının kendilerini Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde yeterli buldukları bazılarının ise yeterli bulmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan görüşmelerden örnek iki kesit aşağıda şu şekilde verilebilir.

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Sosyal Bilgiler branş öğretmenleri kadar başarılı bulmuyorum (Öğretmen 19).

Görüşmeci: Özel eğitim sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kendinizi Sosyal Bilgiler dersi konusunda yeterli hissediyor musunuz?

Öğretmen: Evet, kazanımlar için yeterli buluyorum (Öğretmen 18).

Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi başlıklı Yüksek Lisans Tezde öğretmenlerin müzik alan bilgisi konusunda kendilerini yeterli görmedikleri sonucunun ortaya çıktığı görülmüştür (Turan, 2006).

Yaptığımız araştırma sonucunda da bazı öğretmenlerin kendilerini Sosyal Bilgiler dersinde yeterli hissettikleri bazılarının ise hissetmedikleri sonuçları benzer bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere dayalı olarak özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin eğitim gördüğü özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde en çok drama ve rol oynama, anlatım ve soru-cevap yöntemlerini kullandıkları, gösteri, problem çözme gibi yöntemleri de ihtiyaç duydukça kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bilinen yöntemlerin dışında öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin engel durumlarına göre flash animasyon tekniği, video temelli öğretim yöntemi, doğrudan öğretim yöntemi, grup ve bireysel çalışma, akran temelli yöntemler, model alma yöntemlerini de kullandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Özel eğitim sınıflarında verilen Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programının bazı öğretmenlerce yeterli bulunduğu, bazı öğretmenler tarafından ise yetersiz olduğu dile getirilmiş, kazanımların öğrencilerin engel durumlarına göre yeniden ihtiyaçlar temelinde düzenlenmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Araştırma sonunda araştırmanın temel amacı olan özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarında hangi öğretim yöntemleri kullandıkları ve kullanım nedenleri araştırılmış ve yapılan görüşmeler sonucunda sırasıyla rol oynama ve drama, anlatım, soru-cevap, gösteri, tartışma, problem çözme, basamaklandırılmış yöntem ve bazı diğer yöntemler olduğu ortaya çıkmıştır. Yine araştırma sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler müfredatlarının yeterli olup olmadığı incelenmiş ve bazı öğretmenler tarafından müfredatın yeterli olduğu bazı öğretmenler tarafından da yeterli olmadığı fikri ortaya çıkmıştır. Ve özel eğitim öğrencilerinin eğitimlerinde Sosyal Bilgilerin önemli bir ders olduğu, dersin kazanımlarına uygun olarak işlenebilmesi için yeterli materyallerin sağlanması gerekliliği yapılan mülakatlar sonucunda ortaya çıkmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Bu araştırmanın sonuçları ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Alan uzmanlarınca özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlere Sosyal Bilgiler dersinde kullanabilecek etkinlik örnekleri ve bu etkinlikleri en etkili hangi öğretim yöntemiyle sunabileceklerine yönelik bilgilendirici sürekli hizmet içi eğitim kursları verilmelidir.

2. Özel eğitim bölümü mezunu öğretmenlerin özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerinde daha başarılı oldukları için görevlendirmede alan dışı öğretmenlere göre daha öncelikli olmalıdırlar.

3. Özel eğitim öğrencilerinin öğretmenin dilini ve tarzını benimsemesi, yöntemini kabul etmesi gibi faktörlerden dolayı öğretmen değişikliklerinin en aza indirilmesi ve bu konuda yapısal reformların yapılması mutlak başarıyı artırır.

4. Özel eğitim sınıflarında çalışan sınıf öğretmenlerine derslerinde kullandıkları yöntemlere yönelik en uygun materyallerin hazırlanması veya kullanılması konusunda bilgilendirici seminerler de verilmesi gerekir.

5. Bu sınıflarda çalışan öğretmenlere Sosyal Bilgiler öğretimi konusundaki yöntem ve tekniklerin anlatılması için hizmet içi eğitim kurslarının yaygınlaştırılması gerekir. Bu kurslarda eğitim veren kurs öğreticilerinin de aralarında bilim uzmanlığı diplomasına sahip olan eğitimcilerden seçilmesi önemlidir.

6. Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlere öğrencilerin uygun hazırlanmış Sosyal Bilgiler öğretimi klavuz kitaplardan gönderilmesi gerekir. Böylece bu klavuz kitapların da öğretmene derslerinde uygulayacağı yöntemlere ilişkin ipuçları verileceği özellikle hazırlanması gerekir.

7. Öğrenci sayılarının fazla olduğu sınıflarda iki öğretmen görevlendirilebilir.

8. Konu ve kazanımlar öğrencilerin gelişimsel seviyelerine uygun düzenlenmelidir.

9. BEP'ler daha işlevsel hale getirilmelidir, soyut kazanımlardan kaçınılmalıdır.

10. Farklı seviye ve yaşta olan öğrencilerin homojen dağılımının sağlanması gerekir.

11. Özel eğitim gören öğrencilerin özel olmaları, duygusallıklarının da yüksek düzeyde olmasından dolayı ve de bireysel desteğe ihtiyaç duydukları için öğretmenlerinden çok zaman uzakta olmamaları için tatiller uzun sürmemelidir.

12. Bölgesel ve kültürel farklılıklar dikkate alınarak özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerinin ana dillerini azami düzeyde bilmeleri gerekmektedir, bu durumdan dolayı bu bölgelere atanan özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerinin dillerini öğrenebilmeleri için devlet tarafından hizmet içi eğitim kurslarına gönderilmelidirler.

13. Velilere özel eğitim konusunda ve çocuklarına nasıl davranmaları, okulda yapılan çalışmaların daha faydalı olmasının sağlanabilmesi için okul rehberlik servisleri tarafından uyum seminerlerinin düzenli aralıklarla düzenlenmesi faydalı olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü, (2015). Özel Eğitim Sınıfı Verileri, agri.meb.gov.tr (Erişim Tarihi: 17.12.2015)
- Ağrı Rehberlik ve Araştırma Merkezi (2015). Özel Eğitim İstatistikleri. agriram.meb.k12.tr/ tr (Erişim Tarihi: 17.12.2015)
- Akyüz, Y. (2005). *Türk Eğitim Tarihi: M.Ö. 1000-M.S. 2004*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aldağ, H. (2005). *Düşünme Aracı Olarak Metinsel ve Metinsel-Grafiksel Tartışma Yazılımının Tartışma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- Ata, B. (2007). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde Öztürk, C. (Ed.), Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, Z. (2001). Aktif Öğretim Yöntemlerinden Buldurma (Sokrates) Yöntemi, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), s. 55-80.
- Başol, G. (2005). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baykul, Y. (2005). *İlköğretimde Matematik Öğretimi 1.- 5. Sınıflar İçin*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim* (Altıncı Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Binbaşoğlu, C. (2005) *Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi Araştırmalar, Eğitim, Kavram ve Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları*. İstanbul: Beta Basım-Yayın.
- Demirel, Ö. (2002). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (Dördüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri: Öğretme Sanatı* (Onuncu Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretimi. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Öztürk, C ve Dilek, D, D (Ed). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, D. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Duman, B. (2009). *Neden Beyin Temelli Öğrenme* (İkinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duman, S. (2003) *Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Erginer, E. (2004). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme* (İkinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Günden, S. (1995). *Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bir Bakış. İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları*, Ankara: TED Yayınları.
- Güven, Y. (2000). *Erken Çocukluk Döneminde Sezgisel Düşünce ve Matematik*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım..
- Koç, M., Dikici H. (2003). Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması. *İlköğretim Online Öğretim Uygulamaları Serisi*.
<http://ilkogretimonline.org.tr/vol2say1/ou1/ou1.pdf> (Erişim Tarihi: 17.12.2015)
- Kuş, E. (2003). *Nicel-Nitel araştırma teknikleri*. Ankara. Anı Yayıncılık
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim Programları ve Öğretim: Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Sekizinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (On Altıncı Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Milli Eğitim Bakanlığı, MEB (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5 Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, MEB (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/ozel_yon_son/ozelegitimyonnetmelikSON.htm. (Erişim Tarihi: 17.05.2015)
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim Programları ve Öğretim: Genel Öğretim Yöntemi*. Ankara: Gaye Matbaacılık.
- Özgüven, İ. E. (1980). *Görüşme İlke ve Teknikleri*. Ankara: İleri Matbaası.
- Sağlam, E. (1977). *İlköğretimde Teftiş*. Ankara: Zerk Baskı.
- San, İ. (1991). *Eğitim Öğretimde Yaşayarak Öğrenme Yöntemi ve Estetik Süreç olarak Yaratıcı Drama*. Eğitimde Nitelik Geliştirme Eğitimde arayışlar 1. Sempozyumu, İstanbul, Türkiye.
- Sencer, Y., Irmak, Y. (1984). *Toplumbilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Say Kitap Pazarlama.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul. MEB yayınları.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). *Üç Avrupa Ülkesinde Eğitim: Almanya, Danimarka, Fransa Eğitim Sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, M. G. (2003). *Etkin Öğrenme* (Birinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şimşek, H., Yıldırım, A. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Tavukçuoğlu, C. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Proje Hazırlama, Değerlendirme Kılavuzu*. Ankara: Kara Harp Okulu Basım Evi.

- Tazebay, A., Çelenk, S., Tertemiz, N., Kalaycı, N. (2000). *İlköğretim Programları ve Gelişmeler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Araştırma Tekniği, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24, s. 543-559.
- Üstündağ, T. (2004). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yalın, İ. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (Onikinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ü. (2008). *Coğrafya Öğretiminde Proje içinde Özey, R. ve Demirci, A. (Ed.) Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar*, İstanbul: Aktif Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2008). *Özel Eğitim Sınıflarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

EKLER

EK 1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Formu Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Örneği.

Öğrencinin

Adı Soyadı:

Sınıfı Numarası:

Eğitim Programını Hazırlayan:

BEP Hazırlama Tarihi:

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Araç-gereçler	Tarih
1. Kendini tanıtır.	- Adını söyler. - Soyadını söyler. - Cinsiyetini söyler. - Doğum yerini söyler. - Yaşını söyler.	Kaynak kitaplar, cd ler, televizyon, bilgisayar, resimli kartlar, mevsim resimleri, saat, Atatürk köşesi, Türk bayrağı, takvim.	Başlama tarihi Bitirme tarihi
2. Öğretmenini tanıtır.	- Öğretmenini gösterir. - Öğretmeni gösterildiğinde adını söyler. - Adı söylenen arkadaşını gösterir. - Arkadaşı gösterildiğinde adını söyler. - Yanında oturan arkadaşının adını söyler. - Sınıf arkadaşlarının adlarını söyler.		
3. Arkadaşlarının benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.	- Kendi cinsiyetindeki arkadaşlarını gösterir. - Kendinden farklı cinsiyetteki arkadaşlarını gösterir. - Gösterilen arkadaşının cinsiyetini söyler. - Kendisi ile aynı boydaki arkadaşını gösterir. - Kendisi ile farklı boydaki arkadaşını gösterir. - Kendisi ile aynı saç renginde olan arkadaşını gösterir. - Kendisi ile farklı saç renginde olan arkadaşını gösterir.		
4. Sınıfını tanıtır.	- Okulunda sınıfının yerini gösterir. - Sınıfının yerini söyler. - Sınıfını/şubesini söyler.		
5. Sınıfta bulunan araç-gereçleri tanıtır.	- Adı söylenen araç gereci gösterir. - Araç-gereç gösterildiğinde adını söyler. - Sınıf araç-gereçlerinin adlarını söyler.		
6. Sınıf kurallarına uyar.	- Sırasında düzgün oturur. - Öğretmenin verdiği yönergeleri yerine getirir. - Sınıf eşyalarını temiz tutar. - Arkadaşının eşyasını kullanmak için izin ister. - Arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır.		

7. Ailesini tanıtır.	- Söylenen aile bireyini fotoğraftan gösterir. - Gösterilen aile bireyinin kim olduğunu söyler. - Gösterilen aile bireyinin adını söyler. - Gösterilen aile bireyinin cinsiyetini söyler. - Söylenen aile bireyinin mesleğini söyler. - Ailenin kimlerden oluştuğunu söyler.		
8. Ailedeki bireylerin evde yaptığı işleri ifade eder.	- Annesinin evde yaptığı işleri söyler/gösterir. - Babasının evde yaptığı işleri söyler/gösterir. - Kendisinin evde yaptığı işleri söyler/gösterir. - Diğer aile bireylerinin evde yaptığı işleri söyler /gösterir.		
9. Aile yaşantısındaki kurallara uyar.	- Evden çıkışta ve eve dönüşte aile bireylerine iyi dileklerde bulunur. - Evdeki yemek düzenine uyar. - Yemeğe başlamadan önce ve sonra aile bireylerine iyi dileklerde bulunur. - Evdeki yatma kalkma saatlerine uyar. - Sabah kalkınca ve akşam yatarken aile bireylerine iyi dileklerde bulunur. - Evdeki temizlik/ düzen kurallarına uyar. - Evdeki bireylerle iyi ilişkilerde bulunur. - Aile içinde yapılan işlere yardımcı olur. - Bir yere giderken büyüklerinden izin alır.		
10. Akrabalarını ayırt eder.	- Söylenen akrabayı fotoğraftan gösterir. - Fotoğrafta gösterilen akrabanın kim olduğunu söyler. - Söylenen akrabanın adını söyler. - Yakın akrabalarının adlarını söyler.		
11. Misafirlik kurallarına uyar.	- Gelen misafirleri hoş geldiniz, merhaba vb. sözlerle karşılar. - Misafirler giderken güle güle, yine bekleriz vb. sözlerle uğurlar. - Misafirliğe gidildiğinde orada bulunan kişilerle selâmlaşır. - Misafirlikte sohbet eder. - Misafirlikten ayrılırken vedalaşır.		
12. Evini tanıır.	- Evinin dış yüzeyinin rengini söyler. - Evinin bulunduğu binanın kaç katlı olduğunu söyler. - Evinin kaçınıcı katta olduğunu söyler. - En az iki farklı ev resmi arasından evini gösterir.		
13. Evin bölümlerini tanıır.	- Evin adı söylenen bölümünü gösterir. - Bölüm gösterildiğinde adını söyler. - Evin bölümlerini söyler.		
14. Evin bölümlerinde bulunan eşyaları tanıır.	- Adı söylenen eşyayı gösterir. - Gösterilen eşyanın adını söyler. - Adı söylenen eşyanın evin hangi bölümünde olduğunu söyler. - Evin, adı söylenen bölümünde bulunan eşyaların adlarını söyler.		

15. Evin bölümlerinde yapılan işleri açıklar.	- Kendi odasında uyuduğunu/oynadığını/dinlendiğini söyler/resimli kartlarla gösterir. - Salonda TV izlediğini, oturduğunu vb. söyler/resimli kartlarla gösterir. - Mutfakta yemek hazırlandığını söyler/resimli kartlarla gösterir. - Yatak odasında yatıldığını söyler/resimli kartlarla gösterir. - Banyoda yıkandığını/dişini fırçaladığını/elini- yüzünü yıkadığını söyler/resimli kartlarla gösterir.		
16. Evde kullanılan eşyaların işlevlerini belirtir.	- Evde kullanılan belli başlı alet ve makineleri söyler/gösterir. - Çamaşır makinesiyle çamaşır yıkandığını söyler/gösterir. - Bulaşık makinesiyle bulaşık yıkandığını söyler/gösterir. - Süpürge ile yerlerin süpürüldüğünü söyler/gösterir. - Buzdolabında yiyeceklerin korunduğunu söyler/gösterir. - TV., radyo vb.'nin haberleşmede kullanıldığını söyler/gösterir. - Fırında kek, pasta vb. pişirildiğini söyler/gösterir. - Ocakta yemek pişirildiğini söyler/gösterir. - Çekiçle çivi çakıldığını söyler/gösterir. - İstendiğinde gösterilen ya da söylenen alet ve makinelerin işlevlerini söyler/gösterir. - Söylenen eşyanın evin hangi bölümünde kullanıldığını söyler/gösterir.		
17. Evde kullanılan eşyaların güvenli kullanım yollarını belirtir.	- Islak ortamda elektrikli cihaz çalıştırılmaması gerektiğini söyler. - Yuvasından çıkmış, telleri açıkta kalmış prizlere elektrikli ev aletlerinin takılmaması gerektiğini söyler. - Elektrikli cihazları fişe takmadan önce kapalı olduklarına emin olunması gerektiğini söyler. - Elektrikli ev aletlerini kullanım talimatlarına uygun kullanılması gerektiğini söyler. - Ocağın kullanılmadığı durumlarda, bütün düğmelerinin kapalı konuma getirilmesi gerektiğini söyler. - Ocak kullanılırken kolay tutuşan, yanıcı, parlayıcı malzemelerin ocaktan uzak tutulması gerektiğini söyler. - Testere, bıçak gibi kesici ev aletlerinin kesici yüzlerine dokunulmaması gerektiğini söyler.		
18. Telefon numarasını tanır.	- İstenildiğinde telefon numarasını söyler. - Telefon numarasının ilk beş hanesi verildiğinde son iki rakamı söyler. - Telefon numarasının ilk üç hanesi verildiğinde son dört rakamı söyler.		

	- Karışık olarak verilen numara grupları arasından kendi telefon numarasını oluşturur. - Karışık olarak verilen sayı kartlarından kendi telefon numarasını oluşturur. - Verilen kartlardan telefon numarası yazılı kartı gösterir.		
19. Ev adresini belirtir.	- Evinin bulunduğu mahallenin adını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu caddenin adını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu sokağın adını söyler/yazar. - Evinin kapı numarasını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu apartmanın adını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu semtin adını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu ilçenin adını söyler/yazar. - Evinin bulunduğu ilin adını söyler/yazar.		
20. Atatürk'ü tanır.	- İstendiğinde Atatürk'ün resmini gösterir. - Resmi gösterildiğinde adını söyler. - Diğer resimler arasından Atatürk resmini gösterir. - Atatürk'ü çeşitli materyallerden gösterir. - Atatürk'ün doğum yılını söyler/yazar. - Atatürk'ün annesini resimden gösterir. - Atatürk'ün annesinin adını söyler/yazar. - Atatürk'ün babasını resimden gösterir. - Atatürk'ün babasının adını söyler/yazar. - Atatürk'ün doğduğu yeri söyler/yazar. - Atatürk'ün 10 Kasım'da öldüğünü söyler. - Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'nda öldüğünü söyler. - Anıtkabir'i çeşitli materyallerden gösterir. - Atatürk'ün mezarının Anıtkabir'de olduğunu söyler. - Atatürk'ün yurdumuzu düşmanlardan kurtardığını söyler. - Atatürk'ün cumhuriyeti kurduğunu söyler.		
21. Türk bayrağını tanır.	- Türk bayrağını gösterir. - Gösterilen bayrağın Türk bayrağı olduğunu söyler. - Türk bayrağının renklerini söyler. - Türk bayrağının üzerindeki şekilleri gösterir. - Türk bayrağının üzerindeki şekillerin adlarını söyler. - Çeşitli bayrak resimleri arasından Türk bayrağını gösterir.		
22. Milli bayramları tanır.	- Cumhuriyet Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler. - 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler. - 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nın millî bayram olduğunu söyler.		

	söyler. - 30 Ağustos Zafer Bayramının millî bayram olduğunu söyler.		
23. Yılın bölümlerini tanıır.	- Bir yılda dört mevsim olduğunu söyler. - Mevsimlerin adlarını söyler. - Bir yılda 12 ay olduğunu söyler. - Ayların adlarını söyler. - Bir yılda 52 hafta olduğunu söyler. - Bir haftada yedi gün olduğunu söyler. - Günlerin adlarını söyler. - Bir yılda 365 gün olduğunu söyler. - Bir günün 24 saat olduğunu söyler.		
24. Sonbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.	- Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Havadaki değişiklikleri söyler. - Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Bitkilerdeki değişiklikleri söyler. - Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Hayvanlardaki değişiklikleri söyler. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.		
25. Kış mevsiminin özelliklerini ifade eder.	- Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Havadaki değişiklikleri söyler. - Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Bitkilerdeki değişiklikleri söyler. - Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Hayvanlardaki değişiklikleri söyler. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.		
26. İlkbahar mevsiminin özelliklerini ifade eder.	- Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Havadaki değişiklikleri söyler. - Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Bitkilerdeki değişiklikleri söyler. - Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Hayvanlardaki değişiklikleri söyler. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Giyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Yiyeceklerimizdeki değişiklikleri söyler.		

27. Yaz mevsiminin özelliklerini ifade eder	- Havadaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Havadaki değişiklikleri söyler. - Bitkilerdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Bitkilerdeki değişiklikleri söyler. - Hayvanlardaki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Hayvanlardaki değişiklikleri söyler. - Gıyceklerimizdeki değişiklikleri çeşitli materyallerden gösterir. - Gıyceklerimizdeki değişiklikleri söyler.		
28. Günüñ belli başlı zamanlarını tanıır.	- Gündüzün özelliklerini çeşitli materyallerden gösterir. - Gündüzün özelliklerini söyler. - Gecenin özelliklerini çeşitli materyallerden gösterir. - Gecenin özelliklerini söyler. - Günüñ bölümlerini söyler. - Günüñ bölümlerinde yapılan işleri çeşitli materyaller ile gösterir. - Günüñ bölümlerinde yapılan işleri söyler.		
29. Zamanla ilgili kavramları ayırt eder.	- İçinde bulunduğü güne bugün dendiğini söyler. - İçinde bulunduğü günden önceki güne dün dendiğini söyler. - İçinde bulunduğü günden sonraki güne yarın dendiğini söyler. İçinde bulunduğü yılın hangi yıl olduğunu söyler. - İçinde bulunduğü ayın hangi ay olduğunu söyler. - İçinde bulunduğü günüñ tarihini söyler. - Hangi günlerin hafta içi olduğunu söyler. - Hangi günlerin hafta sonu olduğunu söyler. - Bir olayı anlatırken dün/bugün/yarın sözcüklerini uygun yerlerde kullanır.		

Öğrenci Velisi

Özel Eğitim Öğretmeni

Rehber Öğretmen

Birim Başkanı

EK 2. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Programı.

ÖĞRENME ALANI: BİREY VE TOPLUM

1. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
KENDİMİ TANIYORUM	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Bireysel farklılıkları tanıır ve kabul eder. 2. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder. 3. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder. 4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar. 5. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar. 6. Sahip olduğu resmî kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	 Küçük Farklar (Kişisel eşyalar kullanılarak insanlardaki farklılıklara örnekler gösterilir.) (1. kazanım) Farklı ve Özel (İnsanların farklılıklarının bir zenginlik olduğuna örnekler verilir.) (1. kazanım) Duygularım ve Düşüncelerim (Fotoğraflar yoluyla öğrencilerin duygu ve düşünceleri arasındaki farkı kavramaları sağlanır.) (2. kazanım) Duygularım, Düşüncelerim El Ele (Örnek durumlar oluşturularak duygu ve düşüncelerin kişilere göre değişebileceği fark edilir.) (2, 3, 4. kazanım) Günlük Tutma (Duygu ve düşüncelerin ifade edildiği günlük tutulur.) (2, 3, 4. kazanım) Mevlana'dan Hoşgörü Hikâyeleri (Mevlana'nın hoşgörü anlayışını içeren metinler incelenir.) (4. kazanım)	 3. kazanım için Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı; Kendini Sözlü Olarak İfade Etme. (20. kazanım) 5. kazanım için Türkçe dersi Yazma öğrenme alanı; Kendini Yazılı Olarak İfade Etme (7. kazanım) 5. kazanım için Matematik dersi Zamanı Ölçme alt öğrenme alanı (3. kazanım) [!] 4. kazanım Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. [!] Rehberlik servisi ile bireysel farklılıkları tanıma, duygu ve düşünceleri ifade etme konularında iş birliği yapılmalıdır. [!] Atatürkçülükle ilgili konular (6-5) [!] Resmî kurum ve kuruluşlar tarafından verilen kimlik belgeleri (nüfus cüzdanı, okul kimliği, spor kulübü kimliği, kütüphane kimliği vb.) ele alınacaktır. (6. kazanım) ➤ Özel Eğitim (1-1); (1-2); (4-2); (4-8); (3-6) ➤ Girişimcilik (1-1) ➤ Kariyer Bilinci Geliştirme (1-2) ➤ Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1-1); (2,3-12); (4-4) ➤ Sağlık Kültürü (1-11); (4-10) [!] Doğrudan verilecek beceri: Kanıtı ta ve kullanma. [!] Doğrudan verilecek değer: Duyg düşüncelere saygı ve hoşgörü

ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR VE MİRAS

2.ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GEÇMİŞİ ÖĞRENYORUM	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; - Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. - Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. - Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir. - Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.	 Aile Tarihi Çalışması (Aileye ait nesneler ile değişik yollardan edinilen bilgiler kullanarak aile tarihine ait metin yazılır.) (1, 2. kazanım) Onlar da Çocuktuk (Büyüklerinin, çocukluk dönemine ait oyunları ve oyuncakları ile ilgili sözlü tarih çalışması yapılır.) (1, 3, 4. kazanım) Kahve Fincanı (Barış Manço'nun kahve fincanı adlı şarkısı, içerdiği kültürel özellikler açısından incelenir.) (2.kazanım) Geçmişin İpuçları (Gelenekler konulu yaratıcı drama çalışması yapılır.) (2, 4. kazanım) Bir Zamanlar (Büyüklerinin, çocukluk dönemlerinde Cumhuriyet Bayramı konulu sözlü tarih çalışması yapılır.) (4, 6. kazanım) Bir Gezi Yapalım (Tarihî mekan, müze ve anıtlara gezi düzenlenir. Ör: Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzesi gezisi.) (5. kazanım)	☐ 1. kazanım için Türkçe dersi Konuşma öğrenme alanı; Kendini Sözlü Olarak İfade Etme. (11. kazanım) Yazma öğrenme alanı; Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma (12. kazanım) Yazma öğrenme alanı; Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma (4.kazanım) ☐ 5. kazanım için Türkçe dersi Görsel Okuma öğrenme alanı (6. kazanım) Konuşma öğrenme alanı, Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Konuşma (7. kazanım) ☐ Tüm kazanımlar için Türkçe dersi Dinleme öğrenme alanı, Dinlediğini Anlama. (2. kazanım) [!] Atatürkçülükle ilgili konular (5, 6 – 1,4); (1,2,3,4-3); (5-6) [!] Çevredeki somut nesnelerden hareket edilir. (2 ve 4. kazanımlar) [!]Yakın çevre ve Türkiye'nin betimlenmesi, kullanılan görsel materyallerin içeriği ve sözlü tarih çalışmaları ile sınırlandırılacaktır (4. kazanım) [!]Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan Cumhuriyetin ilânı dâhil olmak üzere geçen süreç Atatürk'ün liderlik rolü çerçevesinde ele alınacaktır (6. kazanım) [!] 5 ve 6. kazanımlar Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. [!] 1, 2, 3, 5 ve 6. kazanımlar Müze İle Eğitimle ilişkilendirilecektir. ✎ Kariyer Bilinci Geliştirme (6- 18,19) ✎ Rehberlik ve Psikolojik Danışma (6-7) [!] Doğrudan verilecek beceri: Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma [!] Doğrudan verilecek değer: Türk büyüklerine saygı, aile birliğine önem verme ve vatanseverlik Bu ünite gözlem, öz değerlendirme, sözlü tarih değerlendirme formu, açık uçlu sorular, proje, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

3. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
YAŞADIĞIMIZ YER	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Çeşitli yöntemlerle çevresindeki herhangi bir nesnenin kendisine göre bulunduğu yönü bulur. 2. Çevresinde gördüklerini şekil ve şemalarla anlatır. 3. Çizdiği şekil ve şemalarda kullandığı sembolleri açıklayan bir bölüm oluşturur. 4. Çevresindeki bir yerin krokisini çizer. 5. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek, bulgularını resimli grafiklere aktarır. 6. Çevresinde gördüğü doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.	 Gölge Oyunu (Güneşin konumundan yararlanılarak yön bulma çalışması yapılır.) (1. kazanım) Define Arıyoruz (Yön bilgisi ve kroki okuma becerisi kullanılarak kroki üzerine saklanmış bir define bulunur.) (1,3, 4, 6. kazanım) Pilota Yardım Edelim (Yön bildiren komutlar verilerek bir uçak piste indirilmeye çalışılır.) (1, 4. kazanım) Kaynaklardan Araştırılabilir (Sözlük veya ansiklopedi kullanılarak ünite ile ilgili kavramlar araştırılır.) (Tüm kazanımlar) Hava Gözlemi (Belli zaman diliminde hava olayları gözlemlenerek grafikler oluşturulur.) (5. kazanım)	 5. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Maddeyi Tanıyalım ünitesi (2.4 kazanımı) 6. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Gezegenimiz Dünya ünitesi (2.9 kazanımı) 6. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Canlılar Dünyasını Gezelim; Tanıyalım ünitesi (2.3 kazanımı) 2,3 ve 4. kazanımlar için Türkçe dersi Görsel Sunu öğrenme alanı (5. kazanım) 3 ve 4. kazanım için Matematik dersi Uzunlukları Ölçme alt öğrenme alanı (2. kazanım) 5. kazanım için Matematik dersi Sütun Grafiği alt öğrenme alanı (1. kazanım) [!] Pusula, yıldızlar, güneşin konumu, ağaçlar ve taşların yosunlu kısımları kullanılabilir (1. kazanım). [!] Yön, kroki, resimli grafik, kuşbakışı, olayı, çevre, doğal ve beşerî unsur kavramları verilecektir. [!] Öğrencilerin yakın çevrelerini unsurlarıyla birlikte tanımlayarak sağılanacaktır. (6. kazanım). [!] 8. kazanım Deprem Haftası ile ilişkilendirilmelidir. Geçmişimi Öğreniyorum ünitesindeki Ailesinde ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. kazanımı ile ilişkilendirilecektir. (7. kazanım) Afetten Korunma ve Güvenli Yaşam (8- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15) [!] Doğrudan verilecek beceri: Mezginlik algılama [!] Doğrudan verilecek değer: Doğa sevgisi Bu üniteye gözlem, öz değerlendirme formları, açık uçlu sorular, proje ve poster hazırlatılarak, kavram haritası yapılarak, öğrenci ürün dosyası (portfolyo) kullanılarak değerlendirme yapılabilir

ÖĞRENME ALANI: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

4. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÜRETİMDEN TÜKETİME	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; - İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder. - İhtiyaçlarından hareket ederek insanların temel ihtiyaçları hakkında çıkarımlarda bulunur. - Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir. - Satın alacağı ürünleri belirlenen standartlara göre değerlendirir. - Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır. - Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur	 Benim Bütçem (Verilen tahmini bütçeye göre bir alışveriş listesi hazırlanır.) (1, 3. kazanım) Pazara Gidelim (Yakın çevrede kurulmuş bir pazarda inceleme yapılır.) (2, 6, 7. kazanım) Paranın Hikâyesi (Paranın geçmişi araştırılır.) (3. kazanım) Bilinçli Tüketici misin? (Sınıfta oluşturulan market ortamında alışveriş yapılır.) (4, 5. kazanım) Alışveriş Listesi (Sınıfta öğrenciler tarafından bir market oluşturularak belirlenen bütçeye uygun alışveriş yapılır.) (3, 6. kazanım) Film İzliyoruz (Bir ham maddenin ürüne dönüştürülmesini gösteren bir film izlenir.) (6. kazanım)	☐ 3. kazanım için Matematik dersi Doğal Sayılarla Toplama İşlemi alt öğrenme alanı (1.kazanım) ☐ 3. kazanım için Matematik dersi Doğal Sayılarla Çıkarma İşlemi alt öğrenme alanı (1. kazanım) ☐ 6. kazanım için Matematik dersi Sütun Grafiği alt öğrenme alanı (1 ve 2. kazanımlar) ☐ 6. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Maddeyi Tanıyalım ünitesi (4.1 kazanımı) [!] 4 ve 5. kazanımlar Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. ✎ Girişimcilik (1-7); (3-26);(6-13) ✎ İnsan Hakları ve Vatandaşlık (4,5 – 52,53,54) ✎ Rehberlik ve Psikolojik Danışma (4- 5.a,5.b); (7-10) [!] Doğrudan verilecek beceri: Tablo, diyagram ve grafik okuma [!] Doğrudan verilecek değer: Temizlik, sağlıklı olmaya önem verme Bu ünite, gözlem, öz değerlendirme formu, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler, performans değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (rubric) kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

5.ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İYİ Kİ VAR	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır. 2. İnsanlığın kullandığı belli başlı zaman ölçme araçlarını ve belirleme yöntemlerini tanıır. 3. Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar. 4. Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır.	 İnternette Araştırıyoruz (Öğrencinin kullandığı eşyaların geçirdiği safhalarla ilgili bir araştırma yapılır.) (2, 3. kazanım) Zaman Tüneli (Yaygın olarak kullanılan bazı aletlerin icat ediliş tarihi esas alınarak bir zaman şeridi oluşturulur ve bu araç ve aletlerin hayatımıza etkisi tartışılır.) (2, 3, 4. kazanım) Telgrafın Telleri (Millî Mücadele’de telgrafın rolü ile ilgili görsel ve yazılı materyaller incelenir.) (3, 4, 5. kazanım) İşte Geldim (Çeşitli teknolojik ürünlerin tanıtımı ile ilgili afiş tasarlanır.) (5. kazanım) Geleceğin Dünyası (Gelecekteki teknoloji ile ilgili proje çalışması yapılır.) (5. kazanım) Önemli Telefon Numaraları (Acil servis numaralarının doğru ve etkili kullanımına dair drama etkinliği yapılır.) (6. kazanım)	☐ 1. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Yaşamımızdaki Elektrik ünitesi (1.1 kazanımı) ☐ 1, 3, 4 ve 6. kazanımlar in Fen ve Teknoloji dersi Işık ve Ses ünitesi (3.1, 3.2, 4.2 kazanımları) ☐ 2. kazanım için Matematik dersi Zamanı Ölçme alt öğrenme alanı (3. kazanım) ☐ 4. kazanım için Fen ve Teknoloji dersi Yaşamımızdaki Elektrik ünitesi (1.4 kazanımı) [!] Atatürkçülükle İlgili Konular (1-7), (4-8) [!] 2. kazanım yılbaşı ile ilişkilendirilirken Atatürk önderliğinde zaman ölçülerine getirilen yeniliklere vurgu yapılır. [!] 4 ve 6. kazanımlar Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. [!] 1, 2, 3 ve 4. kazanımlar Müze İle Eğitimle ilişkilendirilecektir. ↻ İnsanlığın kullandığı zaman ölçme araçları ve belirleme yöntemleri konusunda Geçmişimi Öğreniyorum ünitesi ile ilişki kurulabilir. ↻ Üretimden Tüketime (İhtiyaçlarımız konusu ile ilişki kurulabilir.) ↻ Yaşadığımız Yer (Teknolojik ürünleri kendisine ve doğaya zarar vermeden kullanma konusunda ilişki kurulabilir.) [!]Doğrudan verilecek beceri: Karşılaştırma yapma [!] Doğrudan verilecek değer: Bilimsel Bu ünite gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular, performans değerlendirme, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler, tutum ölçeği kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER

6. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HEP BİRLİKTE	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmî kurum ve grupları fark eder. 2. Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir.	 Bir Gazete Sayfası Hazırlayalım (Çevredeki sosyal problemlere karşı duyarlılığı arttırma, neden sonuç ilişkisini belirleme becerisini geliştirme amacıyla yönelik olarak, bir haberden hareketle gazete sayfası hazırlanır.) (1, 2. kazanım) Gönüllü Çalışanlar (Yardımseverlik ve dayanışma değerlerini vurgulayan fotoğraflar ve temsili resimler incelenir.) (1, 2. kazanım) Nasıl Güzelleştirebiliriz? (Çevremizi nasıl güzelleştirebiliriz? gibi sorularla ilgili küçük grup çalışmaları yapılır.) (2, 3, 5. kazanım) Bir Sorunumuzu Çözelim (Proje ya da grup çalışması ile yaşanan çevreden örnek sosyal bir sorun belirlenerek çözüm aşamaları ve öneriler sunulur.) (2, 3, 5. kazanım)	[!] Öğrencinin yakın çevresinde olan eğitim, sağlık ve yardım kuruluşları ele alınacaktır. [!] Atatürkçülükle İlgili Konular (2-2) [!] 1 ve 2. kazanımlar Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. ✍ İnsan Hakları ve Vatandaşlık (1,2,3–39,40,41) ✍ Kariyer Bilinci Geliştirme (1,2,3 – 15,16) ✍ Rehberlik ve Psikolojik Danışma (4-6) ✍ Sağlık Kültürü (2–31,32) [!]Doğrudan verilecek be Sebe-sonuç ilişkisini belirleme. [!]Doğrudan verilecek d Yardımseverlik Bu üniteye gözlem, öz değerlendirme formu, proje, öğrenci ürün dosyası (portfolyo) kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM

7. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İNSANLAR VE YÖNETİM	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; - Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanır. - Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yerel yönetimlerin rolünü açıklar. - Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir. - Büyük Millet Meclisinin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.	 Bir Gezi Yapalım (Yerel yönetim birimlerine tanıtım amaçlı bir gezi düzenlenir.) (1. kazanım) Oyun Parkı İstiyoruz (Herhangi bir konuda belediye başkanına dilekçe yazılır.) (2. kazanım) Haberleri Toplayalım (Yazılı ve görsel basından belediyenin görevleri ve etkinlikleri ile ilgili haberler toplanarak değerlendirilir.) (2. kazanım) Nasrettin Hoca ile Birlikte (Katılımı teşvik etmek ve toplumsal bir soruna çözüm önerileri sunmak amacıyla fıkra tamamlama çalışması yapılır.) (3. kazanım) Oy Verelim (Sınıf başkanı seçimi veya yenilenmesi için sandıklar kurularak basit düzeyde bir seçim ortamı oluşturulur.) (4. kazanım)	 Hep Birlikte (İhtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütler ilişkilendirilir). Geçmişimi Öğreniyorum (Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder). İnsan Hakları ve Vatandaşlık (1, 2, 3 – 44); (4- 43,57,50) Doğrudan verilecek beceri: Karar verme Doğrudan verilecek değer: Bağımsızlık Bu ünite gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular, proje, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler ve performans ödevi kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: KÜRESEL BAĞLANTILAR

8. ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
UZAKTAKİ ARKADAŞLARIM	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Dünya üzerinde çeşitli ülkelerin olduğunu fark eder. 2. Görsel materyallerden yararlanarak çeşitli toplumların günlük yaşamlarına ilişkin çıkarımlarda bulunur. 3. Kendisi ile başka bir toplumdaki yaşlılarının günlük yaşamlarını karşılaştırır. 4. Toplumlar arasında ortak kutlanan özel günlere örnekler verir.	 Dünya Turu (Harita üzerinde değişik ülkelere yolculuk yapılır.) (1. kazanım) Kütüphaneye Gidiyoruz (Seçilen bir ülke ile ilgili kaynak taraması yapılır.) (1, 2. kazanım) Fotoğrafların Anlattıkları (Herhangi bir ülkeyle ilgili fotoğraflardan yararlanılarak o ülkeyle ilgili tahminlerde bulunulur.) (2, 3. kazanım) Ortak Yönlendirme (Değişik ülkelerde yaşayan çocukların benzerlik ve farklılıklarına ilişkin tablo yapılır.) (3. kazanım) Güzel Günler (Toplumların kutladığı bayramlar ve ortak günleri karşılaştıran tablo oluşturulur.) (4. kazanım) İnternette Araştırıyoruz (Uluslararası sportif faaliyetlerin yapıldığı şehirlerin özellikleri araştırılır.) (Tüm kazanımlar)	2. kazanım için Türkçe dersi Görsel Okuma öğrenme alanı (6 ve 8. kazanımlar) Yaşadığımız Yer (Yaşadığımız yerin özellikleri konusuyla ilişkilendirilir.) Kendimi Tanıyorum (Bireysel farklılıklar ve benzerlikler konusuyla ilişkilendirilir.) İnsanlar ve Yönetim (23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamalarıyla ilişkilendirilir.) Geçmişimi Öğreniyorum (Kutlanan özel günler, gelenekler vb. kültürel özelliklerle ilişkilendirilir.) [!] Çeşitli toplumların kültürel özellikleri işlenirken giyim, yemek, özel günler gibi konular ele alınacaktır (2 ve 3. kazanımlar). [!] Toplumlara ait belirgin özellikleri içeren görsel materyaller (fotoğraf, film vb.) kullanılacaktır. (3. kazanım) [!] 1. kazanım Gazete Kupürlerinden Yararlanma ile ilişkilendirilecektir. [!] Doğrudan verilecek beceri: Kütüphane ve referans kaynakları kullanma [!] Doğrudan verilecek değer: Misafirperverlik Bu üniteye gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevaplı testler, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), tutum ölçeği kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Yakup TEKİNTANGAÇ
Doğum Yeri ve Tarihi	Ağrı-1986
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	2004-2008 Cumhuriyet Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji
Y. Lisans Öğrenimi	2008-2009 Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Grubu Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı 2013-2015 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	Temel Seviye İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	-
İş Deneyimi	
Stajlar	-
Projeler	-
Çalıştığı Kurumlar	- Felsefe Grubu Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, 2009-2011 - Rehberlik, Milli Eğitim Bakanlığı, 2011- ...
İletişim	
E-Posta Adresi	rehber-yakup@hotmail.com
Tarih	24.12.2015